

STRATEGIA ROZWOJU GMINY RUCIANE-NIDA NA LATA 2017-2025

RUCIANE-NIDA, 2017

Spis treści

I.	Wstęp	4
II.	Diagnoza społeczno-gospodarcza gminy.....	6
1.	Charakterystyka miasta i gminy	6
1.1.	Położenie	6
1.2.	Powierzchnia	7
1.3.	Historia	8
2.	Przestrzeń i środowisko.....	10
2.1.	Położenie geograficzne.....	10
2.2.	Położenie komunikacyjne.....	10
2.3.	Środowisko przyrodnicze.....	10
2.4.	Walory przyrodnicze.....	13
2.5.	Walory kulturowe.....	16
3.	Społeczeństwo.....	18
3.1.	Demografia	18
3.2.	Mieszkalnictwo	29
3.3.	Struktura zatrudnienia i rynek pracy	31
4.	Gospodarka	33
4.1.	Rolnictwo.....	33
4.2.	Przedsiębiorczość	34
4.3.	Turystyka	38
5.	Infrastruktura techniczna	40
5.1.	Infrastruktura transportowa i komunikacyjna	40
5.2.	Gospodarka wodno-ściekowa	41
5.3.	Gospodarka odpadami	42
5.4.	Infrastruktura elektroenergetyczna	43
5.5.	Gazownictwo i ciepłownictwo.....	45
5.6.	Infrastruktura telekomunikacyjna	45
6.	Infrastruktura społeczna	45
6.1.	Infrastruktura edukacyjna	45
6.2.	Infrastruktura sportowa	47
6.3.	Infrastruktura kultury	48
6.4.	Infrastruktura ochrony zdrowia.....	49
6.5.	Opieka społeczna.....	50
6.6.	Infrastruktura bezpieczeństwa publicznego.....	54
7.	Jakość rządzenia	54

7.1.	Analiza zdolności inwestycyjnej	54
7.2.	Kapitał społeczny	58
III.	Analiza SWOT	61
IV.	Misja i wizja gminy	65
V.	Plan operacyjny	66
VI.	Wieloletni Plan Inwestycyjny	89
VII.	Wdrażanie, monitoring i ewaluacja.....	98
	Spis tabel	103
	Spis rysunków.....	103
	Spis wykresów	103
	Załącznik 1. Raport z konsultacji społecznych	105

I. Wstęp

Strategia Rozwoju Gminy to dokument określający główne kierunki rozwoju służące koordynacji i ujednoliceniu podejścia do rozwiązywania kluczowych problemów rozwojowych gminy. Głównym celem stworzenia Strategii jest zrównoważony rozwój, osiągany poprzez wykorzystanie kapitału ludzkiego oraz nowoczesnych technologii, uwzględniając jednocześnie kwestie środowiskowe.

Strategia określa wizję gminy, cele oraz kierunki działań, których realizacja przyczyni się do jej rozwoju. Dzięki zaangażowaniu mieszkańców w prace nad dokumentem, założenia w nim zawarte są odpowiedzią na najistotniejsze potrzeby. Dokument zawiera diagnozę społeczno-gospodarczą gminy, analizę SWOT, zawierającą opis mocnych i słabych stron gminy oraz potencjalnych zagrożeń i szans, główne założenia stworzenia Strategii, plan operacyjny, zawierający misję, wizję i cele rozwoju gminy, plan finansowy wykonania Strategii oraz proponowane wskaźniki służące wdrażaniu i monitorowaniu efektów realizacji działań. Strategia stanowi scenariusz zmian, które mogą przyczynić się do poprawy stanu obecnego i osiągnięcia wizji gminy w roku 2025:

„Ruciane-Nida ważnym mazurskim ośrodkiem turystycznym, racjonalnie wykorzystującym walory przyrodnicze i wspierającym inicjatywy społeczne w celu stworzenia atrakcyjnych warunków do życia, wypoczynku i prowadzenia działalności gospodarczej”.

Założenia niniejszego dokumentu są spójne z założeniami dokumentów obowiązujących na szczeblu międzynarodowym, unijnym, krajowym, regionalnym oraz lokalnym. Strategia Rozwoju Gminy jest jednym z podstawowych dokumentów umożliwiających ubieganie się o środki finansowe ze źródeł zewnętrznych, przede wszystkim z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej.

Strategia Rozwoju Gminy Ruciane-Nida jest dokumentem wieloetapowym. Wyróżnić można trzy etapy tworzenia dokumentu: diagnostyczny, planistyczny oraz konsultacyjny. Na podstawie diagnozy społeczno-gospodarczej gminy zdefiniowano najważniejsze problemy. Podczas etapu planistycznego określono stan, w jakim powinna znaleźć się gmina po realizacji zadań zaplanowanych w ramach Strategii. Etap o charakterze konsultacyjnym polegał na określeniu podstawowych obszarów problemowych, które wraz z diagnozą dały podstawę do wskazania zadań priorytetowych mających na celu poprawę jakości życia mieszkańców gminy i jej dalszy rozwój. W tworzenie Strategii zaangażowano lokalną społeczność, której znajomość występujących w gminie problemów była jednym z najcenniejszych źródeł informacji. Podczas spotkań konsultacyjnych ich uczestnicy oceniali między innymi: jakość i warunki życia w gminie oraz wskazywali jej mocne i słabe strony. Podejmowano także dyskusje dotyczące wyznaczonych celów oraz kierunków działań, a także wyzwań stojących

przed gminą Ruciane-Nida na najbliższe lata. Cele strategiczne zostały wypracowane w pięciu obszarach: społeczeństwo, gospodarka, turystyka, przestrzeń i infrastruktura oraz środowisko.

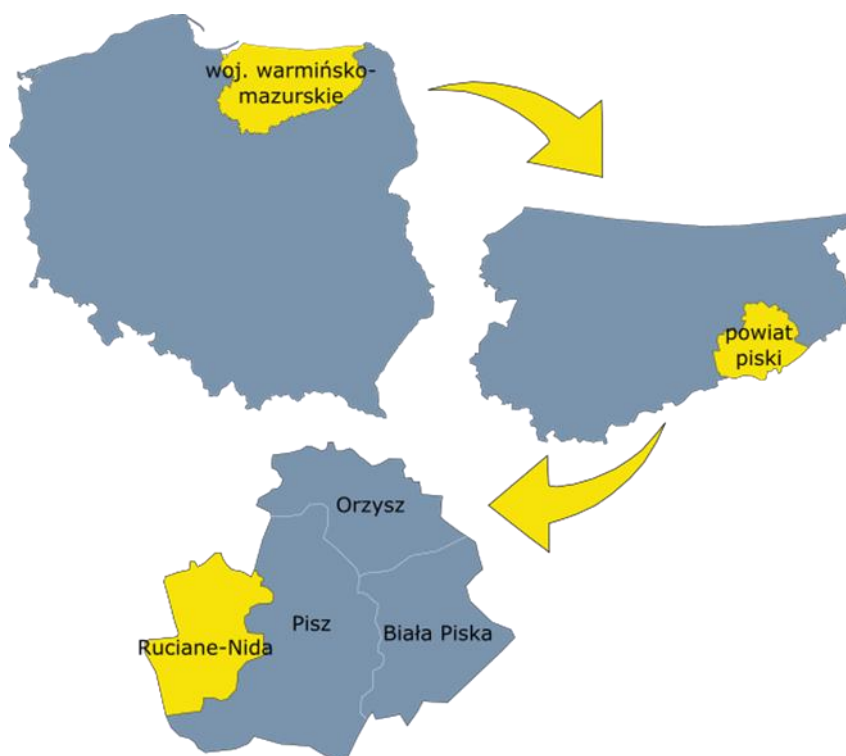
Strategia Rozwoju Gminy Ruciane-Nida na lata 2017-2025 jest scenariuszem rozwoju gminy, obejmującym zrównoważony i długookresowy rozwój, wpływającym na poprawę sytuacji społeczno-gospodarczej gminy poprzez uwzględnienie potrzeb lokalnej społeczności i aspektów środowiskowych. Strategia jest najważniejszym dokumentem przygotowywanym przez samorząd gminny.

II. Diagnoza społeczno-gospodarcza gminy

1. Charakterystyka miasta i gminy

1.1. Położenie

Ruciane-Nida to gmina miejsko-wiejska zlokalizowana w powiecie piskim, w województwie warmińsko-mazurskim. Położona jest na Pojezierzu Mazurskim, w otoczeniu lasów Puszczy Piskiej. Siedziba władz gminy znajduje się w budynku Urzędu Miasta i Gminy zlokalizowanym przy Alei Wczasów 4 w Rucianem-Nidzie. W latach 1975 – 1998 gmina administracyjnie należała do województwa suwalskiego.

Rysunek 1. Położenie gminy Ruciane-Nida

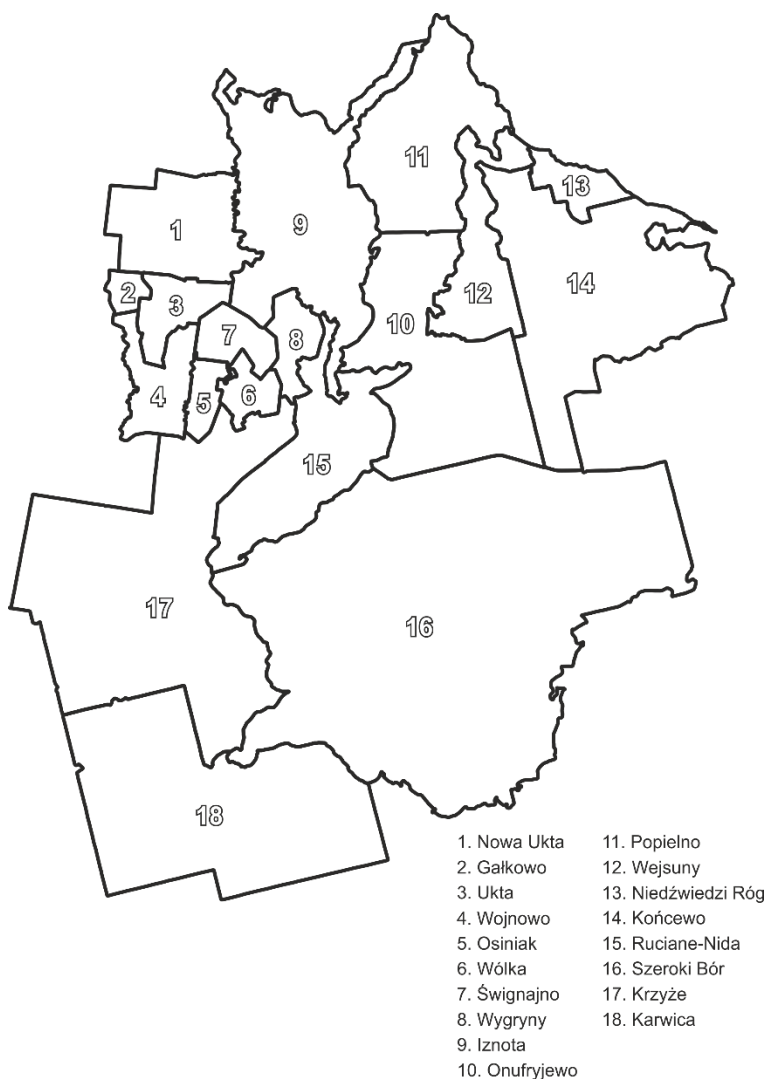
Źródło: Opracowanie własne

Ruciane-Nida graniczy od północy z gminą Mikołajki (powiat mrągowski), od wschodu i południa z gminą Pisz, a od zachodu z gminami: Piecki (powiat mrągowski), Świętajno i Rozogi (powiat szczycieński). Lokalizacja gminy Ruciane-Nida w otoczeniu jezior i Puszczy Piskiej sprawia, że jest jednym z najpiękniejszych miejsc na Warmii i Mazurach.

Miasto Ruciane-Nida to administracyjno – gospodarcze centrum gminy położone między 53°38'29"N szerokości geograficznej północnej a 21°32'22"E długości geograficznej wschodniej.

1.2. Powierzchnia

Ruciane-Nida jest najmniejszą gminą powiatu piskiego i zajmuje 35,7 tys. ha, co stanowi ponad 20% jego powierzchni. Pod względem powierzchni miasto Ruciane-Nida jest największym miastem powiatu. Składa się ono z dwóch części, które kiedyś tworzyły odrębne miejscowości: Ruciane oraz Nida. Pomiędzy osiedlami znajduje się kompleks leśny, a obie części miasta są połączone dwukilometrową drogą zwaną Aleją Wczasów. W skład gminy Ruciane-Nida wchodzi 18 sołectw.

Rysunek 2. Podział gminy Ruciane-Nida na jednostki pomocnicze

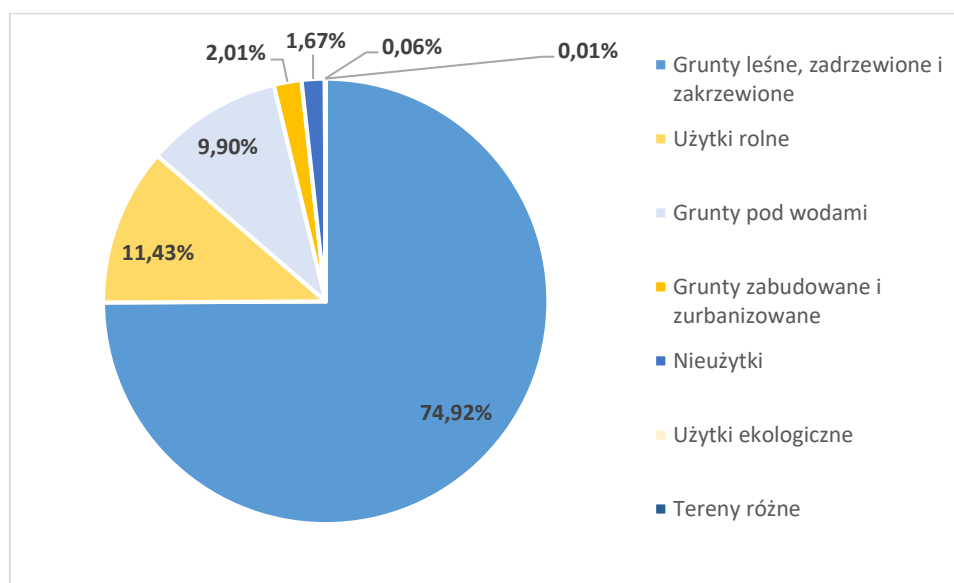
Źródło: Opracowanie własne

W strukturze użytkowania gruntów dominują użytki leśne i grunty zadrzewione, które zajmują ponad 26 tys. ha, co stanowi 74,92% ogólnej powierzchni gminy. Zdecydowanie mniej jest użytków rolnych – 4 092 ha (11,43%). Prawie 10% powierzchni pokryta jest wodami. Szczegółową strukturę użytkowania gruntów przedstawia poniższa tabela oraz wykres.

Tabela 1. Struktura użytkowania gruntów w gminie Ruciane-Nida w 2014 r.

Wyszczególnienie	Powierzchnia [ha]
Powierzchnia ogółem	35 798
Użytki rolne	
Ogółem	4 092
Grunty orne	1 769
Sady	33
Łąki	1 115
Pastwiska	1 035
Grunty rolne zabudowane	111
Grunty pod rowami	29
Pozostałe grunty	
Grunty leśne, zadrzewione i zakrzewione	26 820
Grunty pod wodami	3 545
Grunty zabudowane i zurbanizowane	719
Użytki ekologiczne	20
Nieużytki	599
Tereny różne	3

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Wykres 1. Struktura użytkowania gruntów w gminie Ruciane-Nida w 2014 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

1.3. Historia

Teren miasta i gminy Ruciane – Nida znajduje się w południowej części obszaru zajmowanego w przeszłości przez ludy pruskie. Po zajęciu tych terenów przez Krzyżaków, rejon ten pozostawiono jako puszcę graniczącą z Mazowszem. Osadnictwo nowożytne wkroczyło na analizowany obszar dopiero w XVII i XVIII wieku. Z tego okresu pochodzą

miejsowości zlokalizowane wśród lasów, posiadające nowożytnie układy ruralistyczne w formie luźnych ulicówek lub wielodrożnic. Obszar ten charakteryzował się budownictwem drewnianym, przypominającym pobliskie Kurpie.

Zabudowa drewniana dominowała do początku XX wieku (w niektórych miejscowościach dominuje do chwili obecnej). Wymianę zabudowy na murowaną rozpoczęto na przełomie XIX i XX wieku. Pierwszymi murowanymi budowlami były kościoły i szkoły, a następnie leśniczówki, domy żandarmów i budynki mieszkalne.

W 1825 roku król Pruski Fryderyk Wilhelm III udzielił zgody na osiedlenie staroobrzędowców na Mazurach. Ta grupa ludności przyniosła na te tereny swoją kulturę, wyrażoną współcześnie w postaci osobnych cmentarzy (w rejonie Wojnowa i Onufryjewa), świątyni (dwie znajdują się w Wojnowie) i nazw miejscowości (Onufryjewo, Piotrowo, Iwanowo, Wojnowo). Za ich przyczyną pojawiły się tutaj również charakterystyczne formy budownictwa odznaczające się większym wykorzystaniem drewna jako materiału budowlanego. W zabudowie Wojnowa, Gałkowa i Piotrowa do czasów współczesnych pozostały charakterystyczne budynki gospodarcze – nieco wyższe, z częścią mieszkalną od strony wjazdu na siedlisko.

Ekspansja prawosławia, które likwidowało odłamy staroobrzędowców, pozostawiła po sobie cerkiew prawosławną wraz z klasztorem żeńskim w Wojnowie.

Ważnym czynnikiem rozwojowym dla tych terenów były przedsięwzięcia komunikacyjne. Pod koniec XIX wieku wybudowano tu linię kolejową łączącą te tereny z obszarem Prus Wschodnich, co spowodowało rozwój przemysłu drzewnego, a w konsekwencji doprowadziło do rozwoju turystyki. Przemysł drzewny do niedawna był podstawą rozwoju i zatrudnienia w mieście i gminie Ruciane – Nida. Od schyłku średniowiecza istnieje tu sieć organizacji służby leśnej i związana z nią infrastruktura w postaci leśniczówek. Większość z nich pochodzi z przełomu XIX i XX wieku.

W I połowie XIX wieku rozwijano budowę szlaków wodnych mających służyć transportowi płodów rolnych i wyrobów przemysłowych. Powstała wtedy sieć kanałów i śluz łącząca system jezior mazurskich i wyprowadzająca komunikację śródlądową do Pisy i dalej Narwi i Wisły. Na początku XX wieku próbowano tym sposobem transportować drewno, jednak z uwagi na uszkodzenia urządzeń hydrotechnicznych przez drewniane bale zaniechano tego pomysłu. Dostrzeżono jednak walory turystyczne tych urządzeń i już od okresu międzywojennego zaczęto rozwijać na tych terenach turystykę o zasięgu ponadlokalnym, wzbogacając istniejącą infrastrukturę techniczną o bazę gastronomiczno–hotelową.

2. Przestrzeń i środowisko

2.1. Położenie geograficzne

Zgodnie z podziałem fizycznogeograficznym J. Kondrackiego obszar gminy znajduje się w obrębie Pojezierza Mazurskiego, przy czym większość jej obszaru leży w mezoregionie Równiny Mazurskiej. Północna część gminy wchodzi w skład Krainy Wielkich Jezior Mazurskich.

2.2. Położenie komunikacyjne

Gmina Ruciane – Nida położona jest na zbiegu szlaków komunikacyjnych :

- Droga krajowa nr 58 łącząca Olsztynek – Szczytno – Ruciane-Nida – Białystok,
- Droga wojewódzka nr 610 łącząca drogi krajowe nr 58 i 59,
- Linia kolejowa łącząca Olsztyn – Szczytno – Elk.

2.3. Środowisko przyrodnicze

Ukształtowanie powierzchni

Obszar gminy znajduje się w zasięgu prekambryjskiej platformy wschodnioeuropejskiej, w obrębie wyniesienia mazursko-suwalskiego. Formy morfologiczne, występujące na terenie gminy związane są z zasięgiem lądolodu w okresie ostatniego zlodowacenia. Wśród form morfologicznych wyróżniono:

- strefę wysoczyzny moren czołowych (przechodzi z zachodu na wschód przez środkową część gminy),
- wysoczyznę polodowcową moreny dennej w pasie północnym,
- równinę sandrową (obejmuje południową część gminy),
- rynnę jeziora Bełdany – Nidzkie.

Strefa moren czołowych stanowi lokalne wyniesienie terenu z mocno zróżnicowaną rzeźbą w rejonie Rucianego oraz jezior Guzianek. Jest to południowy zasięg fazy poznańskiej ostatniego zlodowacenia. Wyniesiona jest na wysokość 132 – 142 m n. p. m.

Wysoczyzna polodowcowa moreny dennej obejmuje swym zasięgiem obszar na północ od Rucianego. Znajdują się tutaj rozległe obniżenia (Dolina rzeki Krutyni), a także kępowe wyniesienia. Fragment gminy znajdujący się w południowej części Krainy Wielkich Jezior stanowi rozległy obszar sandrowy. Zbudowany jest z materiałów fluwioglacjalnych (piaski, żwiry), usypanych przez wody wypływające z lodowca. Równina sandrowa jest nachylona w kierunku południowym.

Z kolei Rynna Bełdany – Nidzkie to dolina o przebiegu zbliżonym do południkowego, wcięta w utwory polodowcowe na głębokości do 70 m.

Surowce mineralne

Obszar gminy Ruciane - Nida jest stosunkowo słabo rozpoznany pod względem złóż surowców mineralnych. Znajdują się tutaj złoża kruszywa naturalnego, które nadaje się do produkcji mieszanek betonowych. Zgodnie z "Bilansem zasobu złóż kopalin w Polsce (według stanu na 31.12.2015 rok) udokumentowano na tym obszarze 2 złoża:

- Wygryny - o powierzchni 1,9 ha i zasobach bilansowych 15 tys. ton (zaniechano wydobycie),
- Wygryny II - o powierzchni 0,74 ha i zasobach bilansowych 87 tys. ton.

Złoża charakteryzują się lokalnym znaczeniem. Możliwości udokumentowania oraz eksploatacji następnych złóż są stosunkowo niewielkie, z uwagi na dużą lesistość gminy i duży udział terenów prawnie chronionych.

Gleby

W poszczególnych częściach gminy występują odmienne warunki glebowe: najlepsze - na zachodzie, najgorsze - na południu. Dominują gleby lekkie, słabo zbielcowane, wytworzone na glinach i piaskach. W aspekcie rolniczego wykorzystania, najbardziej przydatne są gleby brunatne (III i IV klasa bonitacyjna) występujące przede wszystkim w północnej części gminy. W rejonie obniżen i w sąsiedztwie zbiorników wodnych oraz cieków występują powszechnie gleby bagienne, wytworzone z torfów niskich, które są użytkowane przede wszystkim jako łąki.

W strukturze gleb największym udziałem charakteryzują się gleby kompleksu żynnego bardzo dobrego i bardzo słabego. Niewielki odsetek to kompleks gleb pszennych dobrych. Gleby klasy IV a i b zajmują 38% powierzchni gruntów ornych, natomiast klasy VI - ponad 37%. Pozostałe to gleby klasy V (21,9%) i klasy III a i b (2,65%).

Zasoby wodne

Niemal cały obszar gminy znajduje się w zlewni jezior: Bełdany, Śniardwy oraz Jeziora Nidzkiego. Jedynie niewielki teren na południe od Karwicy należy do zlewni rzeki Turośń, która ma na obszarze gminy swój odcinek źródłowy.

Cała gmina leży w zlewni rzeki Narew, dorzeczu Wisły. Na terenie gminy znajdują się 33 jeziora, z czego 6 o powierzchni poniżej 2 ha. W poniższej tabeli zaprezentowano zestawienie największych jezior w gminie Ruciane – Nida.

Tabela 2. Największe jeziora w gminie Ruciane-Nida

Nazwa jeziora	Obręb	Powierzchnia [ha]
Jezioro Nidzkie	Ruciane, Szeroki Bór, Jaśkowo	1 818
Beldany	Iznota	940
Warnoły	Wejsuny	465
Guzianka - Duża	Ruciane - Nida	59,6
Guzianka - Mała	Ruciane - Nida	38
Wejsunek	Wejsuny	39
Przylasek	Szeroki Bór	38,8

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miasta i Gminy w Rucianem – Nidzie

Część jezior znajduje się w granicach kilku gmin. Jezioro Nidzkie podzielone jest między gminę Ruciane-Nida oraz Pisz, natomiast jezioro Śniardwy między gminę Ruciane-Nida a Mikołajki.

Największa rzeka gminy to Krutynia, o łącznej długości 99,9 km (na terenie gminy Ruciane - Nida znajduje się jej końcowy fragment wraz z ujściem). Poza Krutynią i rzeką Nidką (łąączącą Jezioro Nidzkie i jezioro Beldany), na obszarze gminy występują liczne, drobne ciek.

Teren gminy jest zasobny w wody podziemne, zwłaszcza w części wschodniej i południowej. Użytkową warstwę wodonośną stanowią piaski sandrowe. Wody zalegają płytko i nie mają izolacji od powierzchni terenu. Wydajność ujęć jest bardzo zróżnicowana (od 3 do 80 m³/h). Na północy gminy występują od powierzchni terenu utwory nieprzepuszczalne, a użytkowe wody podziemne zalegają na głębokości od 15 do 20 metrów.

Klimat

Klimat na obszarze gminy charakteryzuje się dużą zmiennością występowania poszczególnych typów pogody. Średnia roczna temperatura wynosi 6,6°C. Najniższe średnie temperatury odnotowuje się w styczniu (-4,5°C), natomiast najwyższe w lipcu, ze średnią temperaturą miesięczną 17,4°C.

Mazury to strefa ciągłego ścierania się mas powietrza atlantyckiego oraz kontynentalnego. W ostatnich latach zaobserwowano także wzrost liczby dni z napływem powietrza zwrotnikowego (zwłaszcza wiosną i wczesnym latem). Dlatego też w zależności od dominacji jednej z tych stref pojawiają się mroźne i słoneczne lub ciepłe i deszczowe zimy oraz gorące i suche lata na przemian z chłodnymi i wilgotnymi.

Poszczególne pory roku występują w nieco innych terminach, niż w pozostałych regionach kraju. Ma to związek z wyniesieniem nad poziom morza, dużym nagromadzeniem otwartych zbiorników wodnych oraz występowaniem terenów podmokłych. Występujące tutaj wody powierzchniowe wpływają także na wilgotność powietrza. Najniższa wilgotność względna notowana jest w maju i w czerwcu (odpowiednio 73% i 74%), a najwyższa

w listopadzie i w grudniu (odpowiednio 89% i 90%). Średnia roczna suma opadów wynosi 450 – 500 mm. Często pojawiają się wiejące z dużą prędkością wiatry (średnia prędkość wynosi 5 m/s). Okres wegetacyjny trwa zazwyczaj od 109 do 200 dni w roku.

2.4. Walory przyrodnicze

Fauna i flora

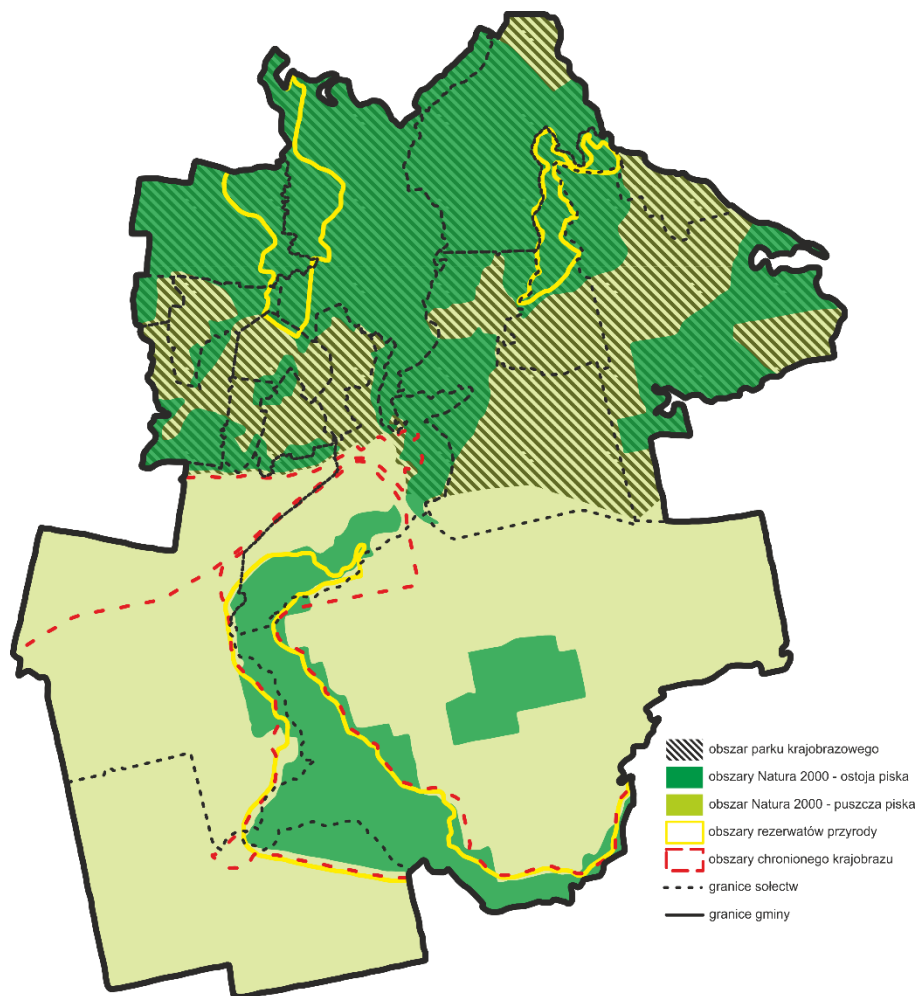
Roślinność występująca na obszarze gminy Ruciane - Nida jest urozmaicona. Dominują lasy (lesistość wynosi ponad 70%), przede wszystkim w Puszczy Piskiej rozciągającej się wzdłuż całej gminy. Przeważają siedliska borowe, z gatunkiem dominującym sosną (86%) oraz świerkami, brzożami i olchami. Na terenie gminy występuje kilkadziesiąt gatunków roślin chronionych, zwłaszcza roślin zielnych. Cenne są także zbiorowiska roślinności wodnej i szuwarowej oraz leśnej.

Obszar gminy obfitujący w jeziora i lasy sprawia, że na obszarze gminy występują liczne gatunki zwierząt:

- większe zwierzęta - jelenie szlachetne, sarny, dziki, łosie, lisy, tchórze, łasice, borsuki, bobry, wydry, sporadycznie wilki oraz rysie;
- gryzonie - myszy polne, nornice rude, polniki zwyczajne, wiewiórki, piżmaki;
- ssaki owadożerne - jeże europejskie, ryjówki aksamitne, krety, rzęsorki rzeczki;
- ptaki - kaczki (m.in. krzyżówka, cyranka, cyraneczka, płaskonos, czernica), gęsi, mewy, kormorany, perkozy, czajki, bociany, czaple, kuropatwy, jastrzębie, myszołowy, sowy, dzięcioły, gile;
- gady - jaszczurki (zwinka, żyworódka, padalec), węże (zaskrońce i żmije zygzakowate);
- płazy - żaby (m.in. jeziorkowa, trawna, śmieszka), ropuchy (szara, zielona);
- ryby - m.in. szczupaki, okonie, sandacze, karpie, leszcze, liny, cierniki, miętusy, węgorze.

Formy ochrony przyrody

Na obszarze gminy Ruciane – Nida występują następujące formy ochrony przyrody oraz obszary funkcjonalne o znaczeniu ekologicznym, edukacyjnym i społecznym:

Rysunek 3. Obszary chronione na terenie gminy Ruciane-Nida

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GDOŚ

Parki krajobrazowe

- Mazurski Park Krajobrazowy – utworzony w 1977 roku, jeden z największych parków krajobrazowych w Polsce. Powierzchnia parku wynosi 53 655 ha, z czego w obrębie gminy znajduje się 14 706 ha, co stanowi 27,4% powierzchni Parku i 41,1% powierzchni gminy. Mazurski Park Krajobrazowy charakteryzuje się bogactwem oraz różnorodnością roślin i zwierząt, wysoką lesistością, występowaniem licznych jezior i wód płynących. Położony jest na pograniczu dwóch odmiennych form geomorfologicznych – sandrów i moren czołowych.

Rezerваты przyrody

- Rezerwat „Jezioro Nidzkie” – powstał w celu ochrony krajobrazu Jeziora Nidzkiego i otaczających go lasów, jest położony w centrum Puszczy Piskiej. Na terenie rezerwatu występują gatunki objęte ochroną ścisłą między innymi: lilia złotogłów, orlik pospolity, wawrzynek wilczełyko oraz objęte ochroną częściową: bagno zwyczajne, porzeczka czarna, konwalia majowa;
- Rezerwat „Jezioro Warnołty” – zajmuje powierzchnię 373,3 ha, utworzony został dla ochrony jeziora Warnołty i miejsc lęgowych ptaków wodnych, błotnych, drapieżnych (między innymi: rybitwa czarna, kania ruda, perkoz dwuczuby);
- Rezerwat „Krutynia Dolna” – położony na obszarze gmin Ruciane – Nida i Mikołajki, zajmuje powierzchnię 969,3 ha, powstał w 1989 roku w celu ochrony fragmentu naturalnego krajobrazu polodowcowego wraz z naturalnymi ekosystemami wodnymi, torfowiskowymi i leśnymi. Do rzadkich roślin należą między innymi relikty glacialne - wielosił błękitny, turzyce - strunowa i luźnokwiatowa; a także wełnianka delikatna, bagnica torfowa, rdest-nica nitkowata. Gnieźdzą się tam rzadkie gatunki ptaków np.: bielik, rybołów, derkacz i wodniczka;

Obszary chronionego krajobrazu

- „Obszar chronionego Krajobrazu Otuliny Mazurskiego Parku Krajobrazowego – Ruciane – Nida” – zlokalizowany w powiecie piskim, zajmujący powierzchnię 1636,50 ha;
- „Obszar Chronionego Krajobrazu Otuliny Mazurskiego Parku Krajobrazowego – Szeroki Bór” - obszar zajmujący powierzchnię 591,5 ha położony w powiecie piskim na terenie gmin: Pisz i Ruciane - Nida. Ma na celu ochronę czynną ekosystemów leśnych, nieleśnych oraz wodnych np. utrzymanie ciągłości i trwałości ekosystemów leśnych czy przeciwdziałanie zarastaniu łąk, pastwisk i torfowisk;
- „Obszar Chronionego Krajobrazu Puszczy i Jezior Piskich” – zajmuje powierzchnię 43629,80 ha. Obszar położony jest na terenie gmin: Pisz, Biała Piska, Orzysz i Ruciane - Nida. Ma na celu ochronę czynną ekosystemów leśnych, nieleśnych oraz wodnych;
- „Spychowski Obszar Chronionego Krajobrazu - Zajmuje powierzchnię 12101,8 ha, położony jest na terenie gmin: Dźwierzuty, Szczytno i Świętajno oraz Ruciane-Nida;

Pomniki przyrody – na terenie gminy znajduje się 61 pomników przyrody, na które składają się:

- 1 aleja drzew,
- 14 grup drzew,

- 45 pojedynczych drzew,
- głązy narzutowe.

Użytki ekologiczne – na obszarze gminy znajdują się 3 użytki ekologiczne:

- Grąd Wygryny - Powierzchnia użytku wynosi 18,75 ha. Ochronie podlega fragment unikalnej w północno-wschodniej Polsce odmiany grądu;
- Łąka Krutynia – Powierzchnia tego użytku 6,83 ha. Stanowi on enklawę rezerwatu przyrody Krutynia, który jest miejscem występowania storczyków;
- Zatoka Wygryńska – Użytek zajmuje powierzchnię 61,11 ha. Głównym celem ochrony jest zatoka Jeziora Beldany, która stanowi miejsce występowania wielu gatunków roślin i zwierząt chronionych.

Inne formy ochrony przyrody:

- Natura 2000 – cały obszar gminy objęty jest siecią Natura 2000, wyróżnia się Obszar Specjalnej Ochrony Ptaków – Puszcza Piska PLB280008 oraz Specjalny Obszar Ochrony Siedlisk – Ostoja Piska kod PLH280013. Celem wyznaczenia tych obszarów jest ochrona cennych pod względem przyrodniczym i zagrożonych składników różnorodności biologicznej. Obszar Puszczy Piskiej jest ostoją ptaków o randze europejskiej, natomiast w skład ostoi wchodzi jeszcze ostoja o randze krajowej - Czarny Róg. Na terenie Ostoi Piskiej występują prawie wszystkie podstawowe zbiorowiska roślinne charakterystyczne dla Polski północno-wschodniej. Z siedlisk Natura 2000 największą powierzchnię zajmuje grąd subkontynentalny Tilio-Carpinetum. Niespełna 70 % powierzchni obszaru zajmują lasy, wśród których dominują bory sosnowe.

Obszary funkcjonalne o znaczeniu ekologicznym, edukacyjnym i społecznym:

- Leśny Kompleks Promocyjny Lasy Mazurskie.
- Obszar funkcjonalny Zielone Płuca Polski – celem jest promowanie rozwoju proekologicznego, utrzymanie zrównoważonych struktur przestrzennych dla zapewnienia wysokiego standardu środowiska przyrodniczego. Teren ZPP obejmuje obszar 379 gmin oraz 57 powiatów. Obszar ten wyróżnia przede wszystkim: czyste powietrze, zrównoważona sieć osadnicza, unikatowa różnorodność systemu przyrodniczego.

2.5. Walory kulturowe

Na terenie gminy występują obiekty zabytkowe. Wśród obiektów wpisanych do rejestru zabytków dominują cmentarze oraz budynki o funkcji mieszkalnej. Szczegółowy wykaz zabytków nieruchomych wpisanych do rejestru znajduje się w poniższej tabeli.

Tabela 3. Zabytki w gminie Ruciane-Nida

L.p.	Wyszczególnienie	Nr z rejestru
1.	Kościół ewangelicki, ob. rzymsko – katolicki, parafia p.w. MB Ostrobramskiej w Rucianem-Nidzie	765 z 15.12.1989
2.	Cmentarz ewangelicki w Gałkowie	723 z 4.09.1989
3.	Cmentarz staroobrzędowców w Iwanowie	733 z 5.09.1989
4.	Cmentarz staroobrzędowców w Kadzidłowie	A - 4608 z 31.10.2013
5.	Zagroda – osada kulturowa w Kadzidłowie - chałupa z Dąbrów, - chałupa podcieniowa z Warnowa, - spichrz, - spichrz podcieniowy, - budynek gospodarczy,	A - 2109 z 13.02.2004
6.	Cmentarz ewangelicki w Karwicy	621 z 11.01.1989
7.	Cmentarz ewangelicki na pd-zach. od wsi Końcewo	731 z 5.09.1989
8.	Cmentarz ewangelicki na pn. od wsi Końcewo	732 z 5.09.1989
9.	Cmentarz staroobrzędowców w Ładnym Polu	734 z 5.09.1989
10.	Cmentarz ewangelicki w Onyfryjewie	724 z 4.09.1989
11.	Cmentarz staroobrzędowców w Onyfryjewie	735 z 5.09.1989
12.	Cmentarz ewangelicki w Osiniak-Piotrowie	725 z 4.09.1989
13.	Cmentarz staroobrzędowców w Osiniak-Piotrowie	736 z 5.09.1989
14.	Zespół leśniczówki K.I. Gałczyńskiego w Praniu - leśniczówka, - kuchnia letnia, - budynek gospodarczy, ob. biuro, - teren zadrzewiony z duktem leśnym	A – 2017 z 23.01.2003
15.	Cmentarz komunalny w Rucianem-Nidzie	730 z 4.09.1989
16.	Willa R. Andersa z ogrodem, Ruciane-Nida, ul. Dworcowa 8c	A – 4442 z 11.12.2006
17.	Dom, Ruciane-Nida, ul. Słowiańska 16	A – 2056 z 12.12.2003
18.	Budynek gospodarczy	j. w.
19.	Dom „Borejszówka”, Ruciane-Nida, ul. Słowiańska 19	A – 2074 z 17.12.2003
20.	Zespół wyłuszczeniarni nasion, Ruciane-Nida, ul. Dworcowa 1: - budynek produkcyjny 1890 – 92, - magazyn szyszek 1890 – 92, - dom mieszkalny 1890 – 92, - budynek gospodarczy 1890 – 92, stodoła z szopą, drewniana, 1890- 92, - magazyn główny szyszek, 1930, - budynek wagi i sortowni 1930, - budynek administracyjny, 1930, - magazyn szyszek, obecnie sala konferencyjna, 1930, - magazyn nasion, 1930, - wartownia, 1930.	A – 4421 z 21.06.2006
21.	Cmentarz ewangelicki w Śwignajnie Wielkim	726 z 4.09.1989

L.p.	Wyszczególnienie	Nr z rejestru
22.	Kościół ewangelicki w Ukie, ob. par. rzym.-kat pw. Podwyższenia Krzyża	759 z 15.12.1989
23.	Cmentarz rodzinny, ewangelicki, w rozwidleniu dróg do Wojnowa i Śwignajna	727 z 4.09.1989
24.	Cmentarz ewangelicki, przy drodze do Piecek	728 z 4.09.1989
25.	Cmentarz ewangelicki, nad Jeziorem Wejsunek	729 z 4.09.1989
26.	Molenna staroobrzędowców, ob. cerkiew prawosławna pw. Zaśnięcia NMP w Wojnowie	383 z 2.09.1983
27.	Molenna staroobrzędowców w Wojnowie	381 z 17.03.1983
28.	Zespół klasztorny staroobrzędowców w Wojnowie - klasztor z molenną pw. Zbawiciela i Świętej Trójcy, - dom zakonny, - 2 domy furtalne, - brama - 4 budynki gospodarcze	954 z 30.07.1968 i 376 z 17.03.1983
29.	Cmentarz staroobrzędowców w Wojnowie	500 z 15.05.1986
30.	Dom nr 41 w Wojnowie	1193 z 21.05.1968
31.	Zespół leśniczówki w Zdoźnie - leśniczówka, - stodoła drewniana, - obora, - budynek pieca chlebowego	A-2174 z 16.02.2005

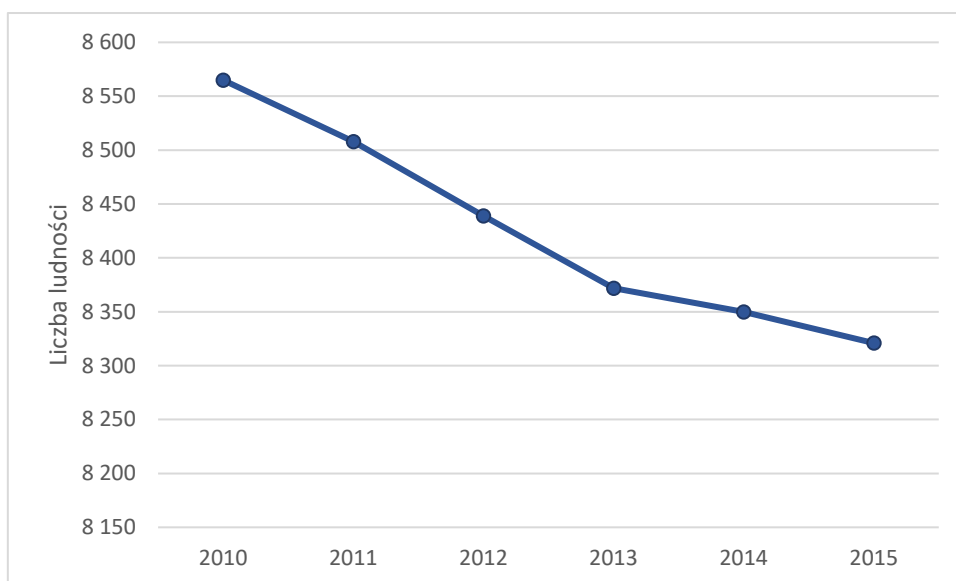
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych www.nid.pl

3. Społeczeństwo

3.1. Demografia

Liczba ludności

Zgodnie z danymi Głównego Urzędu Statystycznego liczba ludności gminy Ruciane-Nida w 2015 roku wynosiła 8 321 osób, z czego 4 632 osób stanowili mieszkańcy miasta, a 3 689 osób mieszkańcy obszarów wiejskich gminy. Na przestrzeni analizowanych lat charakterystyczny jest systematyczny spadek liczby mieszkańców, średnio o prawie 50 osób rocznie, co stanowi około 2,8% liczby ludności z 2010 roku.

Wykres 2. Liczba ludności w gminie Ruciane-Nida w latach 2010-2015

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

W analizowanym okresie liczba ludności gminy Ruciane-Nida zmniejszyła się w szybszym tempie niż liczba ludności w całym kraju, województwie warmińsko-mazurskim oraz powiecie piskim.

Miejscowością z największą liczbą mieszkańców jest miasto Ruciane-Nida. Żyje w nim 4 632 osób, czyli ponad 55% ludności gminy. Drugą miejscowością pod względem liczby ludności jest wieś Ukta, którą zamieszkuje 676 osób (około 8%). Kolejne miejsca zajmują wsie: Śwignajno, Wojnowo, Wygryny i Karwica, w każdej z nich mieszka około 4% mieszkańców gminy.

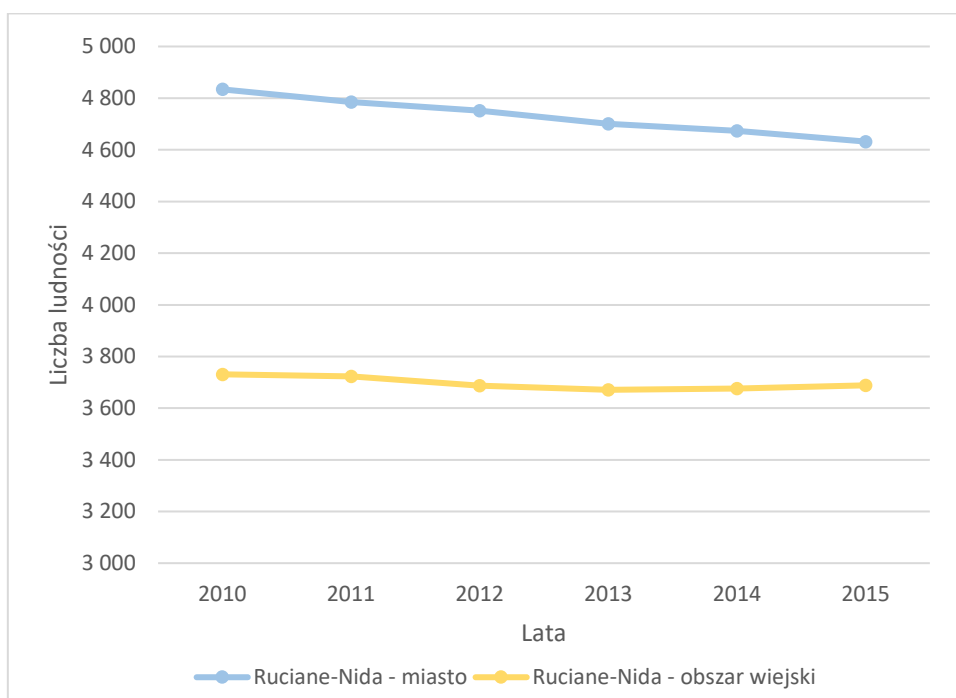
Tabela 4. Liczba ludności sołectw gminy Ruciane-Nida w 2015 r.

Lp.	Sołectwo	Liczba ludności
1.	Gałkowo	145
2.	Iznota	57
3.	Karwica	334
4.	Końcewo	91
5.	Krzyże	97
6.	Niedźwiedzi Róg	92
7.	Nowa Ukta	142
8.	Onufryjewo	198
9.	Osiniak	180
10.	Popielno	210
11.	Szeroki Bór	71
12.	Śwignajno	370
13.	Ukta	676
14.	Wejsuny	329

Lp.	Sołectwo	Liczba ludności
15.	Wojnowo	361
16.	Wólka	95
17.	Wygryny	339

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miasta i Gminy Ruciane-Nida

Zaobserwowano szybsze tempo spadku liczby ludności w mieście niż na obszarze wiejskim, którego liczba ludności w ostatnich latach wzrosła. Podobna tendencja występowała w gminie Pisz, natomiast w Białej Piskiej i Orzyszu gwałtowniej spadła liczba mieszkańców obszaru wiejskiego.

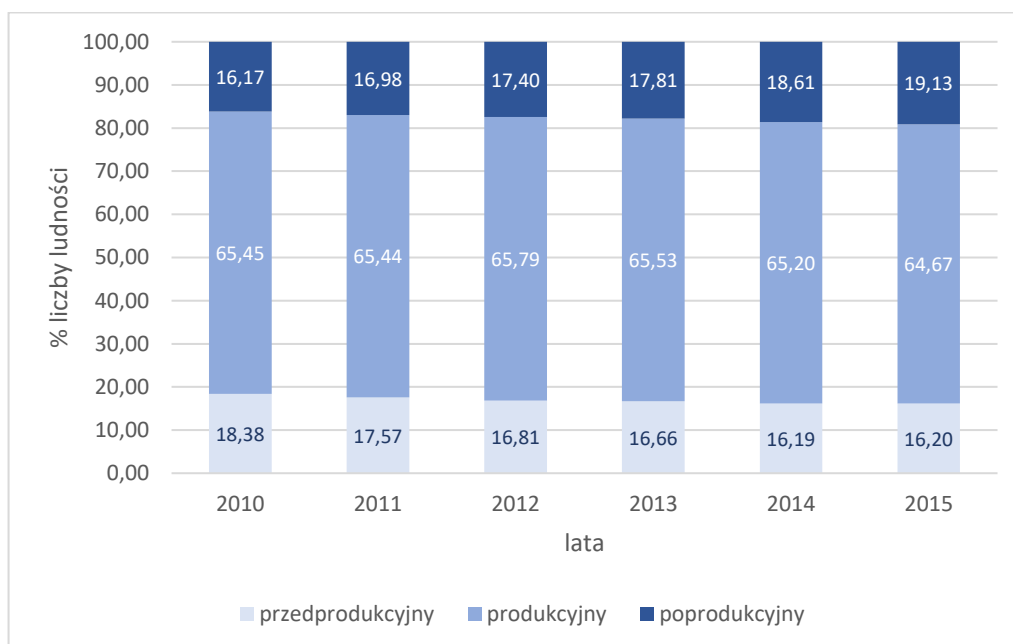
Wykres 3. Liczba ludności gminy Ruciane-Nida z podziałem na miasto i obszar wiejski

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Na przestrzeni analizowanego okresu spadek ludności nie jest znaczący, jednak jeżeli taka tendencja utrzyma się w dłuższym okresie, sytuacja demograficzna gminy może być niekorzystna dla jej dalszego rozwoju. Zgodnie z prognozą Głównego Urzędu Statystycznego dla powiatów i miast na prawach powiatu oraz podregionów na lata 2014-2050, dla powiatu piskiego przewidywany jest dalszy, systematyczny spadek liczby ludności. Przewidywany spadek liczby ludności dla całego powiatu w okresie od 2014 do 2050 roku wynosi ponad 20%. Oznacza to, że jeżeli gmina Ruciane-Nida nie przyczyni się do wzrostu liczby mieszkańców, w 2050 roku liczba mieszkańców gminy może wynosić około 6 700 osób.

Struktura ludności ze względu na wiek

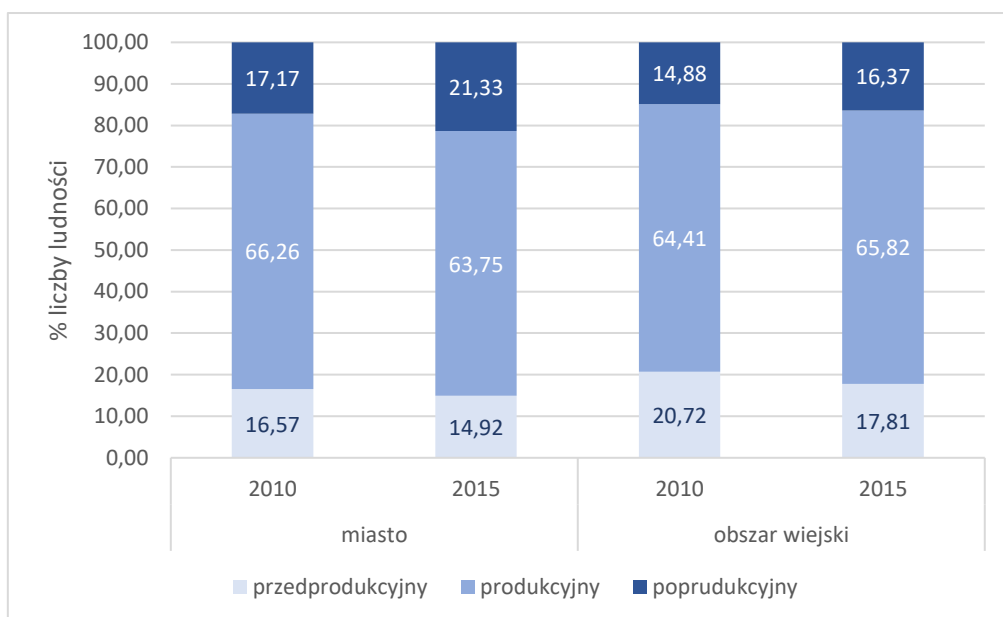
Struktura ludności gminy Ruciane-Nida ulega ciągłym zmianom. Najistotniejszymi zmianami w aspekcie rozwoju gminy są: spadek udziału najmłodszej części społeczeństwa i wzrost udziału grupy najstarszej. Aktualna sytuacja demograficzna w gminie Ruciane-Nida oddaje ogólnokrajowe tendencje, warto jednak zauważyć, że odsetek najmłodszej grupy wiekowej w gminie jest znacznie niższy niż średnia dla powiatu, województwa oraz kraju. Zmiany liczebności poszczególnych grup wiekowych obrazuje poniższy wykres.

Wykres 4. Struktura wiekowa ludności gminy Ruciane-Nida w latach 2010-2015

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

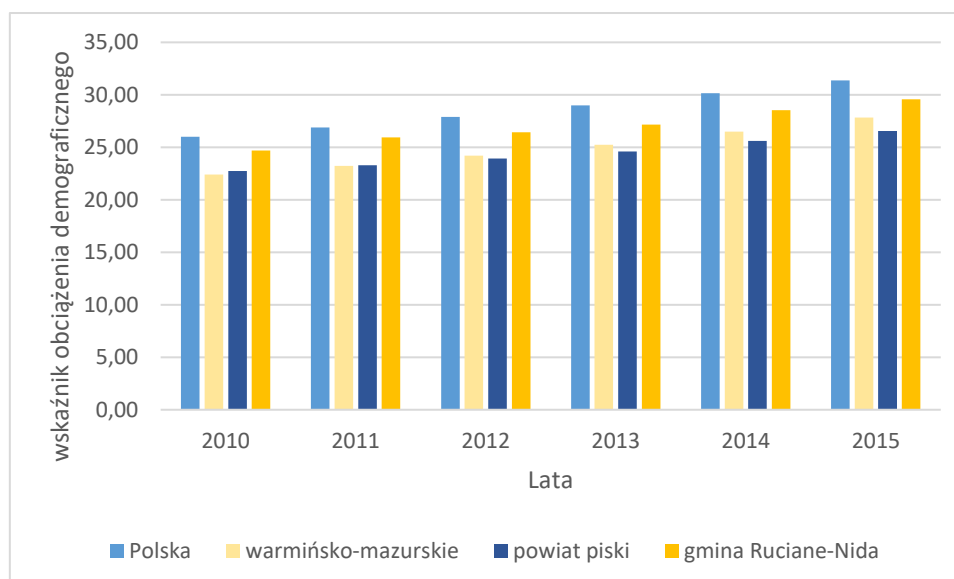
Podczas analizy struktury wiekowej ludności gminy Ruciane-Nida zaobserwowano różnice pomiędzy strukturą ludnościową miasta Ruciane-Nida a obszarem wiejskim, przy czym obszar wiejski cechuje się korzystniejszą sytuacją demograficzną. Wśród mieszkańców miasta szczególnie zauważalny jest wzrost udziału osób w wieku poprodukcyjnym z 17,17% w 2010 roku do ponad 21% w 2015 roku. Różnice pomiędzy miastem a obszarem wiejskim przedstawia poniższy wykres.

Wykres 5. Struktura wiekowa miasta i obszaru wiejskiego w latach 2010 i 2015

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Na nasilenie procesu starzenia się społeczeństwa wpływa szereg czynników: wydłużenie trwania ludzkiego życia, poprawa jego jakości (wzrost zamożności społeczeństwa), postęp cywilizacyjny, zmiana modelu rodziny, aktywność zawodowa kobiet, wykształcenie, dostęp do opieki zdrowotnej czy polityka społeczna państwa. Zgodnie z powyższym omawiany proces ma nie tylko wymiar demograficzny, ale również społeczny i ekonomiczny. W związku z zachodzącymi zmianami niezbędne jest dostosowanie obecnej infrastruktury, a także zwiększenie nakładów finansowych na różne dziedziny życia społeczno-gospodarczego. Ogromne znaczenie ma ukierunkowanie na aktywizację osób starszych (aktywność zawodowa, edukacyjna, kulturalna, społeczna) oraz wsparcie relacji międzypokoleniowych.

Wykres 6. Wskaźnik obciążenia demograficznego w gminie Ruciane-Nida

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Wskaźnik obciążenia demograficznego określa, ile osób w wieku poprodukcyjnym przypada na 100 osób w wieku produkcyjnym. W gminie Ruciane-Nida, podobnie jak w kraju, wskaźnik z roku na rok przyjmuje coraz wyższe wartości. W 2015 roku przedmiotowy wskaźnik w gminie przyjął wartość 29,59, czyli mniej niż średnia krajowa, jednak znacznie więcej niż średnia dla powiatu i województwa.

Struktura ludności ze względu na płeć

W strukturze ludności według płci w analizowanym okresie dominowała liczba kobiet. Współczynnik feminizacji, czyli liczba kobiet przypadająca na 100 mężczyzn w badanym okresie był zbliżony do wartości 102. Analizując poniższą tabelę, w której zaprezentowana została struktura ludności ze względu na płeć, zaobserwowano, że przewaga liczby kobiet nad liczbą mężczyzn wynika z ich znacznie większej liczebności jedynie w najstarszej grupie wiekowej. W pozostałych grupach wiekowych dominowała liczba mężczyzn, szczególnie dostrzegalna jest różnica pomiędzy liczbą mężczyzn i kobiet w grupach wiekowych 0-19 i 20-44, która w 2015 roku wynosiła 233 osoby. Duże dysproporcje pomiędzy liczbą młodych kobiet i mężczyzn mogą spowodować zakłócenia w procesie tworzenia rodzin.

Tabela 5. Liczba ludności w gminie Ruciane-Nida wg płci w latach 2010-2015

GRUPA WIEKOWA	2010	2011	2012	2013	2014	2015
MEŻCZYŻNI						
0-19	1 016	949	899	872	876	876
20-44	1 610	1 628	1 627	1 618	1 513	1 513
45-64	1 195	1 205	1 210	1 204	1 244	1 244
Powyżej 65	418	437	447	452	478	478
RAZEM:	4 239	4 219	4 183	4 146	4 111	4 111
KOBIETY						
0-19	886	834	791	756	743	733
20-44	1 496	1 487	1 489	1 471	1 460	1 423
45-64	1 241	1 239	1 224	1 235	1 221	1 236
Powyżej 65	703	729	752	764	804	818
RAZEM:	4 326	4 289	4 256	4 226	4 228	4 210

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

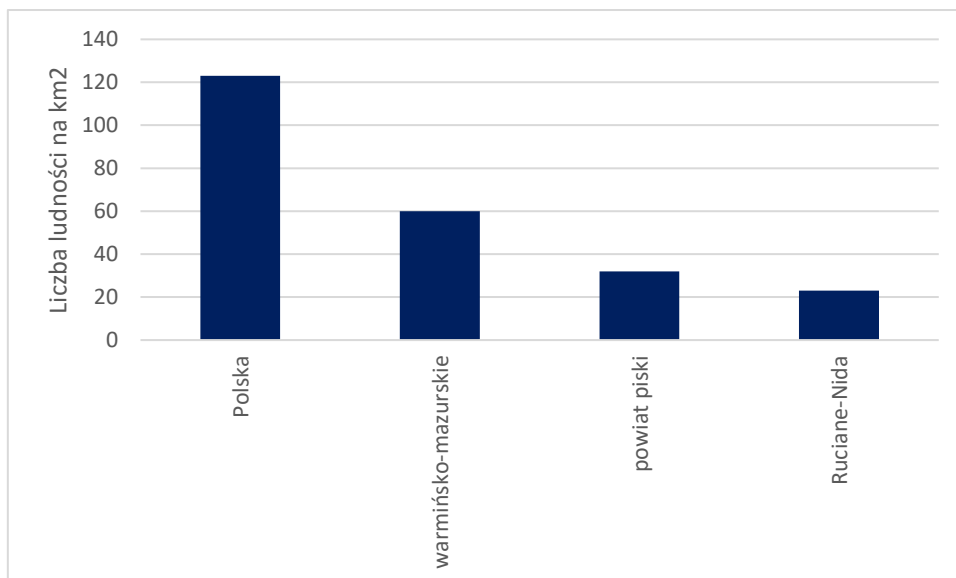
Struktura ludności ze względu na wykształcenie

Gęstość zaludnienia

Gęstość zaludnienia w gminie Ruciane-Nida w 2015 wynosiła 23 osoby na km². Podczas analizy danych dla powiatu piskiego, województwa warmińsko-mazurskiego i kraju stwierdzono, że gmina Ruciane-Nida to obszar słabo zaludniony, ponieważ średnia gęstość zaludnienia wymienionych jednostek wynosiła odpowiednio: 32, 60 i 123 os./km².

Gęstość zaludnienia miasta i obszarów wiejskich charakteryzuje się dużą różnorodnością. Ponad połowa mieszkańców gminy mieszka w mieście Ruciane-Nida, a gęstość zaludnienia wynosi tam 272 os./km². Dla porównania obszar wiejski gminy charakteryzuje się gęstością zaludnienia na poziomie 11 os./km².

Wykres 7. Gęstość zaludnienia w gminie Ruciane-Nida w 2015 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Zmiany w liczbie ludności

Zmiany liczby ludności odwzorowują ruchy naturalne – na skutek czynników naturalnych (tj. urodzenia i zgonów) oraz ruchy migracyjne – w wyniku zmian miejsca zamieszkania (zameldowania i wymeldowania). Zmiany w tych obszarach są uwarunkowane wieloma czynnikami występującymi w sferze społecznej oraz ekonomicznej.

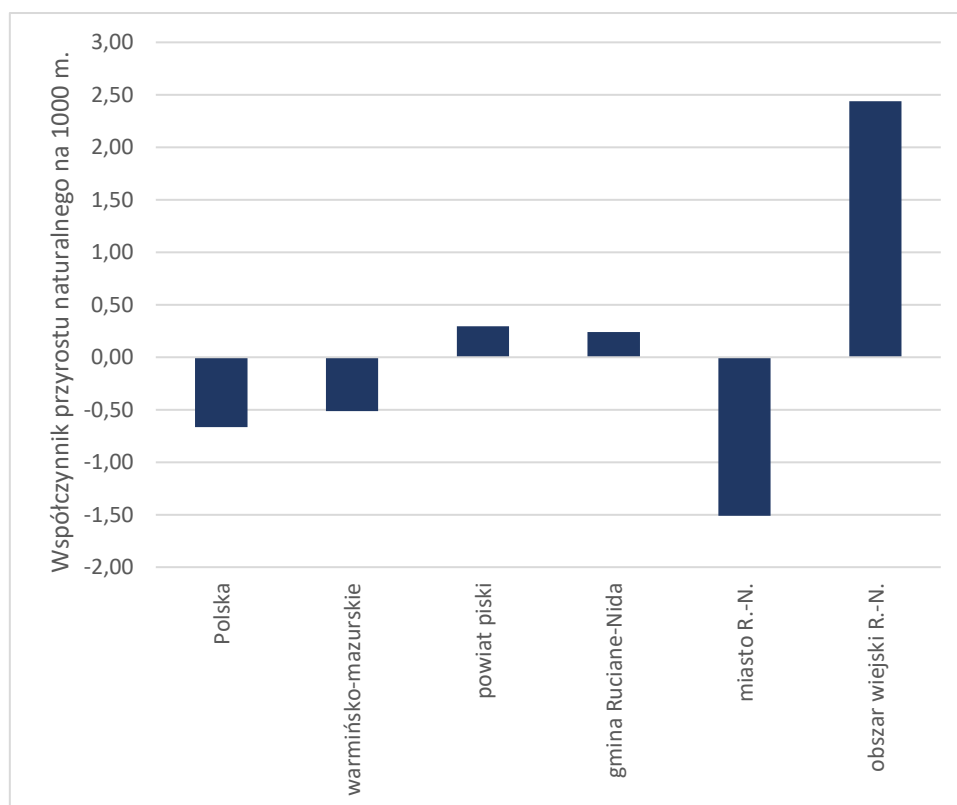
Ruch naturalny

W analizowanym okresie na terenie gminy Ruciane-Nida przyrost naturalny (różnica pomiędzy urodzeniami a zgonami) charakteryzował się dużą zmiennością. W 2015 roku przyrost naturalny kształtował się na poziomie 2 osób.

Tabela 6. Ruch naturalny w gminie Ruciane-Nida w latach 2010-2015

	2010	2011	2012	2013	2014	2015
LICZBA URODZEŃ						
Ogółem	70	73	64	63	65	81
Miasto	35	44	31	30	36	39
Obszar wiejski	35	29	33	33	29	42
LICZBA ZGONÓW						
Ogółem	84	74	88	87	61	79
Miasto	44	40	38	50	32	46
Obszar wiejski	40	34	50	37	29	33
PRZYROST NATURALNY						
Ogółem	-14	-1	-24	-24	4	2
Miasto	-9	4	-7	-20	4	-7
Obszar wiejski	-5	-5	-17	-4	0	9

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

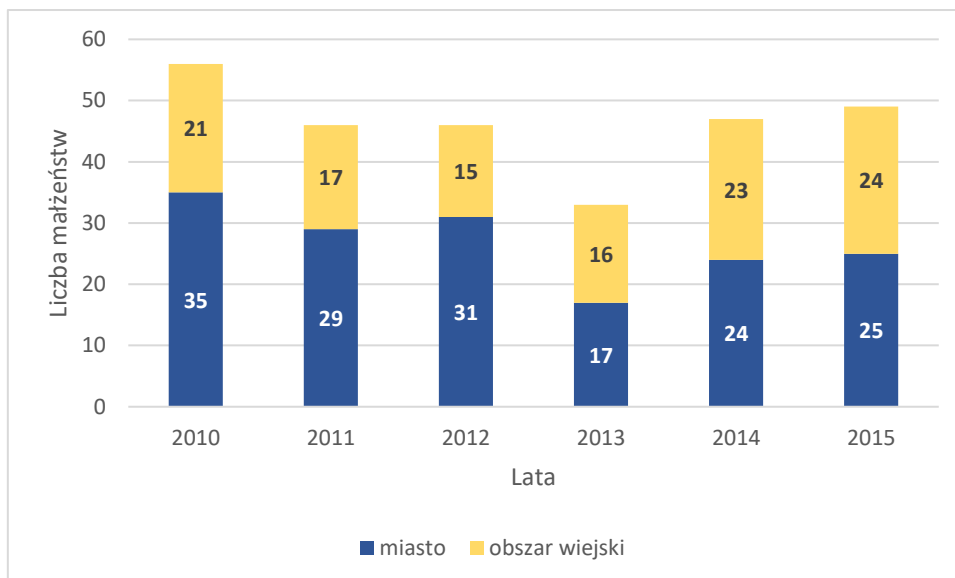
Wykres 8. Współczynnik przyrostu naturalnego w gminie Ruciane-Nida w 2015 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

W 2015 roku współczynnik przyrostu naturalnego, czyli przyrost naturalny przeliczony na 1000 mieszkańców w gminie Ruciane-Nida wyniósł 0,24. Był zbliżony do współczynnika dla powiatu piskiego, który w 2015 roku wyniósł 0,30. Przyrost naturalny przyjął w gminie wartość dodatnią, ponieważ jeżeli udałoby się utrzymać tę tendencję możliwa w przyszłości będzie poprawa struktury demograficznej. W 2015 roku przyrost naturalny w mieście Ruciane-Nida był ujemny, a współczynnik przyjął wartość znacznie niższą niż średnia dla całego kraju.

Małżeństwa

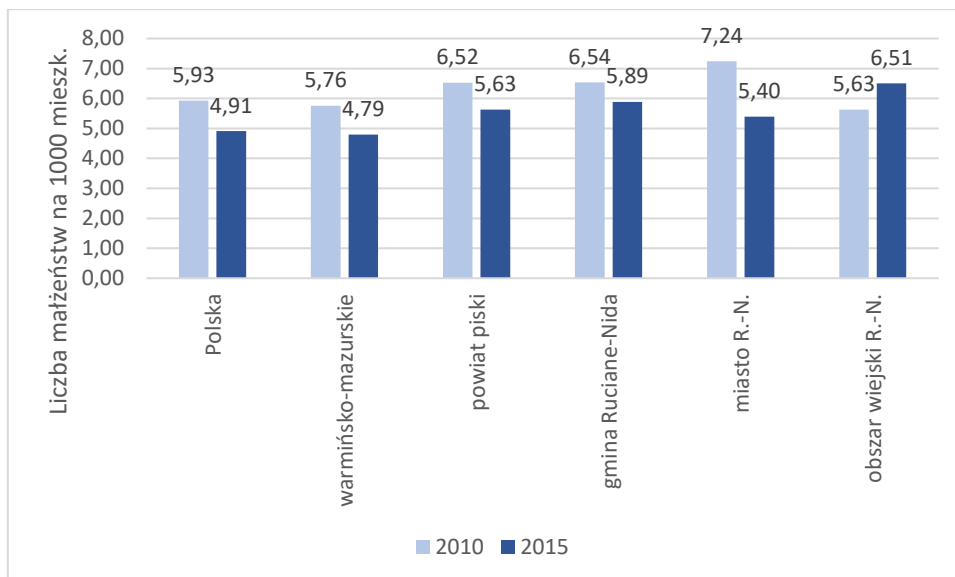
Zachodzące zmiany w społeczeństwie wpływają także na liczbę zawieranych małżeństw, których liczba do 2013 roku systematycznie spadała. Po 2013 roku zaobserwowano wzrost liczby zawieranych małżeństw.

Wykres 9. Liczba zawartych małżeństw w gminie Ruciane-Nida w latach 2010-2015

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Na przestrzeni lat zmienia się podejście młodych ludzi do instytucji małżeństwa, wydłuża okres kształcenia i tym samym opóźnia rozpoczęcie pracy zawodowej, przez co zmienia się także wiek nowożeńców. Pociąga to za sobą zmiany modelu rodziny. Potwierdzeniem omawianych zmian jest poniższy wykres.

Wykres 10. Liczba zawartych małżeństw na 1000 mieszkańców w latach 2010 i 2015

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Wykres przedstawia wskaźnik liczby zawartych małżeństw na 1000 ludności w roku 2015 w porównaniu z rokiem 2010. Zaobserwowano spadek liczby zawartych małżeństw na 1000 mieszkańców w badanym okresie. W gminie Ruciane-Nida współczynnik zawartych

małżeństw był i nadal pozostaje na znacznie wyższym poziomie niż średnia dla kraju oraz województwa.

Migracje ludności

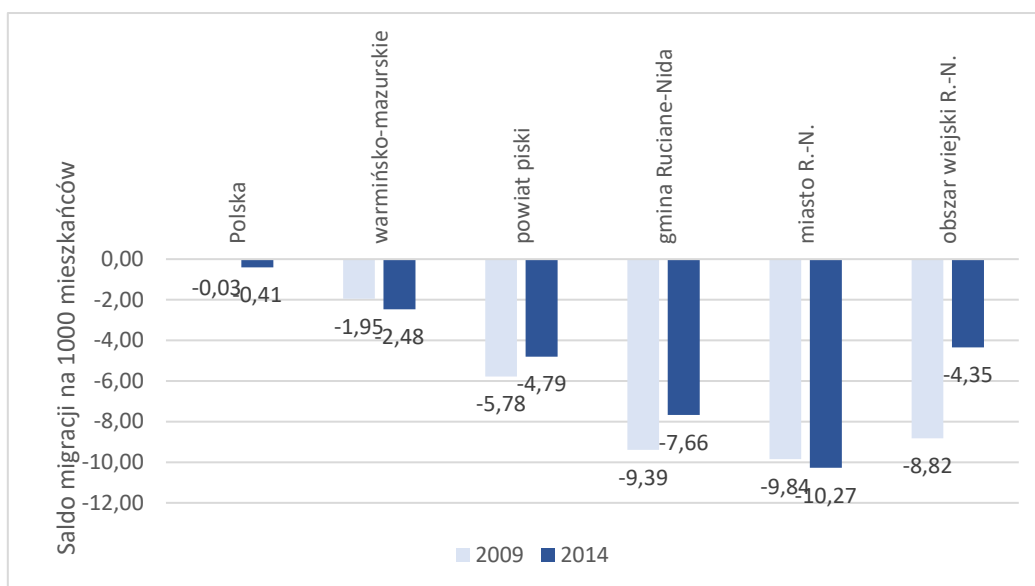
Ruchy migracyjne przedstawiane są za pomocą salda migracji, czyli różnicy pomiędzy liczbą zameldowań w danym czasie, a liczbą wymeldowań. W gminie Ruciane-Nida saldo migracji od 2009 roku miało wartość ujemną. Utrzymująca się, wysoka liczba wymeldowań z pobytu stałego może być z kolei przyczyną spadku liczby ludności.

Tabela 7. Ruchy migracyjne w gminie Ruciane-Nida w latach 2009-2014

	2009	2010	2011	2012	2013	2014
LICZBA ZAMELDOWAŃ (na pobyt stały)						
Ogółem	72	77	64	79	85	73
Miasto	36	37	30	40	39	32
Obszar wiejski	36	40	34	39	46	41
LICZBA WYMELDOWAŃ (z pobytu stałego)						
Ogółem	150	118	120	111	132	137
Miasto	82	69	83	69	87	80
Obszar wiejski	68	49	37	42	45	57
SALDO MIGRACJI						
Ogółem	-78	-41	-56	-32	-47	-64
Miasto	-46	-32	-53	-29	-48	-48
Obszar wiejski	-32	-9	-3	-3	1	-16

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

W roku 2014 wskaźnik salda migracji na 1000 ludności w gminie Ruciane-Nida utrzymywał się na niższym poziomie niż wskaźnik dla powiatu (-4,79), województwa (-2,48) i kraju (-0,41).

Wykres 11. Saldo migracji na 1000 mieszkańców w latach 2009 i 2014

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Na przestrzeni lat 2009 – 2014 zaobserwowano spadek salda migracji na terenie gminy Ruciane-Nida. Wartość tego wskaźnika zmniejszyła się o aż 4,47 na obszarach wiejskich gminy. W mieście odnotowano nieznaczny wzrost salda migracji na 1000 mieszkańców. Przypuszczalnie głównym powodem odpływu mieszkańców z obszaru gminy jest poszukiwanie pracy, co uwarunkowane jest chęcią polepszenia bytu. Zwraca się również uwagę na zmiany miejsca zamieszkania z przyczyn rodzinnych, np. w związku z zawieraniem małżeństw. Niezależnie od przyczyn ważne jest prowadzenie odpowiednich działań, które będą zapobiegać nadmiernym odpływom mieszkańców z obszaru gminy.

3.2. Mieszkalnictwo

Na przestrzeni analizowanych lat zaobserwowano wzrost liczby budynków mieszkalnych i mieszkań na obszarze gminy Ruciane-Nida o odpowiednio 6,18% i 2,57%. Zwiększyła się również średnia powierzchnia użytkowa mieszkania i w 2015 wynosiła 71,3 m², co oznacza, że w gminie mieszkania są nieco mniejsze niż średnia dla kraju (73,6 m²), a większe niż w województwie (68,2 m²) i powiecie (69,3 m²). Mieszkania znajdujące się na obszarze wiejskim gminy są średnio o ponad 20 m² większe niż mieszkania w mieście.

Tabela 8. Zasoby mieszkaniowe gminy Ruciane-Nida w latach 2010-2015

	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Liczba budynków mieszkalnych						
Ogółem	1 343	1 374	1 385	1 405	1 417	1 426
Miasto	407	415	418	425	430	432
Obszar wiejski	936	959	967	980	987	994
Liczba mieszkań						
Ogółem	2 883	2 898	2 910	2 932	2 948	2 957
Miasto	1 694	1 697	1 700	1 707	1 712	1 714
Obszar wiejski	1 189	1 201	1 210	1 225	1 236	1 243
Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania						
Ogółem	69,7	70,2	70,5	70,8	71,1	71,3
Miasto	61,1	61,4	61,6	61,8	62,0	62,1
Obszar wiejski	81,9	82,5	83,0	83,4	83,8	84,1
Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę						
Ogółem	23,5	23,9	24,3	24,8	25,1	25,3
Miasto	21,4	21,8	22,0	22,4	22,7	23,0
Obszar wiejski	26,1	26,6	27,3	27,8	28,2	28,3
% mieszkań podłączonych do wodociągu						
Ogółem	95,84	95,86	95,88	95,91	95,93	b.d.
Miasto	99,94	99,94	99,94	99,94	99,94	b.d.
Obszar wiejski	89,99	90,09	90,17	90,29	90,37	b.d.
% mieszkań wyposażonych w ustęp spłukiwany						
Ogółem	93,76	93,79	93,81	93,86	93,89	b.d.
Miasto	98,70	98,70	98,71	98,71	98,71	b.d.
Obszar wiejski	86,71	86,84	86,94	87,10	87,22	b.d.
% mieszkań wyposażonych w łazienkę						
Ogółem	91,54	91,58	91,62	91,68	91,72	b.d.
Miasto	97,64	97,64	97,65	97,66	97,66	b.d.
Obszar wiejski	82,84	83,01	83,14	83,35	83,50	b.d.
% mieszkań wyposażonych w centralne ogrzewanie						
Ogółem	78,39	78,50	78,59	78,75	78,87	b.d.
Miasto	89,79	89,81	89,82	89,87	89,89	b.d.
Obszar wiejski	62,15	62,53	62,81	63,27	63,59	b.d.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Ponad 95% mieszkań podłączonych jest do wodociągu. W łazienkę i ustęp spłukiwany w 2014 roku wyposażonych było odpowiednio 91,72% oraz 93,89% mieszkań (w mniejszym stopniu wyposażone są mieszkania zlokalizowane na obszarze wiejskim). W 2014 roku na terenie gminy centralne ogrzewanie posiadało 78,87% mieszkań w mieście oraz 63,59% mieszkań znajdujących się na obszarach wiejskich gminy.

3.3. Struktura zatrudnienia i rynek pracy

Wysoki poziom bezrobocia jest jedną z największych przeszkód dla rozwoju społeczno-gospodarczego każdej jednostki administracyjnej. Bezrobocie jest przyczyną spowolnienia wzrostu gospodarczego, a także powoduje obciążenie finansów publicznych wzrastającymi wydatkami na pomoc społeczną. Konsekwencją wysokiego bezrobocia jest także nasilenie procesu migracji wśród najbardziej mobilnych grup mieszkańców np. ludzi młodych, którzy dopiero rozpoczynają swoją karierę zawodową. Wzrost gospodarczy w Polsce, w ostatnich latach przyczynił się zmniejszenia stopy bezrobocia, chociaż dla wielu miejscowości, szczególnie mniejszych, problem braku pracy jest aktualny.

Tabela 9. Bezrobocie w gminie Ruciane-Nida w latach 2010-2015 (stan na 31.12.2015r.)

	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Bezrobotni w gminie						
Ogółem	875	850	822	844	692	621
Kobiety	399	418	388	393	313	297
Mężczyźni	476	432	434	451	379	324
Z prawem do zasiłku	278	255	274	243	209	199
Kobiety	144	133	149	129	111	121
Mężczyźni	134	122	125	114	98	78
Struktura bezrobotnych wg wieku						
Poniżej 25 lat	160	185	147	153	126	89
25-34 lat	225	198	215	176	166	131
35-44 lat	161	175	176	172	110	116
45-54 lat	231	195	203	232	180	151
Powyżej 54 lat	98	97	81	111	110	134
Struktura bezrobotnych wg stażu pracy						
Brak doświadczenia	127	121	104	97	86	52
Poniżej 1 roku	103	108	86	106	95	98
1-5 lat	214	203	227	198	169	140
5-10 lat	123	123	127	138	99	89
11-20 lat	149	147	139	150	118	120
21-30 lat	124	121	114	124	98	96
Ponad 30 lat	35	27	25	31	27	26
Struktura bezrobotnych wg czasu pozostawania bez pracy						
Poniżej 1 m-ca	87	92	88	78	74	66
1-3 m-ce	218	289	239	222	202	182
3-6 m-cy	158	199	188	206	156	119

	2010	2011	2012	2013	2014	2015
6-12 m-cy	172	125	162	172	97	117
12-24 m-cy	139	89	95	120	114	85
Powyżej 24 m-cy	101	56	50	46	49	52

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Pisz

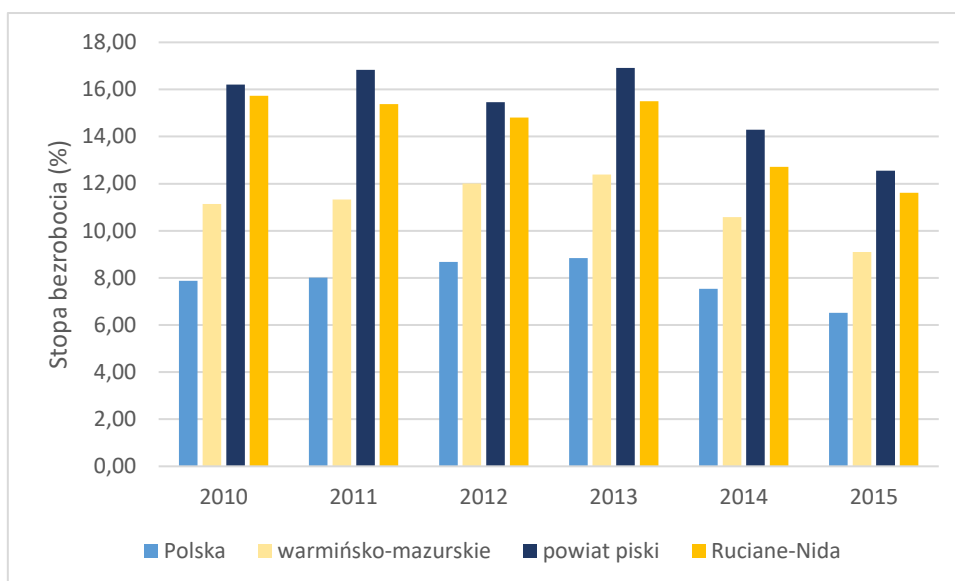
W analizowanym okresie liczba zarejestrowanych bezrobotnych systematycznie spadała. Wyjątkiem był rok 2013, kiedy odnotowano niewielki wzrost względem roku poprzedniego. Liczba bezrobotnych w badanym okresie zmniejszyła się o około 30% w porównaniu z rokiem 2010. Wraz ze spadkiem liczby bezrobotnych zmniejszała się także liczba mieszkańców obszaru. Od 2010 roku w gminie Ruciane-Nida przeważała liczba bezrobotnych mężczyzn. Około 30% osób pozostających bez pracy posiada prawo do otrzymywania zasiłku, w tej grupie przeważają kobiety.

Najliczniejszą grupę bezrobotnych stanowiły osoby w przedziale wiekowym 45-54 lata (151 osób) oraz powyżej 54 lat (134 osoby). Stanowi to problem, ponieważ osobom zbliżającym się do wieku emerytalnego coraz trudniej znaleźć pracę, a problemy związane z brakiem pracy mogą przyczyniać się do występowania różnego rodzaju problemów społecznych. Analizując strukturę bezrobotnych według stażu pracy, najliczniejszą grupą są osoby, które przepracowały od 1 do 5 lat. W analizowanym okresie odnotowano znaczący spadek liczby bezrobotnych nieposiadających doświadczenia. Jest to zjawisko pozytywne, ponieważ oznacza to, że osoby młode, rozpoczynające pracę, mogą znaleźć zatrudnienie bez konieczności zmiany miejsca zamieszkania.

Wśród zarejestrowanych bezrobotnych, największą grupę stanowiły osoby pozostające bez pracy przez okres 1-3 miesięcy. Najmniej liczną grupą były osoby niepracujące od ponad 2 lat. Jest to zjawisko pozytywne, gdyż długotrwałe pozostawanie bez pracy przyczynia się do pojawienia się problemów społecznych, np. ubóstwa, alkoholizmu czy wykluczenia społecznego.

W analizowanym okresie stopa bezrobocia rejestrowanego w gminie Ruciane-Nida kształtowała się na znacznie wyższym poziomie niż w kraju i województwie warmińsko-mazurskim. W 2015 roku w gminie Ruciane-Nida 11,61% mieszkańców w wieku produkcyjnym było zarejestrowanych jako osoby bezrobotne. Ten sam wskaźnik dla kraju wynosił 6,51%, dla województwa 9,10%, natomiast powiat piski charakteryzował się wyższą stopą bezrobocia na poziomie 12,55%. Dynamikę zmian stopy bezrobocia rejestrowanego przedstawia poniższy wykres.

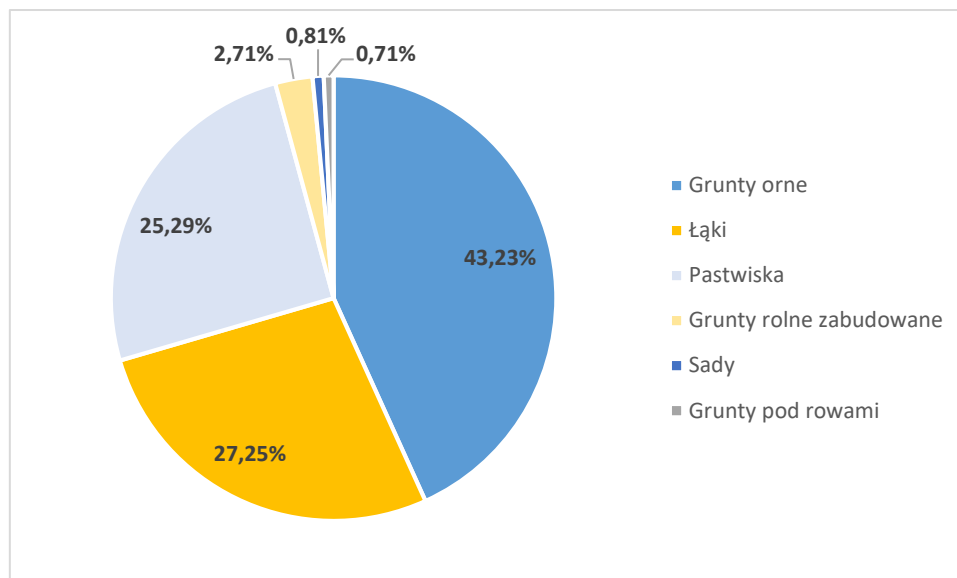
Wykres 12. Porównanie stopy bezrobocia rejestrowanego w latach 2010-2015 w gminie Ruciane-Nida i jednostkach wyższego szczebla
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

4. Gospodarka

4.1. Rolnictwo

Obszary użytkowania rolniczego w gminie są dość rozproszone. Główne obszary koncentracji produkcji rolniczej występują w miejscowościach: Wojnowo, Zameczek, Ukta, Wólka. Zgodnie z danymi Głównego Urzędu Statystycznego, w 2014 roku użytki rolne zajmowały powierzchnię 4 092 ha, czyli 11,43% powierzchni gminy.

Z analizy struktury użytkowania gruntów rolnych wynika, że na terenie gminy przeważają grunty orne, które stanowią nieco ponad 41%, następnie łąki (27,25%) i pastwiska (25,29%), które łącznie stanowią ponad połowę obszaru gospodarstw.

Wykres 13. Struktura gruntów rolnych w gminie Ruciane-Nida w 2014 r.

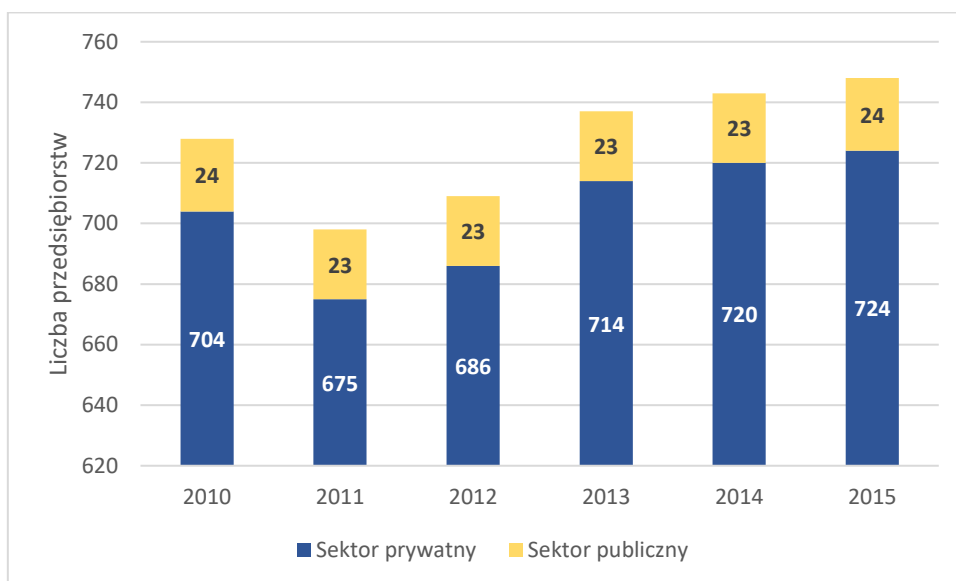
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Produkcja rolna w gospodarstwach jest wielokierunkowa, mało wyspecjalizowana i skierowana głównie na potrzeby produkcji zwierzęcej, jak i na użytek własny rolników. Z roku na rok następuje spadek powierzchni zasiewów, co jest spowodowane głównie spadkiem opłacalności produkcji rolniczej.

Struktura wielkości gospodarstw rolnych w gminie Ruciane-Nida charakteryzuje się wysokim udziałem gospodarstw najmniejszych do 5 ha.

4.2. Przedsiębiorczość

Na terenie gminy Ruciane-Nida w 2015 zarejestrowanych było 748 podmiotów gospodarczych, 24 należały do sektora publicznego a 724 do prywatnego. Na przestrzeni analizowanych lat liczba przedsiębiorstw ulegała zmianom. Najniższą wartość przyjęła w 2011, kiedy wyniosła 698 i od tego czasu rośnie. Liczba publicznych podmiotów gospodarczych utrzymuje się na podobnym poziomie 23-24 przedsiębiorstw.

Wykres 14. Liczba przedsiębiorstw w gminie Ruciane-Nida w latach 2010-2015

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Na terenie gminy zdecydowanie dominują podmioty gospodarcze należące do sekcji G – handel hurtowy i detaliczny, naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle oraz I – działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi. Stanowią one odpowiednio około 18,5% i 16,5% wszystkich przedsiębiorstw. Taką sytuację można tłumaczyć turystycznym charakterem gminy i tworzeniem infrastruktury niezbędnej do przyjmowania turystów.

Tabela 10. Podmioty gospodarki narodowej w gminie Ruciane-Nida wg sekcji

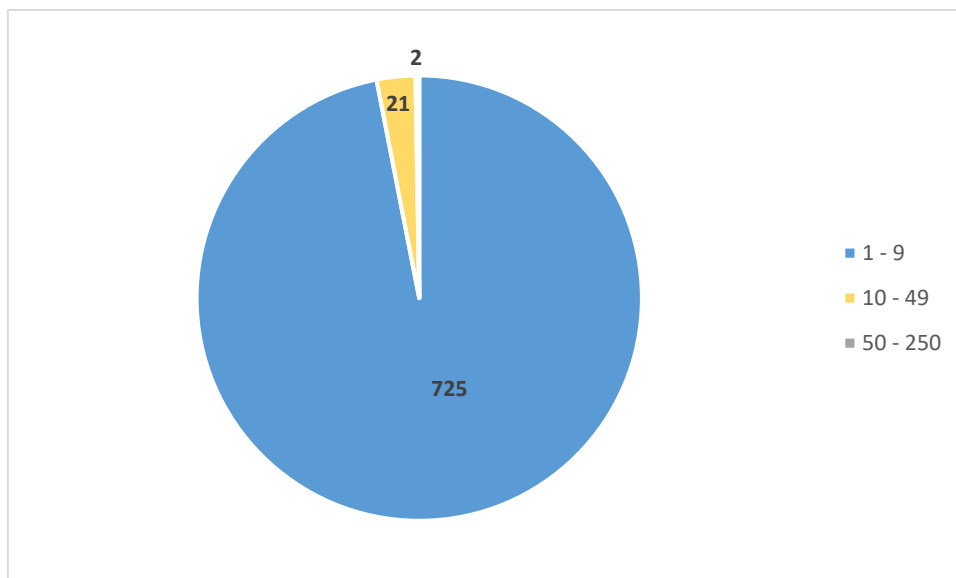
Wyszczególnienie	2012	2013	2014	2015
Sekcja A – Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	65	71	59	64
Sekcja B – Górnictwo i wydobywanie	0	0	0	0
Sekcja C – Przetwórstwo przemysłowe	52	54	59	62
Sekcja D – Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych	1	1	1	1
Sekcja E – Dostawy wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	8	8	7	7
Sekcja F - Budownictwo	83	81	81	78
Sekcja G – Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	141	140	144	139
Sekcja H – Transport i gospodarka magazynowa	42	38	36	35
Sekcja I – Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	110	122	128	124
Sekcja J – Informacja i komunikacja	8	8	7	8
Sekcja K – Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	9	9	8	8

Wyszczególnienie	2012	2013	2014	2015
Sekcja L – Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	24	25	25	24
Sekcja M – Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	19	20	25	27
Sekcja N – Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	20	29	32	33
Sekcja O – Administracja publiczna i obrona narodowa, obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	8	8	8	8
Sekcja P – Edukacja	19	18	19	20
Sekcja Q – Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	29	30	26	27
Sekcja R – Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	19	22	21	19
Sekcje S i T – Podstawowa działalność usługowa oraz Gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby	52	53	57	64
Sekcja U – Organizacje i zespoły eksterytorialne	0	0	0	0
Ogółem	709	737	743	748

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

W analizowanym okresie najwięcej podmiotów przybyło w sekcji I (14), a także sekcji N – działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca (13), S i T – podstawowa działalność usługowa oraz gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby (12) i C – przetwórstwo przemysłowe (10). Największy spadek odnotowano w ramach sekcji H – transport i gospodarka magazynowa, w analizowanym czasie ubyło 7 przedsiębiorstw.

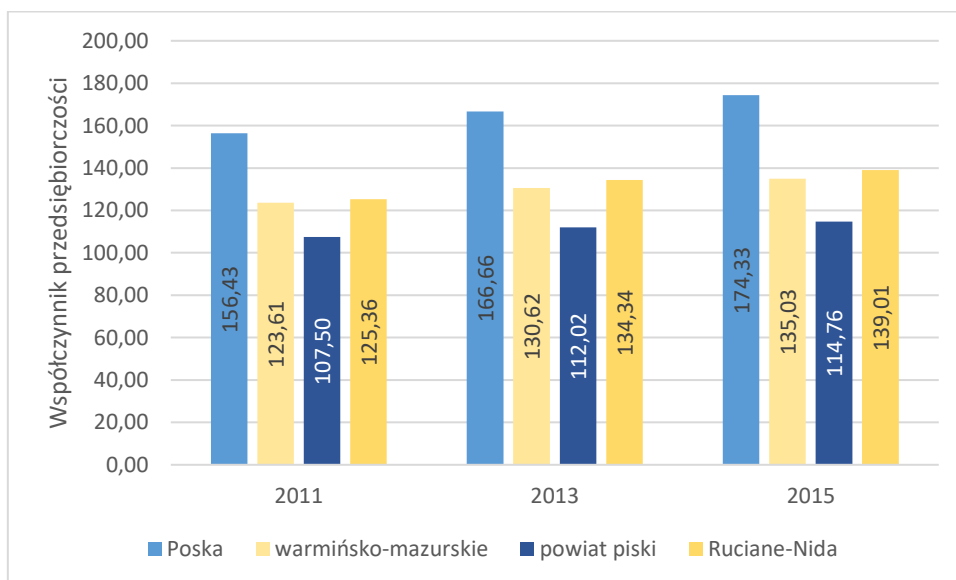
Zdecydowana większość podmiotów gospodarczych w gminie to mikroprzedsiębiorstwa liczące mniej niż 10 pracowników. Stanowią one ponad 96% wszystkich podmiotów. Na terenie gminy funkcjonuje tylko 21 podmiotów zatrudniających od 10 do 50 osób i jedynie 2 przedsiębiorstwa, które mają więcej niż 50 pracowników. W całej gminie nie ma żadnego pracodawcy, który zatrudniałby więcej niż 250 pracowników.

Wykres 15. Struktura podmiotów gospodarczych gminy Ruciane-Nida ze względu na liczbę zatrudnionych pracowników w 2015 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Wskaźnik przedsiębiorczości – liczba podmiotów gospodarczych przypadających na 1000 mieszkańców w wieku produkcyjnym ilustruje skalę przedsiębiorczości, która z kolei świadczy o operatywności i inicjatywach własnych mieszkańców został przedstawiony na poniższym wykresie.

Wykres 16. Liczba przedsiębiorstw przypadająca na 1000 mieszkańców w wieku produkcyjnym

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

W 2015 roku na 1000 mieszkańców gminy w wieku produkcyjnym przypadało 139,01 podmiotów gospodarczych. Pomimo wzrostu tego wskaźnika w ostatnich latach, jego wartość w gminie Ruciane-Nida nadal jest znacznie niższa niż średnia dla Polski. Gmina Ruciane-Nida

bardzo dobrze prezentuje się na tle powiatu piskiego i województwa warmińsko-mazurskiego, gdzie wskaźnik wynosił kolejno 114,76 i 135,03.

Wzrost liczby podmiotów, przy jednoczesnym wzroście przedsiębiorczości świadczy o pozytywnych zmianach jakie zachodzą w sferze gospodarczej na terenie gminy Ruciane-Nida. Świadczy to o rozwoju przedsiębiorczości i inicjatywności oraz zwiększonym zainteresowaniem mieszkańców w zakresie prowadzenia własnej działalności gospodarczej. Wzrost wartości analizowanego wskaźnika należy interpretować uwzględniając wzrost liczby podmiotów oraz spadek liczby ludności.

Do najważniejszych pracodawców w gminie należą:

- Nadleśnictwo Maskulińskie,
- Gminna Spółdzielnia Samopomoc Chłopska,
- Lignolab Sp. z o. o., Laboratorium badawczo – produkcyjne tworzyw drewnopochodnych,
- Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej,
- Anga Sp. z o. o. Zakład Drzewny,
- Zakład Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej,
- Zakład Wodociągów i Kanalizacji,
- Polska Akademia Nauk Stacja Badawcza Rolnictwa Ekologicznego i Hodowli Zachowawczej Zwierząt w Popielnie,
- Urząd Miasta i Gminy Ruciane – Nida.

4.3. Turystyka

Gmina Ruciane-Nida wraz z okolicą posiada długoletnią tradycję związaną z turystyką. Sięga ona przełomu XIX i XX wieku. Zdecydował o tym ponadprzeciętny rozwój fauny i flory oraz dostęp do wód i dużych kompleksów terenów zielonych, dzięki czemu jest to okolica doskonała zarówno do uprawiania sportów wodnych jak i pieszych wędrówek czy przejażdżek.

Wśród głównych walorów turystycznych gminy należy wyróżnić:

- 140-kilometrowy szlak żeglarski, prowadzący przez największe i najpiękniejsze polskie jeziora,
- zwarte kompleksy leśne (Puszcza Piska), dochodzące do granic miasta, z licznymi rezerwatami przyrody,
- bogaty świat fauny i flory, z unikalnymi w Europie gatunkami zwierząt i roślin,
- ciekawe zabytki architektoniczno-kulturowe i historyczne regionu.

Na terenie gminy znajdują się liczne porty i przystanie jachtowe:

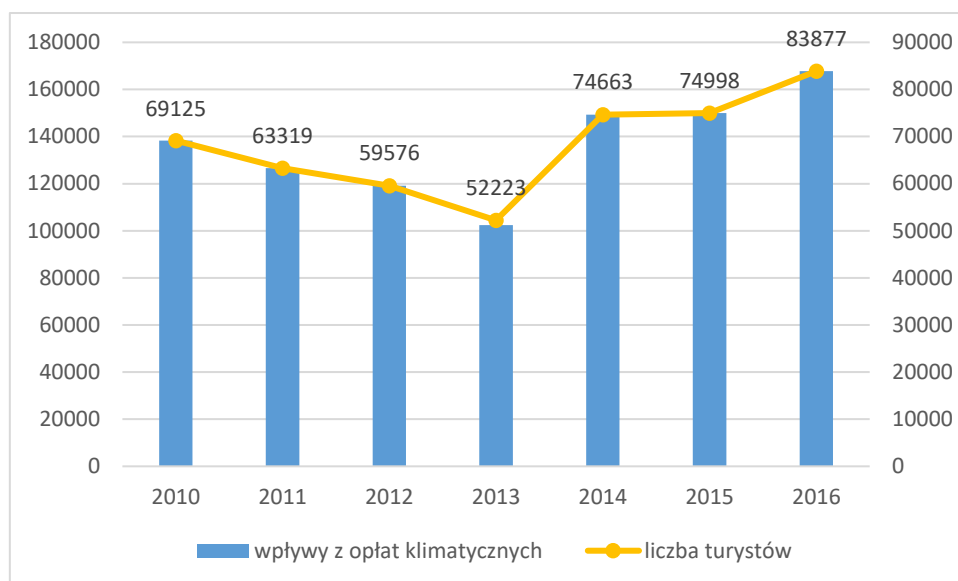
- Stanica Żeglarska TKKF „Korektywa” – jez. Bełdany, Piaski,
- OTW PTTK „U Andrzeja” – jez. Nidzkie, Ruciane – Nida, Al. Wczasów 17,
- Port „U Faryja” – jez. Guzianka Wielka, Ruciane – Nida, ul. Dworcowa,
- Przystań „Pod Dębem” – Jacht Serwis – jez. Nidzkie, Ruciane – Nida,
- Port „Letni Ogród” – jez. Bełdany, Wygryny 30A,
- NBP Guzianka – jez. Bełdany, Ruciane-Nida, ul. Guzianka 7,
- Przystań Jachtowa „Pelagia” – jez. Nidzkie, Karwica,
- Ośrodek Turystyki Wodnej PTTK – jez. Bełdany, Kamień.

Jedną z największych atrakcji turystycznych gminy Ruciane-Nida są rejsy żeglugowe po okolicznych jeziorach. Żeglowanie po jeziorach pozwala na odbycie ciekawych pod względem krajoznawczym wycieczek drogą wodną, dzięki czemu możliwe jest poznanie najpiękniejszych zakątków gminy, a także okolicznych miejscowości. Żegluga Mazurska Sp. z o.o. to firma prowadząca rejsy turystyczne po mazurskich jeziorach. Statki Żeglugi kursują z przystani w Rucianem-Nidzie, skąd turyści mogą wybrać się w rejsy na takich trasach jak: Ruciane-Nida – Kamień, Ruciane-Nida – Mikołajki, Ruciane-Nida – Giżycko. Indywidualni żeglarze mogą pływać jednym z najbardziej popularnych szlaków żeglugowych po Wielkich Jeziorach Mazurskich, który przebiega przez centralną część gminy. Początek szlaku na terenie gminy znajduje się na jeziorze Bełdany w okolicach miejscowości Wierzba, następnie przez śluzę „Guzianka” do jezior Guzianka Mała i Guzianka Wielka, po czym szlak prowadzi przez kanał Nidzki do jeziora Nidzkiego i dalej do granic gminy.

Żeglowanie nie jest jedyną formą poznawania okolicy, przez gminę przebiegają również dwa szlaki kajakowe – rzeką Nidką i rzeką Krutynią, które uważane są za najpiękniejsze i najbardziej uczęszczane szlaki w Polsce i Europie. Na ich trasie znajduje się 20 jezior i 10 rzek i rzeczek Puszczy Piskiej.

Szlaki wodne uzupełnione są siecią szlaków pieszych i rowerowych, dzięki którym możliwe jest poznanie zróżnicowanych obszarów leśnych, od borów sosnowych po podmokłe lasy liściaste. Większość ze szlaków ma charakter pętli, których początek i koniec znajduje się w mieście Ruciane-Nida, są też jednak takie prowadzące z miasta do Prania, w którym mieści się Leśniczówka K.I. Gałczyńskiego, w której obecnie funkcjonuje muzeum poświęcone pisarzowi.

Gmina Ruciane-Nida zlokalizowana jest na obszarze o wybitnych walorach przyrodniczych, posiada bogatą ofertę turystyczną służącą przede wszystkim do wypoczynku. Odwiedzana jest corocznie przez turystów z różnych części kraju oraz Europy. Na poniższym wykresie przedstawiono liczbę turystów odwiedzających gminę oraz wpływy do budżetu gminy z opłat klimatycznych.

Wykres 17. Wpływy z opłat klimatycznych oraz liczba turystów odwiedzających gminę Ruciane-Nida

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Na przestrzeni lat 2010 – 2016 zaobserwowano zmienną tendencję w zakresie wpływów do budżetu gminy z opłat klimatycznych oraz liczby turystów odwiedzających gminę. Od 2010 r. do 2013 r. liczba turystów zmniejszyła się o około 15%, co skutkowało także mniejszymi wpływami z opłat klimatycznych. W 2014 r. zaobserwowano znaczny wzrost liczby turystów, o ponad 40% w stosunku do roku poprzedniego. W 2016 r. liczba turystów odwiedzających gminę wzrosła o około 20% w porównaniu z rokiem początkowym analizowanego okresu (2010).

5. Infrastruktura techniczna

5.1. Infrastruktura transportowa i komunikacyjna

Drogi

Na terenie gminy Ruciane – Nida zlokalizowane są drogi różnych kategorii:

- droga krajowa nr 58 Olsztynek – Szczuczyn - przebiega równoleżnikowo na południe od drogi nr 16 przecinając gminy: Ruciane - Nida, Pisz i Białą Piską;
- droga wojewódzka nr 609 Ukta - Mikołajki o długości 4,46 km;
- droga wojewódzka nr 610 Piecki – Ruciane – Nida, długość – 7,91km, (odcinek komunikacyjny trasy do Olsztyna);
- drogi powiatowe o długości 60 km (w tym 3,3 km ulic);
- drogi gminne o łącznej długości 64,555 km.

Stan techniczny dróg w gminie nie jest zadowalający, zwłaszcza w obliczu ciągle narastającego natężenia ruchu komunikacyjnego, zarówno osobowego, jak i ciężarowego.

W gminie funkcjonuje komunikacja autobusowa, która obsługiwana jest przede wszystkim przez firmę TRANS – KOM Sp. z o. o. z Pizy. Gmina jest powiązana siecią komunikacji autobusowej m.in. z: Piszem, Olsztynem, Mrągowem oraz Warszawą.

Połączenia kolejowe

Przez teren gminy nie przebiega żadna linia kolejowa o znaczeniu krajowym, czy też regionalnym. Istnieje jednotorowa, niezelektryfikowana lokalna linia kolejowa łącząca Olsztyn ze Szczytnem i Elkiem (prowadzony jest ruch pasażerski, wszystkie połączenia obsługuje przewoźnik Przewozy Regionalne). Stacja kolejowa znajduje się w Rucianem-Nidzie. Ruch pasażerski na tej linii wznowiono w 2010 roku, po 10 latach przerwy, dzięki staraniom samorządów i władz lokalnych. Dziennie z Rucianego-Nidy odjeżdżają 4 pociągi do Olsztyna i 3 do Pizy.

5.2. Gospodarka wodno-ściekowa

W gminie Ruciane-Nida występują korzystne warunki hydrologiczne, sprzyjające zaopatrzeniu ludności i inwentarza w wodę pitną.

Miasto Ruciane-Nida jest w całości zwodociągowane. W latach 2010 – 2015 długość sieci wodociągowej w mieście nie uległa zmianie i wynosi 12,6 km. Źródłem zaopatrzenia w wodę dla mieszkańców miasta są 24 ujęcia wód głębinowych o wydajności ok. 21 tys. m³/dobę. Średni pobór wody z w/w ujęć kształtuje się na poziomie 3 652 m³/dobę, a pobór maksymalny, w sezonie turystycznym 5 930 m³/dobę.

Obszar wiejski jest zaopatrywany w wodę z 27 ujęć wód podziemnych o łącznej wydajności 17 615 m³/dobę. Średni dobowy pobór wody wynosi 1 464 m³, a maksymalnie 2 146 m³. W 2012 roku wydłużono sieć wodociągową na obszarze wiejskim i od tego czasu wynosi 48,8 km, co pozwala na zaopatrzenie w wodę z wodociągu 83% mieszkańców obszaru wiejskiego.

Tabela 11. Sieć wodociągowa w gminie Ruciane-Nida w latach 2010-2015

	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Długość sieci wodociągowej						
Ogółem	59,5	59,2	61,4	61,4	61,4	61,4
Miasto	12,6	12,6	12,6	12,6	12,6	12,6
Obszar wiejski	46,9	46,6	48,8	48,8	48,8	48,8
Ludność korzystająca z sieci wodociągowej						
Ogółem	7 657	7 605	7 550	7 489	7 650	7 682
Miasto	4 775	4 727	4 694	4 644	4 627	4 613
Obszar wiejski	2 882	2 878	2 856	2 845	3 023	3 069

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Długość sieci kanalizacyjnej na terenie miasta w analizowanym okresie nie uległa zmianie i wynosi 31,2 km. W 2015 roku z kanalizacji korzystało 99% mieszkańców miasta. Do

2012 roku długość sieci wynosiła jedynie 16 km, co pozwalało na podłączenie jedynie 15% mieszkańców gminy. Sytuacja uległa zdecydowanej poprawie w 2013 roku, kiedy w wyniku realizacji projektu „Rozbudowa i modernizacja infrastruktury wodno – ściekowej w Regionie Wielkich Jezior Mazurskich – Masterplan dla Wielkich Jezior Mazurskich – Aglomeracja Ruciane – Nida” wybudowano instalacje dla miejscowości: Wojnowo, Ukta, Nowa Ukta, Gałkowo, Wejsuny, Wólka, Osiniak, Śwignajno, Niedźwiedzi Róg i Końcewo. W 2015 roku ponad 71% mieszkańców obszaru wiejskiego korzystało z sieci kanalizacyjnej. Mieszkańcy niepodłączeni do sieci kanalizacyjnej korzystają z przydomowych zbiorników bezodpływowych lub przydomowych oczyszczalni ścieków, co ze względu na niedostateczny stan techniczny może prowadzić do przesączania nieczystości do gruntu, a także do zanieczyszczeń wód w naturalnych ciekach i rowach melioracyjnych.

Tabela 12. Sieć kanalizacyjna w gminie Ruciane-Nida w latach 2010-2015

	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Długość sieci kanalizacyjnej						
Ogółem	46,1	46,1	47,2	124,9	124,9	124,9
Miasto	31,2	31,2	31,2	31,2	31,2	31,2
Obszar wiejski	14,9	14,9	16,0	93,7	93,7	93,7
Ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej						
Ogółem	3 929	3 921	4 071	5 182	7 186	7 244
Miasto	3 582	3 553	3 542	3 504	4 580	4 602
Obszar wiejski	347	368	529	1 678	2 606	2 642

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

System oczyszczania ścieków w gminie Ruciane-Nida opiera się o oddaną do użytku w 2002 roku miejską oczyszczalnię ścieków, której maksymalna wydajność wynosi 2 300 m³/dobę, a obecne wykorzystanie wynosi około 600 m³/ dobę. W kilku miejscowościach funkcjonują lokalne oczyszczalnie ścieków, które mieszczą się przede wszystkim w ośrodkach wypoczynkowych.

5.3. Gospodarka odpadami

Na terenie gminy obowiązuje selektywna zbiórka odpadów komunalnych. Odpady odbierane są przez firmy: Remondis Olsztyn, Remondis Mrągowo i Lider Usługi Różne Jarosław Anuszkiewicz. Z nieruchomości znajdujących się na osiedlach zabudowy jednorodzinnej odpady odbierane są raz na dwa tygodnie, natomiast na osiedlach wielorodzinnych odpady zmieszane zabierane są dwa razy w tygodniu, tworzywa sztuczne i papier raz w tygodniu, a szkło raz na dwa tygodnie. Na terenie Zakładu Usług Komunalnych w Rucianem-Nidzie został utworzony punkt Selektywnego Zbierania Odpadów Komunalnych, do którego mieszkańcy mogą samodzielnie i bezpłatnie oddawać między innymi odpady zielone, baterie, akumulatory, meble i inne odpady wielkogabarytowe, zużyty sprzęt

elektroniczny i elektryczny, przeterminowane leki, chemikalia, zużyte opony i odpady remontowo-budowlane.

Strukturę odpadów komunalnych odebranych na terenie gminy Ruciane-Nida w 2015 r. przedstawia poniższa tabela.

Tabela 13. Ilość odpadów komunalnych odebranych w 2015 r. w gminie Ruciane-Nida

Kod odebranych odpadów komunalnych	Rodzaj odebranych odpadów komunalnych	Masa odebranych odpadów komunalnych [Mg]
20 03 01	Niesegregowane (zmieszane odpady komunalne)	1 846,5
20 02 01	Odpady ulegające biodegradacji	26,3
15 01 01	Opakowania z papieru i tektury	28
15 01 02	Opakowania z tworzyw sztucznych	24,2
20 01 39	Tworzywa sztuczne	80,2
15 01 07	Opakowania ze szkła	119,4
17 01 01	Odpady z betonu oraz gruz betonowy z rozbiórek i remontów	
20 01 23	Urządzenia zawierające freony	1,5
20 01 35	Zużyte urządzenia elektryczne i elektroniczne inne niż wymienione w 20 01 21, 20 01 23 zawierające niebezpieczne składniki	1,5
20 01 36	Zużyte urządzenia elektryczne i elektroniczne 20 01 21, 20 01 23 i 20 01 35	0,7
20 01 32	Leki inne niż wymienione w 20 01 31	0,03

Źródło: Opracowanie na podstawie „Analiza stanu gospodarki odpadami komunalnymi na terenie gminy Ruciane-Nida w roku 2015”

Do końca 2015 roku na terenie gminy funkcjonowało jedno składowisko odpadów, które znajdowało się w miejscowości Wólka. Obiekt działał od 1993 roku, a jego pojemność została określona na 258 000 m³. Obecnie odpady oddawane są do Zakładu Gospodarki Odpadami Komunalnymi w Olsztynie.

5.4. Infrastruktura elektroenergetyczna

Teren gminy jest zasilany w energię elektryczną za pomocą napowietrznych sieci elektroenergetycznych średniego napięcia (SN 15 kV). Wyprowadzone są one z Głównego Punktu Zasilania GPZ 110/15 kV znajdującego się w mieście Ruciane-Nida. Punkt ten zasilany jest linią przelotową wysokiego napięcia 110 kV Szczytno-Pisz. Na terenach wiejskich sieć średniego napięcia 15 kV poprowadzona jest przeważnie na słupach drewnianych lub żelbetowych. Punkty zasilające poszczególne odbiory stanowią stacje transformatorowe 15/04 kV, zasilane odgałęzieniami z linii magistralnych. Linie elektroenergetyczne niskiego napięcia nN wykonane są przeważnie jako napowietrzne, na słupach drewnianych lub żelbetowych. Teren miasta Ruciane – Nida zasilany jest z napowietrznej linii magistralnej

SN Nida – Pisz poprzez odgałęzienia kablowe i napowietrzne, zakończone stacjami transformatorowymi, głównie słupowymi.

Odnawialne źródła energii

Zgodnie z definicją zawartą w ustawie z dnia 20 lutego 2015 r. o odnawialnych źródłach energii (Dz. U. 2016 poz. 2260) odnawialne źródła energii to *odnawialne, niekopalne źródła energii obejmujące energię wiatru, energię promieniowania słonecznego, energię aerotermalną, energię geotermalną, energię hydrotermalną, hydroenergię, energię fal, prądów i pływów morskich, energię otrzymywaną z biomasy, biogazu, biogazu rolniczego oraz z biopłynów.*

Według danych GUS za 2015 rok, udział energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych w produkcji energii ogółem wynosił w Polsce około 13,75%. Najwyższą produkcję energii z odnawialnych źródeł odnotowano w województwie warmińsko-mazurskim (83,39%). Wartość ta znacznie przewyższała średnią dla Polski, do czego przyczyniały się bardzo korzystne warunki klimatyczne. Według danych operatora energii elektrycznej, na terenie gminy Ruciane-Nida nie występują żadne źródła energetyki odnawialnej przyłączone do sieci energetycznej. Ze względu na korzystne położenie oraz potencjał rolniczy, istnieje możliwość rozwoju OZE na terenie gminy Ruciane-Nida.

- Energia słoneczna – gmina Ruciane-Nida zlokalizowana jest na obszarze cechującym się warunkami sprzyjającymi rozwojowi OZE. Średnie uśłonecznienie w 2015 roku na obszarze gminy wynosiło 1900-2000 h. Wpływa to na zwiększenie możliwości wykorzystania kolektorów słonecznych lub paneli fotowoltaicznych.
- Energia wiatru – gmina Ruciane-Nida położona jest w obrębie korzystnej i bardzo korzystnej strefy wiatrów. Lokalne średnioroczne prędkości wiatru na terenie gminy wynoszą 4,5 m/s i zawierają się w dolnej granicy opłacalnego zakresu energetycznego wykorzystania. Przyczynia się to do możliwości zwiększenia wykorzystania tego rodzaju energii odnawialnej na terenie gminy Ruciane-Nida. Aktualne uwarunkowania prawne ograniczają budowę farm wiatrowych na obszarze Polski. Zgodnie z art. 3 ustawy z dnia 20 maja 2016 r. o inwestycjach w zakresie elektrowni wiatrowych (Dz.U. 2016 r. poz. 961) lokalizacja elektrowni wiatrowej następuje wyłącznie na podstawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego. Ustawa wskazuje także odległości od budynku mieszkalnego lub budynku o funkcji mieszkalnej, w której mogą być lokalizowane i budowane elektrownie wiatrowe. Odległość ta powinna być *równa lub większa od dziesięciokrotności wysokości elektrowni wiatrowej mierzonej od poziomu gruntu do najwyższego punktu budowli, wliczające elementy techniczne.*
- Energia z biomasy – masa organiczna powstająca w procesie fotosyntezy w roślinach (celuloza, lignina, hemiceluloza) przez łączenie dwutlenku węgla i wody to biomasa.

Do tzw. roślin energetycznych zaliczają się między innymi: wierzba wiciowa, miskant olbrzymi, malwa pensylwańska, topola, róża wielokwiatowa. Gatunki te charakteryzują się między innymi zerową emisją gazów cieplarnianych podczas spalania, co powoduje że nie są szkodliwe dla środowiska przyrodniczego. Cechuje je także szybki wzrost oraz małe wymagania dotyczące siedliska. Szacuje się, że potencjalne zasoby biomasy w gminie są odpowiednikiem ok. 19 tys. ton węgla. Energia z biomasy jest wykorzystywana obecnie w kotłowni dostarczającej ciepło do sieci ciepłowniczej na terenie gminy oraz do ogrzewania budynków jednorodzinnych.

- Energia geotermalna – gmina Ruciane-Nida leży poza strefą występowania rozpoznanych zasobów geotermalnych.

5.5. Gazownictwo i ciepłownictwo

W gminie Ruciane-Nida nie istnieje sieć gazu ziemnego. Mieszkańcy korzystają jedynie z płynnego gazu propan-butan, używając butli lub rzadziej zbiorników zewnętrznych.

Gospodarka ciepła na terenie miasta opiera się o kotłownie osiedlowe, lokalne i indywidualne źródła ciepła. Na obszarze gminy funkcjonują dwa przedsiębiorstwa ciepłownicze: RenCraft Sp. z o.o. oraz PHU Kamil Artur Siwik. Na terenie gminy długość sieci ciepłowniczej wynosi około 3,1 km. Ciepło sieciowe wytwarzane jest za pomocą dwóch kotłów wodnych niskoparametrowych o mocach 1000 kW oraz 800 kW (nośnikiem energii jest biomasa) oraz 3 kotłów o mocach po 2 MW (nośnikiem energii jest olej opałowy).

Większość budynków mieszkalnych i usługowych, zwłaszcza na terenach wiejskich, korzysta z indywidualnych źródeł ciepła, najczęściej opalanych węglem.

5.6. Infrastruktura telekomunikacyjna

Teren gminy Ruciane-Nida charakteryzuje się bardzo dobrze rozwiniętą i nowoczesną siecią telekomunikacyjną, opartą na centrali automatycznej, która pozwala na uzyskanie szybkiego połączenia telefonicznego.

6. Infrastruktura społeczna

6.1. Infrastruktura edukacyjna

Na terenie gminy Ruciane-Nida funkcjonuje jedno publiczne Przedszkole Miejskie znajdujące się przy ul. Gwarnej w Rucianem-Nidzie. Do przedszkola mogą uczęszczać dzieci w wieku od 2 do 6 lat. Zgodnie z danymi GUS, w 2015 roku do przedszkola uczęszczało 120 dzieci. Oprócz Przedszkola Miejskiego w gminie funkcjonują dwa oddziały przedszkolne działające przy szkołach podstawowych w Rucianem-Nidzie i Ukcie, w których w 2015 roku uczyło się odpowiednio 16 i 32 dzieci.

W gminie Ruciane-Nida znajdują się 3 szkoły podstawowe: dwie w mieście i jedna we wsi Ukta. Na terenie gminy funkcjonują dwie szkoły ponadgimnazjalne: liceum ogólnokształcące działające w Zespole Szkół Samorządowych oraz Zespół Szkół Leśnych, który kształci w takich kierunkach jak: technik leśnik, technik informatyk, technik obsługi turystycznej, operator maszyn leśnych i ogrodnik.

Tabela 14. Wykaz placówek edukacyjnych funkcjonujących w gminie Ruciane-Nida

Przedszkole Miejskie w Rucianem-Nidzie (ul. Gwarna 2)
Szkoła Podstawowa nr 1 w Rucianem-Nidzie (ul. Gałczyńskiego 2)
Szkoła Podstawowa nr 2 im. Konstantego Ildefonsa Gałczyńskiego w Rucianem-Nidzie (ul. Mazurska 15) (z oddziałem przedszkolnym)
Szkoła Podstawowa w Ukcie (z oddziałami przedszkolnymi)
Zespół Szkół Samorządowych im. Agnieszki Osieckiej w Rucianem-Nidzie (ul. Gałczyńskiego 2) Publiczne Gimnazjum i Liceum Ogólnokształcące
Zespół Szkół Leśnych im. Unii Europejskiej w Rucianem-Nidzie (ul. Polna 2)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie www.ruciane-nida.pl

W analizowanym okresie w gminie funkcjonowała taka sama liczba placówek oświatowych, zmieniała się jedynie liczba ich wychowanków. Szczegółowe dane dotyczące zmiany liczby uczniów prezentuje poniższa tabela.

Tabela 15. Dane dotyczące placówek edukacyjnych w gminie Ruciane-Nida

Liczba	2010	2011	2012	2013	2014	2015
PRZEDSZKOLA						
Obiektów	1	1	1	1	1	1
Dzieci	81	109	126	118	123	120
ODZIAŁY PRZEDSZKOLNE						
Obiektów	2	2	2	2	2	2
Dzieci	49	62	64	67	62	48
SZKOŁY PODSTAWOWE						
Obiektów	3	3	3	3	3	3
Uczniów	405	369	333	326	350	345
Absolwentów	97	82	69	57	66	69
GIMNAZJA						
Obiektów	1	1	1	1	1	1
Uczniów	291	268	227	193	166	161
Absolwentów	92	90	91	81	79	60
SZKOŁY PONADGIMNAZJALNE						
Obiektów	2	2	2	2	2	2
Uczniów	324	293	297	295	281	290
Absolwentów	103	97	67	66	70	78

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Według danych opublikowanych przez GUS w 2012 roku, w placówkach oświatowych w gminie Ruciane-Nida znajdowało się 7 pracowni komputerowych. Łącznie w szkołach znajdowało się 177 komputerów, z czego 176 miało dostęp do Internetu. Wskaźnik komputeryzacji dla szkół podstawowych wskazuje, że na jeden komputer z dostępem do Internetu przypadało średnio 6,53 uczniów, ten sam wskaźnik dla szkół gimnazjalnych wyniósł 16,21, a dla szkół ponadgimnazjalnych 5,82. W porównaniu ze wskaźnikiem dla kraju są to bardzo dobre wyniki. Jedynie wskaźnik dla szkół gimnazjalnych w gminie Ruciane-Nida jest wyższy niż średnia dla kraju, województwa oraz powiatu, co oznacza, że na jeden komputer przypada więcej uczniów.

6.2. Infrastruktura sportowa

Mieszkańcy gminy mogą korzystać z następujących obiektów sportowo – rekreacyjnych:

- Stadion- MKS Nida - Ruciane-Nida,
- Hala sportowa przy ZSS im. Agnieszki Osieckiej Ruciane-Nida,
- Stadion Leśny Ruciane-Nida,
- Kort tenisowy przy Klubie Mazurskim w Wejsunach,
- Kort tenisowy przy Domu Wypoczynkowym Perła Jezior – Ruciane – Nida,
- Kort tenisowy przy Ośrodku Wypoczynkowym „Mazury 1”- Krzyże,
- Kort tenisowy przy Ośrodku Wypoczynkowym NBP Guzianka –Ruciane-Nida,
- Kort tenisowy przy Ośrodku Wypoczynkowym Exploris,
- Stadnina koni K. Ferenstein Gałkowo k/Ukty,
- Jazda konna A. S. Niedbalscy Wojnowo – Majdan (koniki polskie),
- Jazda konna M. Wacławek Wólka,
- Jazda konna K. Zubielewicz Wypad,
- Jazda konna I. Samorzewska Iznota-Gąsior,
- Wypożyczalnia sprzętu OTW - Ruciane-Nida,
- Stanica Żeglarska Korektywa – Piaski,
- Port U Faryja - Ruciane-Nida,
- Wypożyczalnia kajaków Kajaki – Ukta,
- Wypożyczalnia kajaków Ukta,
- Jacht - Serwis Marek Tumiński - Ruciane-Nida,
- Wypożyczalnia sprzętu NBP Guzianka - Ruciane-Nida
- Wypożyczalnia rowerów – Ukta,
- Czarter jachtów, wypożyczalnia kajaków – Iznota,
- Plaże (Ruciane–Nida, Ukta, Wojnowo, Wejsuny, Karwica, Krzyże i inne).

6.3. Infrastruktura kultury

W mieście i gminie Ruciane – Nida zlokalizowane są;

- Dom kultury – znajdują się w nim liczne pracownie artystyczne, m.in.: plastyczna, muzyczna, ceramiki, rękodzieła, teatralna i tańca; z inicjatywy placówki organizowane są pikniki rodzinne oraz letnie „Turnieje Wsi”;
- Izba Regionalna w Wejsunach – założona w 1971 roku przez Eugeniusza Bielawskiego jako pomoc dydaktyczna do nauki o regionie; w zbiorach Izby znajdują się dawne przedmioty codziennego użytku, sprzęty gospodarskie oraz liczne druki;
- Muzeum im. Konstantego Ildefonsa Gałczyńskiego w Praniu – zbiory poświęcone osobie wybitnego pisarza; poza działalnością wystawienniczą muzeum pełni funkcję ośrodka kultury oraz edukacji.
- Biblioteka Miejsko-Gminna w Rucianem-Nidzie,
- Świetlice wiejskie i osiedlowe,
- Wiejskie Centra Kultury (Ładne Pole, Wygryny, Wejsuny),
- Koła Emerytów i Rencistów.

Biblioteka Miejsko-Gminna w Rucianem-Nidzie

Biblioteka Miejsko – Gminna na terenie gminy Ruciane-Nida funkcjonuje od roku 1955. Od tego czasu przeszła wszystkie etapy rozwoju, od gromadzkiej, przez osiedlową, miejską aż do biblioteki miejsko-gminnej, której status otrzymała w 1973 roku. W 1963 roku biblioteka została włączona w struktury nowo tworzonego Rejonowego Ośrodka Kultury i do dziś funkcjonuje w ramach struktury Domu Kultury i mieści się na ulicy Gwarnej 2a. W gminie funkcjonują dwie filie biblioteki: w Ukcie i Wejsunach oraz jeden punkt biblioteczny w Śwignajnie. W skład księgozbioru wchodzi książki popularnonaukowe, naukowe, literatura piękna dla dorosłych (pisarzy obcych i polskich) oraz książki dla dzieci młodzieży. W bibliotece gromadzone są także opracowania dotyczące regionu. Zbiory są systematycznie uzupełniane nowościami wydawniczymi. Korzystanie z księgozbioru jest bezpłatne. Z Biblioteki mogą korzystać mieszkańcy miasta i gminy Ruciane-Nida oraz osoby pracujące i uczące się na jej terenie. W bibliotece znajduje się pracownia internetowa, w której mieszkańcy gminy mogą korzystać z komputerów. Mają do dyspozycji łącznie 10 urządzeń: 6 w Rucianem-Nidzie, po jednym w filiach w Ukcie i Wejsunach i 2 w punkcie bibliotecznym w Śwignajnie. W bibliotece odbywają się zajęcia dla dzieci, młodzieży i seniorów, a także organizowane są konkursy popularyzujące czytelnictwo.

Tabela 16. Dane o placówkach bibliotecznych w gminie Ruciane-Nida

2010	2011	2012	2013	2014	2015
KSIĘGOZBIÓR					
32 977	32 813	32 736	32 511	30 427	30 027
LICZBA WYPOŻYCZONYCH WOLUMINÓW					
13 119	13 417	14 986	14 971	13 887	12 618
LICZBA CZYTELNIKÓW					
963	968	1 008	966	963	904
LICZBA WYPOŻYCZONYCH WOLUMINÓW NA 1 CZYTELNIKA					
13,62	13,86	14,87	15,50	14,42	13,96

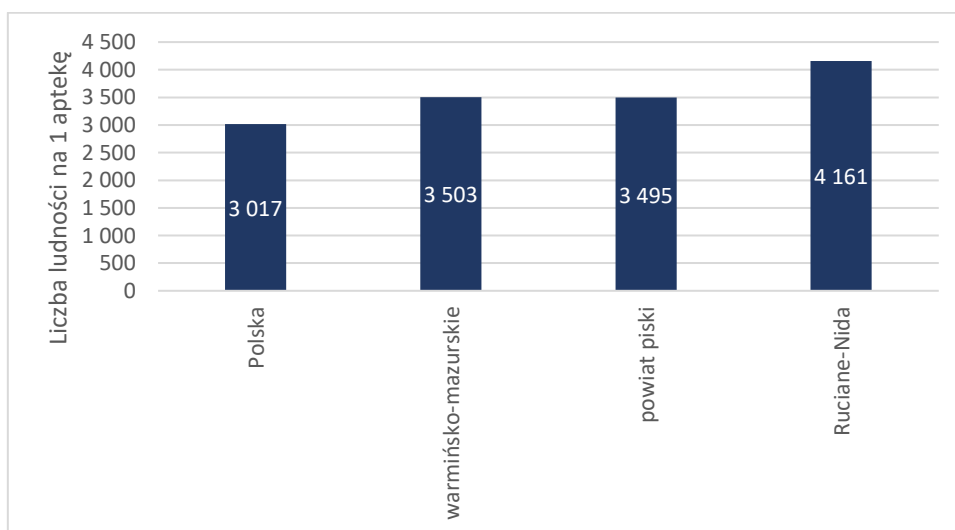
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

6.4. Infrastruktura ochrony zdrowia

Dostęp do podstawowych usług medycznych w gminie Ruciane-Nida zapewnia Przychodnia Zdrowia znajdująca się na ul. Polnej 1 w Rucianem-Nidzie. Oprócz przychodni na terenie gminy funkcjonują również prywatne gabinety lekarskie, z których znaczna część ma podpisane umowy z Narodowym Funduszem Zdrowia, co pozwala pacjentom na bezpłatne korzystanie z ich usług. Mieszkańcy gminy mają do dyspozycji 2 gabinety stomatologiczne, jeden ginekologiczny oraz gabinet USG. W przypadkach wymagających hospitalizacji mieszkańcy gminy korzystają z pomocy Powiatowego Szpitala w Pisz. Przy szpitalu funkcjonuje pogotowie ratunkowe udzielające pomocy potrzebującym z terenu całego powiatu.

Na terenie gminy działają dwie apteki i jeden punkt apteczny:

- Apteka „Vita”, ul. Gałczyńskiego 14A, Ruciane-Nida,
- Apteka „Medica” Wiesława Mendryk, ul. Harcerska 1, Ruciane-Nida,
- Punkt apteczny Św. Brunona w Ukie.

Wykres 18. Liczba ludności przypadająca na jedną aptekę w 2015 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

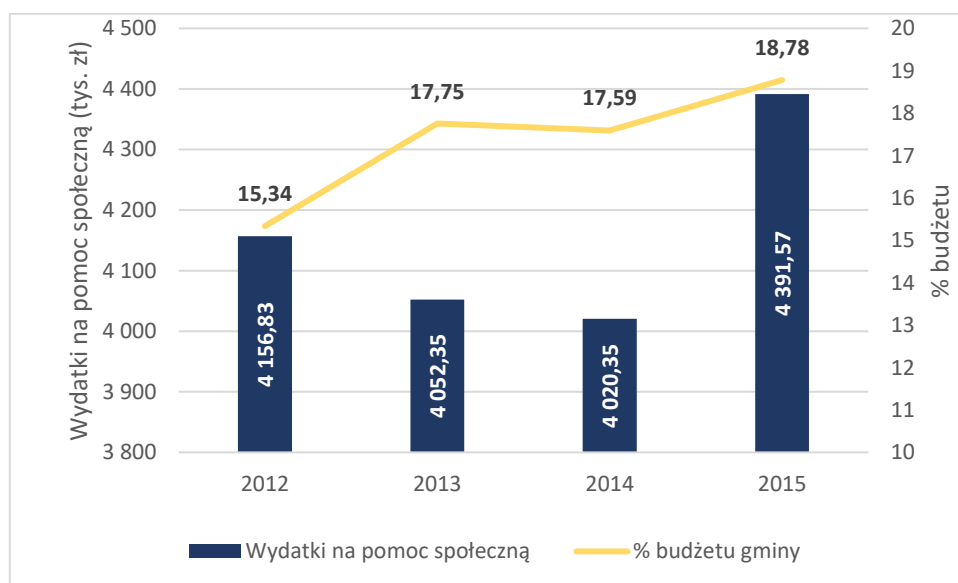
Zgodnie z danymi GUS, w gminie Ruciane-Nida na jedną aptekę ogólnodostępną w 2015 roku przypadało 4 161 osób. Jest to wartość znacznie wyższa niż średnia dla kraju (3 017), województwa (3 503) oraz powiatu (3 495). Wskaźnik ten uległ poprawie w 2010 roku, kiedy na terenie gminy otwarto drugą aptekę.

6.5. Opieka społeczna

Pomoc społeczna dla mieszkańców gminy umożliwia przezwyciężenie trudnych sytuacji życiowych osobom, które same nie mogą sobie z nimi poradzić. Wspiera dążenie do zaspokojenia najważniejszych potrzeb oraz zapewnia życie w warunkach odpowiadających godności człowieka. Dodatkowo ważną kwestią jest zapobieganie powstawaniu wszelkich trudności poprzez dążenie do usamodzielnienia się osób i rodzin znajdujących się w ciężkiej sytuacji życiowej oraz ich integracja ze środowiskiem.

Zadaniami z zakresu pomocy społecznej na terenie gminy Ruciane-Nida zajmuje się, działający w strukturach samorządowych, Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej. Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej jest dyspozytorem środków publicznych, zajmuje się organizacją zbiórek darów dla ubogich – żywności, odzieży, podstawowych elementów wyposażenia mieszkań, a także realizuje inne programy w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, dożywiania dzieci i młodzieży w szkołach czy przeciwdziałania alkoholizmowi.

Analizując kwoty przeznaczane na pomoc społeczną w kolejnych latach zaobserwowano, że kwota ta zmniejszała się w latach 2012-2014, a następnie gwałtownie wzrosła w 2015 i wyniosła prawie 4,4 mln zł, co stanowiło prawie 19% budżetu gminy.

Wykres 19. Wydatki budżetu gminy Ruciane-Nida na pomoc społeczną

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Poniższa tabela przedstawia liczbę rodzin korzystających ze świadczeń pomocy społecznej z różnych powodów wynikających z trudnej sytuacji życiowej. Analizując powyższe określono, że z roku na rok liczba rodzin korzystających z tego typu wsparcia zmniejszyła się. Jest to tendencja pozytywna, która wpływa na poprawę sytuacji gospodarczej gminy. Główną przyczyną otrzymywania pomocy było bezrobocie. W 2015 r. z tego powodu pomoc otrzymały 182 rodziny. W gminie Ruciane-Nida pomoc społeczna była również często przyznawana ze względu na długotrwałą lub ciężką chorobę oraz bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych.

Tabela 17. Liczba rodzin i osób w rodzinach objętych pomocą społeczną z powodów trudnej sytuacji życiowej

Powód trudnej sytuacji życiowej	Liczba rodzin					Liczba osób w rodzinach				
	2011	2012	2013	2014	2015	2011	2012	2013	2014	2015
Ubóstwo	3	0	0	0	0	5	0	0	0	0
Sieroctwo	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Bezdomność	3	4	3	4	6	3	12	3	4	12
Potrzeba ochrony macierzyństwa	3	6	0	0	0	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.
Bezrobocie	197	210	193	192	182	783	821	783	768	678
Niepełnosprawność	23	28	18	27	22	50	46	35	64	41
Długotrwała lub ciężka choroba	55	73	68	67	55	122	170	159	161	130
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych,	74	72	74	64	57	371	377	372	308	272
Przemoc w rodzinie	4	2	12	0	0	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.
Alkoholizm	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Narkomania	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	3	0	0	0	0	14	0	0	0	0
zdarzenie losowe	1	3	1	0	3	6	8	3	0	6

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej

Tabela 18. Wsparcie udzielone przez Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w latach 2011-2015

Forma pomocy	Liczba osób, którym przyznano decyzją świadczenie				
	2011	2012	2013	2014	2015
pieniężne	241	252	258	258	232
rzeczowe	311	281	324	294	282
schronienie	2	3	3	4	7
usługi opiekuńcze	14	19	25	24	17
Forma pomocy	Liczba rodzin				
praca socjalna	161	345	573	610	503

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej

W powyższej tabeli przedstawiono formy pomocy udzielonej przez Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Rucianem-Nidzie. W analizowanym okresie najwięcej świadczeń przyznano w 2013 roku, od tego czasu ich liczba spadała. Najczęstszą formą wsparcia w badanych latach była pomoc rzeczowa. W 2015 roku otrzymały ją 282 osoby. Pomoc rzeczowa, którą mogą otrzymać mieszkańcy polega na otrzymywaniu paczek z żywnością, odzieżą czy podstawowymi elementami wyposażenia mieszkań. Wielu mieszkańców gminy korzysta ze świadczeń pieniężnych. W ostatnich latach ich liczba nieznacznie spadła i w 2015 roku wyniosła 232 osoby. Pomoc pieniężna może być przyznawana w formie zasiłku stałego, okresowego lub celowego. W analizowanym okresie na znaczeniu zyskało wsparcie w formie schronienia – w 2011 roku otrzymywało je jedynie 2 osoby, natomiast w 2015 roku ich liczba wzrosła do 7. Mieszkańcy gminy, którzy z powodu wieku, choroby lub innych przyczyn wymagają pomocy innych osób, mogą otrzymać pomoc w formie usług opiekuńczych. Polegają one na zaspokajaniu codziennych potrzeb życiowych, opiece higienicznej, zalecanej przez lekarza pielęgnacji oraz zapewnianiu kontaktu z otoczeniem. W 2015 roku tego typu wsparcie otrzymało 17 osób. Analizowany okres charakteryzował się znacznym wzrostem liczby rodzin objętych pracą socjalną – w 2014 roku ponad 600 rodzin korzystało z tej formy wsparcia. W roku 2015 ich liczba spadła do 503, jednak nadal jest znacznie wyższa niż w roku bazowym (2011).

Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych jest powoływana przez Burmistrza Miasta i Gminy Ruciane – Nida. Głównym celem jest realizacja Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Gminnego Programu Przeciwdziałania Narkomanii.

Ewangelicki Dom Opieki „Betezda” w Ukcie

Ewangelicki Dom Opieki „Betezda” działa od 2015 roku w Ukcie na bazie majątku Parafii Ewangelicko-Augsburskiej Św. Trójcy w Mikołajkach. Przeznaczony jest dla 40 osób przewlekłe chorych psychicznie. Podopiecznymi domu są osoby, które nie wymagają opieki

szpitalnej, a cierpią głównie na schizofrenie różnych typów, zaburzenia osobowości oraz schorzenia psychiczno-neurologiczne wynikłe z wieloletniego nadużywania alkoholu. Mieszkańcy Domu mogą liczyć na całodobową opiekę socjalno-bytową, medyczną, edukacyjną, rehabilitację, zajęcia terapeutyczne, terapię uzależnień, konsultacje psychiatryczne, pomoc psychologa i wsparcie duchowe. Dla osób uzależnionych od alkoholu raz w tygodniu odbywają się spotkania AA.

6.6. Infrastruktura bezpieczeństwa publicznego

Bezpieczeństwo publiczne definiowane jest jako ogół warunków oraz instytucji, mających za zadanie ochronę obywateli oraz mienia do nich należącego.

Bezpieczeństwo publiczne na terenie gminy Ruciane – Nida zapewnia Komisariat Policji w Rucianem – Nidzie. W 2015 roku na terenie gminy stwierdzono 101 przestępstw, z czego 51 odnotowano w mieście, a 50 na obszarze wiejskim.

W zakresie bezpieczeństwa przeciwpożarowego na terenie gminy Ruciane-Nida funkcjonują 4 zastępy Ochotniczej Straży Pożarnej: w Rucianem-Nidzie, Ukcie, Wejsunach i Karwicy, przy czym jedynie jednostka w Rucianem-Nidzie od 1995 roku jest włączona do Krajowego Systemu Ratowniczo – Gaśniczego.

Ochotnicza Straż Pożarna w Rucianem-Nidzie powstała w 1950 roku, kiedy rozpoczęła swoją działalność przy Tartaku Przemysłu Drzewnego. Obecnie jej siedziba znajduje się na ul. Mazurskiej 13. Jednostka na swoim wyposażeniu posiada dwa samochody GBARt 2,5/25 RENAULT MIDLUM 4x4 300.14 Dxi i LGAM 8+8 Daimler-BENZ typu LF 1113 B. Od 2011 roku dysponuje także platformą na poduszce powietrznej przeznaczoną do ratownictwa lodowego. Obecnie OSP zrzesza 24 strażaków.

Ochotnicza Straż Pożarna w Ukcie działa od 1946 roku, obecnie zrzesza 21 czynnych strażaków. Na wyposażeniu jednostki znajduje się samochód pożarniczy GBM STAR 660. Jednostka w Karwicy oficjalnie została założona w 1967 roku. Na wyposażeniu jednostka posiada GBA 2,5/16 STAR 244 i GLM Żuk. Ochotnicza Straż Pożarna w Wejsunach została założona w 1947 roku, a na wyposażeniu posiada wóz GBM 2,5/16 STAR 244.

7. Jakość rządzenia

7.1. Analiza zdolności inwestycyjnej

Kondycję finansową gminy można określić m.in. na podstawie analizy budżetu gminy czy doświadczenia w realizowaniu inwestycji finansowanych ze środków zewnętrznych. Dzięki analizie ubiegłych lat budżetowych określono, w jakim stanie finansowym gmina znajdowała się na koniec roku. Doświadczenie w realizacji przedsięwzięć finansowanych ze środków zewnętrznych istotnie zwiększa szanse na pozyskanie funduszy na nowe inwestycje.

Budżet gminy

Gospodarka finansowa gminy opiera się na budżecie, który jest planem finansowym uchwalanym na okres jednego roku kalendarzowego. Budżet jest planem dochodów i wydatków oraz przychodów i rozchodów jednostki, przyjmowany jest uchwałą budżetową Rady Gminy.

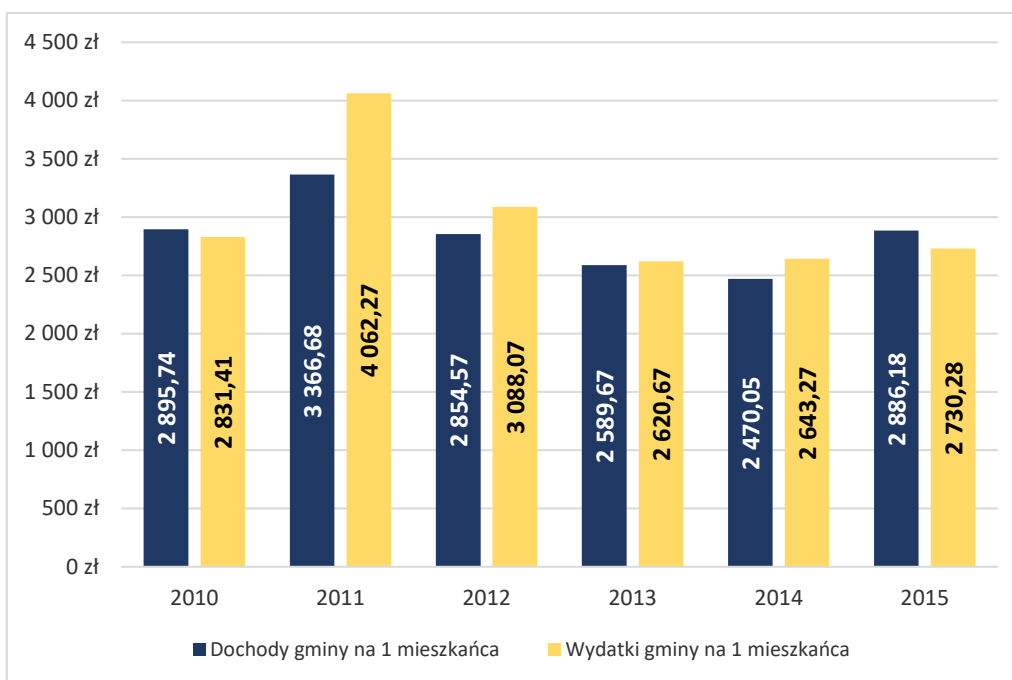
Tabela 19. Stan budżetu gminy Ruciane-Nida w latach 2010-2015

	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Dochody ogółem	25 737 371,07	29 768 017,71	25 054 646,10	22 556 097,73	21 356 110,20	24 717 248,39
Dochody na 1 mieszkańca	2 895,74	3 366,68	2 854,57	2 589,67	2 470,05	2 886,18
Wydatki ogółem	25 165 612,62	35 918 656,70	27 104 062,70	22 826 096,61	22 853 757,31	23 382 140,24
Wydatki na 1 mieszkańca	2 831,41	4 062,27	3 088,07	2 620,67	2 643,27	2 730,28
Nadwyżka	571 758,45	-	-	-	-	1 335 108,15
Deficyt	-	6 150 638,99	2 049 416,60	269 998,88	1 497 647,11	-

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miasta i Gminy w Rucianem-Nidzie

W 2015 roku dochody gminy wyniosły 24 717 248,39 zł, natomiast wydatki 23 382 140,24 zł, czego efektem było osiągnięcie, po raz pierwszy od 2010 roku nadwyżki budżetowej. W analizowanym okresie odnotowano znaczne wahania dochodów i wydatków gminy. Najwyższe dochody gmina Ruciane-Nida osiągnęła w 2011 roku i wyniosły one 29 768 017,71 zł. Mimo wysokich dochodów, wydatki z 2011 roku znacznie je przekroczyły i w tym roku odnotowano najwyższy w badanym okresie deficyt budżetowy na poziomie 6 150 638,99 zł. Warto jednak zwrócić uwagę na fakt, że w tym czasie gmina realizowała wiele projektów inwestycyjnych, które były współfinansowane ze środków zewnętrznych, których refundacja następuje dopiero po zakończeniu oraz rozliczeniu zrealizowanego zadania. W związku z tym gmina musi zabezpieczać środki na realizację tych zadań we własnym zakresie.

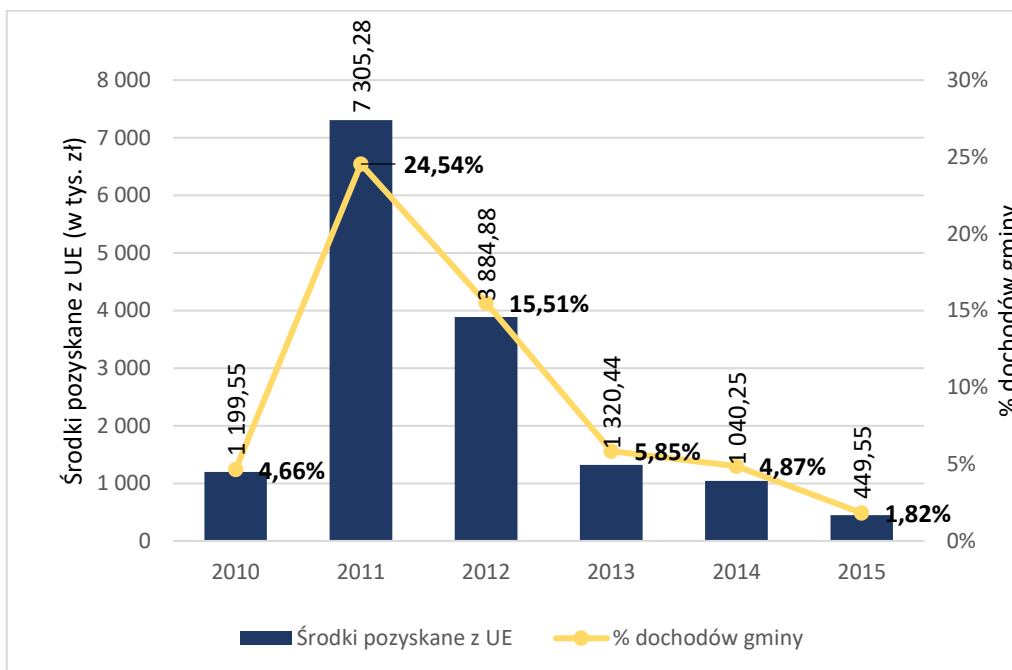
W analizowanym okresie średnie wydatki budżetowe przeliczone na jednego mieszkańca gminy wahały się w przedziale od 2 620,67 zł w 2013 roku do 4 062,27 zł w 2011 roku. Relację pomiędzy dochodami a wydatkami budżetu gminy w przeliczeniu na jednego mieszkańca przedstawia poniższy wykres.

Wykres 20. Dochody i wydatki budżetowe gminy przypadające na jednego mieszkańca gminy Ruciane-Nida w latach 2010-2015

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miasta i Gminy w Rucianem-Nidzie

W analizowanym okresie gmina Ruciane-Nida pozyskała z funduszy Unii Europejskiej 15 199 948,86 zł. Najwięcej środków, ponad 7,3 mln zł gmina pozyskała w 2011 roku. Stanowiło to wówczas prawie 25% dochodów gminy. Od tego czasu udział środków zewnętrznych w budżecie gminy zmniejszał się.

Wykres 21. Środki pozyskane z Unii Europejskiej w latach 2010 - 2015

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miasta i Gminy w Rucianem-Nidzie

Inwestycje finansowane ze środków zewnętrznych

Gmina Ruciane-Nida zrealizowała szereg inwestycji współfinansowanych ze środków Unii Europejskiej. Poniższa tabela przedstawia wykaz projektów zrealizowanych przez gminę w perspektywie finansowej 2007-2013.

Tabela 20. Wykaz zrealizowanych przez Gminę Ruciane-Nida projektów dofinansowanych z funduszy unijnych w perspektywie finansowej 2007-2013

Lp.	Tytuł projektu	Wartość projektu	Okres realizacji projektu	Źródło dofinansowania
1.	Rozbudowa i modernizacja infrastruktury wodno- ściekowej w Regionie Wielkich Jezior Mazurskich - MASTERPLAN dla Wielkich Jezior Mazurskich – Gmina Ruciane-Nida	16 024 775,39	11/06/2007 30/11/2012	PRO Warmia i Mazury 2007-2013
2.	Urządzenie ścieżki rowerowej wzdłuż Alei Wczasów w Rucianem - Nidzie	443 704,58	27/05/2008 31/08/2009	PRO Warmia i Mazury 2007-2013
3.	Po pierwsze dzieci - Kompleksowe wyposażenie szkół Miasta i Gminy Ruciane – Nida	150 113,21	23/01/2009 03/09/2010	PRO Warmia i Mazury 2007-2013
4.	Wzrost zabezpieczenia Gminy Ruciane – Nida przez zakup średniego Samochodu ratowniczo-gaśniczego oraz specjalistycznego wyposażenia	702 756,54	05/05/2009 31/05/2010	PRO Warmia i Mazury 2007-2013
5.	Urządzenie hali sportowo-rekreacyjnej w Ukcie	1 206 502,02	06/11/2009 04/11/2011	PROW na lata 2007 - 2013
6.	Utworzenie portalu internetowego promującego walory przyrodnicze i bogactwo kulturowe Gminy Ruciane-Nida	21 876,24	22/01/2010 31/03/2011	PROW na lata 2007 - 2013
7.	Tropami Smętka po Mazurskim Morzu	30 500,00	29/03/2010 31/03/2011	PROW na lata 2007 - 2013
8.	Urządzenie placów zabaw w miejscowościach wiejskich Gminy Ruciane-Nida	52 694,16	15/02/2011 29/09/2011	PROW na lata 2007 - 2013
9.	Budowa sieci wodociągowej i sieci kanalizacji sanitarnej - Gmina Ruciane - Nida	59 040,00	20/01/2011 15/11/2012	PROW na lata 2007 - 2013
10.	Jarmark Rybny - Ruciane-Nida	34 585,19	04/11/2011 29/08/2012	PROW na lata 2007 - 2013
11.	Cykl szkoleń z narciarstwa biegowego dla dzieci i młodzieży	30 808,64	11/06/2012 21/03/2013	PROW na lata 2007 - 2013
12.	Jarmark Rybny – Ruciane-Nida II	30 597,01	11/06/2012 30/07/2013	PROW na lata 2007 - 2013
13.	Udostępnianie przez gminę Ruciane-Nida stoisk i namiotów do promocji lokalnych produktów spożywczych i usług gastronomicznych	11 790,26	11/06/2012 30/07/2013	PROW na lata 2007 - 2013
14.	Urządzenie promenady nad Jeziorem Nidzkim oraz remont	735 147,63	01/12/2012 31/12/2013	PO RYBY 2007 - 2013

Lp.	Tytuł projektu	Wartość projektu	Okres realizacji projektu	Źródło dofinansowania
	chodników przy ulicy Wiejskiej oraz Słonecznej w Rucianem – Nidzie			
15.	Remont świetlic wiejskich z terenu Gminy Ruciane-Nida	52 929,25	11/06/2012 31/03/2015	PROW na lata 2007 - 2013
16.	Rozbudowa infrastruktury wodno-ściekowej na terenie Gminy Ruciane – Nida	287 992,20	16/12/2012 22/06/2015	PRO Warmia i Mazury 2007-2013
17.	Tropami Smętka po Mazurskim Morzu III – Ruciane-Nida	9 362,07	18/02/2013 23/09/2014	PROW na lata 2007 - 2013
18.	Jarmark Rybny – Ruciane-Nida III	44 941,04	30/08/2013 29/10/2014	PROW na lata 2007 - 2013
19.	Udostępnianie przez Gminę Ruciane-Nida wyposażenia do organizacji wydarzeń o charakterze plenerowym	30 592,20	30/08/2013 24/11/2014	PROW na lata 2007 - 2013
20.	Remont obiektu urzędu miasta i gminy w Rucianem-Nidzie	474 223,71	01/03/2014 31/12/2014	PO RYBY 2007 - 2013
21.	Remont chodników na terenie miasta Ruciane-Nida	220 563,60	01/01/2014 31/12/2014	PO RYBY 2007 - 2013
22.	Wyposażenie świetlicy wiejskiej w Wólce w sprzęt i meble kuchenne oraz zakup i montaż tablic informacyjno-promocyjnych oraz drogowskazów ułatwiających poznanie atrakcji turystycznych regionu	5 611,75	18/09/2014 31/03/2015	PROW na lata 2007 - 2013

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miasta i Gminy w Rucianem-Nidzie

7.2. Kapitał społeczny

Organizacje pozarządowe

Organizacje pozarządowe to dobrowolne stowarzyszenia obywateli, odgrywające istotną rolę pośredniczącą między społeczeństwem a ośrodkami sprawowania władzy państwowej. Są to osoby prawne lub jednostki nieposiadające osobowości prawnej, utworzone na podstawie przepisów ustaw, nieosiągające korzyści majątkowych. Funkcjonują one w ramach tzw. trzeciego sektora, który pełni szeroko pojęte funkcje socjalne i obywatelskie. Rola trzeciego sektora w każdej lokalnej społeczności jest niezmiernie ważna. Organizacje pozarządowe często przyczyniają się do rozwiązywania trudnych problemów społecznych. Umożliwiają aktywne uczestnictwo w życiu publicznym zwykłym obywatelom, pełnią także rolę jednostek reprezentujących poszczególne grupy społeczne.

W Rucianem - Nidzie funkcjonują następujące organizacje pozarządowe:

- Stowarzyszenie "Leśniczówka Pranie",
- Stowarzyszenie Inicjatyw Wiejskich "Wejsuny",

- Stowarzyszenie Wspierania Inicjatyw Rozwoju Turystyki, Rekreacji i Działalności Kulturalnej "Mazury",
- Stowarzyszenie Pomocy Dzieciom i Młodzieży,
- Stowarzyszenie "Przyjaciół Wojnowa",
- Stowarzyszenie nad Nidzkim,
- Stowarzyszenie na Rzecz Rozwoju Karwicy,
- Stowarzyszenie Szkutnia Mazurska,
- Stowarzyszenie "Klub Przedsiębiorczych",
- Stowarzyszenie Kobieta na Plus,
- Stowarzyszenie na Rzecz Ochrony Krajobrazu Kulturowego Mazur "Sadyba",
- Fortuna Wygryny Ruciane - Nida,
- Ochotnicza Straż Pożarna w Rucianem - Nidzie,
- Popiełańskie Towarzystwo Naukowe,
- Stowarzyszenie Społeczno-Ekologiczne Regionu Północno - Wschodniego,
- Społeczny Komitet Obrony Praw Lokatora,
- Stowarzyszenie Właścicieli Domków Kempingowych "Polanka" przy Nadleśnictwie Maskulińskim,
- Stowarzyszenie Miłośników jeziora Śniardwy i Niedźwiedziego Rogu,
- Stowarzyszenie Przyjaciół Krzyży,
- Stowarzyszenie Przyjaciół Niedźwiedziego Rogu,
- Stowarzyszenie "Na Rzecz Rozwoju Wygryn".

Frekwencja na wyborach

Przejawem aktywności społeczeństwa obywatelskiego jest uczestnictwo w wyborach: samorządowych, parlamentarnych oraz prezydenckich. Od czasów przemian ustrojowych zauważalną tendencją w Polsce jest spadek liczby ludności uprawnionej do głosowania, biorącej udział w wyborach. Upatruje się wiele przyczyn coraz niższego poziomu aktywności obywatelskiej, między innymi wysoki poziom nieufności.

Tabela 21. Frekwencja wyborcza

Rok	Polska	woj. warmińsko-mazurskie	pow. piski	gmina Ruciane-Nida
2015	Wybory Parlamentarne			
	50,91%	42,32%	38,96%	41,83%
2011	48,92%	43,27%	40,18%	43,43%
2015 (II tura)	Wybory Prezydenckie			
	55,34%	48,09%	45,32%	48,54%
2010 (II tura)	55,31%	49,74%	51,58%	62,14%
2014	Wybory Samorządowe			
	47,34%	47%	53,40%	55,99%
2009	47,32%	47,55%	55,43%	57,86%
2014	Wybory do Parlamentu Europejskiego			
	23,83%	17,42%	16,91%	19,99%
	24,53%	20,20%	17,06%	19,63%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych PKW

W ostatnich latach w gminie Ruciane-Nida najwyższa frekwencja została odnotowana w II turze wyborów na prezydenta RP w 2010 i wyniosła wówczas 62,14%. Mieszkańcy gminy najbardziej zainteresowani są wyborami do władz lokalnych i regionalnych. W wyborach samorządowych w roku 2010 i 2015 r. odnotowano ponad 55% frekwencję, czyli znacznie wyższą niż średnia dla kraju. We wszystkich analizowanych wyborach frekwencja na terenie gminy była wyższa niż średnia dla powiatu piskiego. Negatywnym zjawiskiem, które można dostrzec jest fakt, że dla prawie wszystkich rodzajów wyborów w latach wcześniejszych większy odsetek osób uprawnionych oddał swój głos. Wyjątkiem były wybory do Parlamentu Europejskiego, gdzie wzrost był niewielki, a frekwencja pozostała na bardzo niskim poziomie.

III. Analiza SWOT

Analiza SWOT jest jednym z podstawowych narzędzi analizy strategicznej. Celem analizy jest identyfikacja problemów, barier rozwojowych i atutów oraz ocena potencjału badanego podmiotu. Realizowana jest poprzez zestawienie mocnych i słabych stron podmiotu (uwarunkowanych czynnikami wewnętrznymi) oraz szans i zagrożeń (uwarunkowanych czynnikami zewnętrznymi). Analiza SWOT dla Strategii Rozwoju Gminy Ruciane-Nida na lata 2017-2025 została opracowana w oparciu o dane uzyskane z diagnozy społeczno-gospodarczej gminy oraz na podstawie wyników badania ankietowego mieszkańców gminy.

Tabela 22. Analiza SWOT dla sfery społecznej gminy Ruciane-Nida

SPOŁECZEŃSTWO	
Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> - spadający wskaźnik poziomu bezrobocia, - wzrost liczby podmiotów gospodarczych, - dodatni przyrost naturalny odnotowany w ostatnich latach, - wyższy niż średnia krajowa współczynnik zawieranych małżeństw, - przenikanie różnych kultur, - wzrost liczby budynków mieszkalnych, - wzrost średniej powierzchni użytkowej mieszkań w przeliczeniu na 1 mieszkańca, - wysoki poziom wyposażenia mieszkań w instalacje techniczne, 	<ul style="list-style-type: none"> - spadek liczby ludności, - ujemne saldo migracji, - starzejące się społeczeństwo, - niska aktywność mieszkańców, - krótki sezon turystyczny, - słabe instrumenty wsparcia dla osób bezrobotnych, - niewystarczająca ilość i niezadawalający stan techniczny mieszkań komunalnych i socjalnych, - wysoka liczba osób objętych pomocą społeczną, - wzrost wydatków na pomoc społeczną, które stanowią znaczną część budżetu gminy - spadek liczby uczniów,
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> - pozyskiwanie środków z funduszy unijnych w nowej perspektywie finansowej 2014-2020, - zainteresowanie ze strony inwestorów, w tym zagranicznych, - rozwój społeczeństwa obywatelskiego, 	<ul style="list-style-type: none"> - współczesny trend wzrostu obciążenia ludzi młodych kosztami utrzymania osób w wieku poprodukcyjnym, - zmiana modelu rodziny, niska dzietność kobiet,

SPOŁECZEŃSTWO	
Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> - rozbudowa krajowego systemu dróg, poprawa ich stanu technicznego i bezpieczeństwa 	<ul style="list-style-type: none"> - atrakcyjność innych ośrodków miejskich jako miejsc pracy i zamieszkania,

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 23. Analiza SWOT dla sfery gospodarczej gminy Ruciane-Nida

GOSPODARKA	
Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> - atrakcyjne położenie, - doświadczenie w realizacji projektów finansowanych ze źródeł zewnętrznych, - wysoki poziom zwodociągowania i skanalizowania gminy, - wzrost liczby podmiotów gospodarczych, 	<ul style="list-style-type: none"> - niska aktywność mieszkańców, - słabe instrumenty wsparcia dla osób prowadzących działalność gospodarczą, - niedostateczna promocja terenów inwestycyjnych,
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> - pozyskiwanie środków z funduszy unijnych w nowej perspektywie finansowej 2014-2020, - zainteresowanie ze strony inwestorów, w tym zagranicznych, - poprawa współpracy z innymi jednostkami administracji publicznej (gminy sąsiedzkie, partnerskie, jednostki wyższego szczebla), - polityka wspierania małych i średnich przedsiębiorców na poziomie państwa, - rozwój gospodarczy województwa, - wspieranie innowacyjności przedsiębiorstw z poziomu województwa/ państwa, - rozwój społeczeństwa obywatelskiego, 	<ul style="list-style-type: none"> - sąsiedztwo gmin posiadających wysokie walory przyrodnicze, rozwiniętą infrastrukturę turystyczną i potencjał do rozwoju turystyki, - niewystarczające środki finansowe na modernizację dróg powiatowych, wojewódzkich i krajowych,

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 24. Analiza SWOT dla sfery przestrzeń i infrastruktura gminy Ruciane-Nida

PRZESTRZEŃ I INFRASTRUKTURA	
Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> - wysoki poziom zwodociągowania i skanalizowania gminy, - wzrost liczby budynków mieszkalnych, - wzrost średniej powierzchni użytkowej mieszkań w przeliczeniu na 1 mieszkańca, - wysoki poziom wyposażenia mieszkań w instalacje techniczne, 	<ul style="list-style-type: none"> - słabo rozwinięta sieć ścieżek rowerowych, - zły stan techniczny niektórych ciągów komunikacyjnych, - brak sieci gazowej na terenie gminy, - słabo rozwinięta infrastruktura kulturalna, - niedostateczna promocja terenów inwestycyjnych,
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> - pozyskiwanie środków z funduszy unijnych w nowej perspektywie finansowej 2014-2020, - zainteresowanie ze strony inwestorów, w tym zagranicznych, - rozbudowa krajowego systemu dróg, poprawa ich stanu technicznego i bezpieczeństwa 	<ul style="list-style-type: none"> - niewystarczające środki finansowe na modernizację dróg powiatowych, wojewódzkich i krajowych,

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 25. Analiza SWOT dla sfery turystycznej gminy Ruciane-Nida

TURYSTYKA	
Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> - atrakcyjne położenie, - bogate walory środowiska przyrodniczego, - wysoki wskaźnik jeziorności i lesistości, - duży potencjał turystyczny, - rozwinięta baza hotelowo-konferencyjna, - liczne szlaki turystyczne, - bogactwo zabytków, - przenikanie różnych kultur. 	<ul style="list-style-type: none"> - niska aktywność mieszkańców, - krótki sezon turystyczny, - słabo rozwinięta sieć ścieżek rowerowych, - zły stan techniczny niektórych ciągów komunikacyjnych, - słabo rozwinięta infrastruktura kulturalna, - niewystarczająca promocja gminy, - niepełne wykorzystanie potencjału turystycznego.

TURYSTYKA	
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> - wzrost ruchu turystycznego, - rosnąca popularność sportów wodnych i aktywnego wypoczynku na łonie natury, 	<ul style="list-style-type: none"> - sąsiedztwo gmin posiadających wysokie walory przyrodnicze, rozwiniętą infrastrukturę turystyczną i potencjał do rozwoju turystyki,

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 26. Analiza SWOT dla sfery środowiskowej gminy Ruciane-Nida

ŚRODOWISKO	
Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> - atrakcyjne położenie, - bogate walory środowiska przyrodniczego, - wysoki wskaźnik jeziorności i lesistości, - duży potencjał turystyczny, - liczne szlaki turystyczne, - bogactwo zabytków, - wysoki poziom zwodociągowania i skanalizowania gminy, - brak zanieczyszczeń pochodzących z dużych przedsiębiorstw przemysłowych, - wysoka jakość wód podziemnych, 	<ul style="list-style-type: none"> - słabo rozwinięta sieć ścieżek rowerowych, - brak sieci gazowej na terenie gminy, - małe wykorzystanie odnawialnych źródeł energii, - niska świadomość ekologiczna mieszkańców, - słabe gleby, - brak złóż surowców naturalnych
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> - pozyskiwanie środków z funduszy unijnych w nowej perspektywie finansowej 2014-2020, - rozbudowa ciągów pieszych oraz ścieżek rowerowych, - przeprowadzenie termomodernizacji budynków w celu poprawy efektywności energetycznej, - rozwój energetyki odnawialnej, - rozbudowa infrastruktury kanalizacyjnej, - ochrona linii brzegowej jezior przed niekontrolowaną zabudową, 	<ul style="list-style-type: none"> - sąsiedztwo gmin posiadających wysokie walory przyrodnicze, rozwiniętą infrastrukturę turystyczną i potencjał do rozwoju turystyki, - wzrost natężenia w ruchu drogowym, - niewystarczające środki finansowe na realizację inwestycji wpływających na poprawę stanu środowiska, - wzrost zanieczyszczeń środowiska w wyniku wzrostu ruchu turystycznego, dewastacja środowiska przez nieodpowiedzialnych turystów,

ŚRODOWISKO	
Mocne strony	Słabe strony
- uwzględnienie ochrony środowiska w planowaniu przestrzennym.	- zanieczyszczenia środowiska mające swoje źródło poza granicami gminy

Źródło: Opracowanie własne

IV. Misja i wizja gminy

Misja gminy określa zasady, jakimi kieruje się lub będzie się kierować gmina, by osiągnąć stan pożądany, określony m.in. w wizji gminy. Jest sformułowaniem ogólnego kierunku rozwoju gminy, przy uwzględnieniu jej walorów.

Misja gminy Ruciane-Nida:

Zrównoważony rozwój gminy poprzez zapewnienie mieszkańcom wysokiej jakości życia dzięki wykorzystaniu potencjału turystycznego i kulturowego. Tworzenie warunków sprzyjających rozwojowi gospodarczemu gminy.

Wizja gminy określa jej stan w 2025 roku, który planuje się osiągnąć dzięki realizacji zaplanowanych w niniejszym dokumencie działań. Jest więc wyrazem aspiracji społecznych oraz wyobrażeniem przyszłości. Wizja jest więc nadrzędnym celem Strategii Rozwoju Gminy Ruciane-Nida na lata 2017-2025, do osiągnięcia którego posłużą cele strategiczne i operacyjne.

Wizja gminy Ruciane-Nida w 2025 roku:

Ruciane-Nida ważnym mazurskim ośrodkiem turystycznym, racjonalnie wykorzystującym walory przyrodnicze i wspierającym inicjatywy społeczne w celu stworzenia atrakcyjnych warunków do życia, wypoczynku i prowadzenia działalności gospodarczej

V. Plan operacyjny

Plan operacyjny Strategii Rozwoju Gminy Ruciane-Nida na lata 2017-2025 jest układem celów. Składają się na niego cel główny, jakim jest osiągnięcie stanu opisanego w wizji gminy, cele strategiczne oraz operacyjne wraz z kierunkami działań.

Wizja	Ruciane-Nida ważnym mazurskim ośrodkiem turystycznym, racjonalnie wykorzystującym walory przyrodnicze i wspierającym inicjatywy społeczne w celu stworzenia atrakcyjnych warunków do życia, wypoczynku i prowadzenia działalności gospodarczej.				
	1. Aktywne społeczeństwo	2. Konkurencyjna gospodarka	3. Rozwój turystyki	4. Nowoczesna infrastruktura techniczna i funkcjonalna przestrzeń	5. Zachowanie walorów środowiska przyrodniczego
Cele operacyjne	1.1 Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu	2.1 Promocja gospodarcza gminy	3.1 Tworzenie atrakcji turystycznych poza sezonem wakacyjnym	4.1 Rozbudowa i modernizacja infrastruktury komunikacyjnej i technicznej	5.1 Podnoszenie świadomości ekologicznej mieszkańców
		2.2 Utworzenie atrakcyjnych terenów inwestycyjnych		4.2 Rozbudowa i modernizacja infrastruktury sportowo-rekreacyjnej	
	1.2 Doskonalenie systemu kształcenia	2.3 Rozbudowa infrastruktury teleinformatycznej, rozwój społeczeństwa informacyjnego	3.2 Skuteczna promocja turystyczna gminy	4.3 Ochrona dziedzictwa kulturowego	5.2 Ochrona zasobów środowiska przyrodniczego
	1.3 Wysoka jakość usług społecznych, w tym kulturalnych, medycznych i sportowo-rekreacyjnych			4.4 Kształtowanie funkcjonalnej i bezpiecznej przestrzeni publicznej	5.3 Wdrożenie rozwiązań gospodarki niskoemisyjnej
	1.4 Wspieranie organizacji pozarządowych	2.4 Kształtowanie postaw przedsiębiorczych u mieszkańców	3.3 Rozwój infrastruktury turystycznej	4.5 Rewitalizacja obszarów zdegradowanych	

Cel strategiczny 1: Aktywne społeczeństwo

Cel operacyjny 1.1: Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu

Kierunki działań:

- poradnictwo psychologiczne dla osób zagrożonych wykluczeniem społecznym,
- aktywizacja osób bezrobotnych,
- profesjonalna i efektywna pomoc osobom w trudnej sytuacji życiowej,
- rozwój budownictwa socjalnego,
- działania na rzecz profilaktyki uzależnień i wspierania osób uzależnionych i ich bliskich,
- tworzenie podmiotów ekonomii społecznej,
- rozbudowa niepieniężnych form świadczenia pomocy społecznej.

Spójność z innymi dokumentami i programami:

Dokument	Cele/ priorytety
Strategia Europa 2020	Rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu: wspieranie gospodarki o wysokim poziomie zatrudnienia, zapewniającej spójność społeczną i terytorialną. Projekt przewodni: „Program na rzecz nowych umiejętności i zatrudnienia” Projekt przewodni: „Europejski program walki z ubóstwem”
Strategia Rozwoju Kraju 2020	Obszar strategiczny III. Spójność społeczna i terytorialna. Cel III.1 Integracja społeczna. III.1.1. Zwiększenie aktywności osób wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym. III.1.2. Zmniejszenie ubóstwa w grupach najbardziej nim zagrożonych.
Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju - Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności	Obszar: Konkurencyjności i innowacyjności gospodarki Cel 6. Rozwój kapitału ludzkiego poprzez wzrost zatrudnienia i stworzenie „workfare state”
Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego województwa	Cel strategiczny 2. Wzrost aktywności społecznej 2.2. Wzrost dostępności i jakości usług publicznych

warmińsko-mazurskiego do roku 2025	
Strategia Rozwoju Powiatu Piskiego 2013-2023	<p>Cel strategiczny 1. Włączenie społeczne i przeciwdziałanie emigracji</p> <p>1.1. Przeciwdziałanie bezrobociu</p> <p>1.2. Aktywizacja osób zagrożonych wykluczeniem społecznym</p> <p>1.3. Tworzenie placówek pomocy społecznej oraz rozwój systemu opieki nad dzieckiem poza rodziną</p>
Lokalna Strategia Rozwoju LGD „Mazurskie Morze na lata 2014-2020”	<p>Cel ogólny 1 – Podniesienie standardu życia mieszkańców poprzez wsparcie trwałego zatrudnienia</p> <p>1.2. Wzrost aktywności gospodarczej mieszkańców, poprzez wsparcie tworzenia i rozwoju firm</p>

Cel operacyjny 1.2: Doskonalenie systemu kształcenia

Kierunki działań:

- rozbudowa, modernizacja i doposażenie placówek oświatowych,
- wdrażanie nowoczesnych metod nauczania,
- wspieranie szkół w organizacji zajęć pozalekcyjnych i konkursów rozwijających wiedzę i zainteresowania uczniów,
- udzielanie wsparcia uczniom szczególnie uzdolnionym,
- udzielanie wsparcia uczniom o specjalnych potrzebach edukacyjnych,
- wspieranie współpracy szkół ponadgimnazjalnych z lokalnymi przedsiębiorcami.

Spójność z innymi dokumentami i programami:

Dokument	Cele/ priorytety
Strategia Europa 2020	<p>Inteligentny rozwój – gospodarka oparta na wiedzy i innowacji</p> <p>Projekt przewodni: „Młodzież w drodze”</p>
Strategia Rozwoju Kraju 2020	<p>Obszar strategiczny III. Spójność społeczna i terytorialna.</p> <p>Cel III.2. Zapewnienie dostępu i określonych standardów usług publicznych</p> <p>III.2.1. Podnoszenie jakości i dostępności usług publicznych</p> <p>III.2.2. Zwiększenie efektywności systemu świadczenia usług publicznych</p>

Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju - Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności	Obszar: Konkurencyjności i innowacyjności gospodarki Cel 3. Poprawa dostępności i jakości edukacji na wszystkich etapach oraz podniesienie konkurencyjności nauki Cel 6. Rozwój kapitału ludzkiego poprzez wzrost zatrudnienia i stworzenie „workfare state” Obszar: Efektywność i sprawność państwa Cel 11. Wzrost społecznego kapitału rozwoju
Strategia rozwoju społeczno- gospodarczego województwa warmińsko- mazurskiego do roku 2025	Cel strategiczny 2. Wzrost aktywności społecznej 2.1. Rozwój kapitału społecznego 2.2. Wzrost dostępności i jakości usług publicznych
Strategia Rozwoju Powiatu Piskiego 2013-2023	Cel strategiczny 1. Włączenie społeczne i przeciwdziałanie emigracji 1.3. Dopasowanie oferty edukacyjnej do potrzeb rynku pracy

Cel operacyjny 1.3: Wysoka jakość usług społecznych, w tym kulturalnych, medycznych i sportowo-rekreacyjnych

Kierunki działań:

- rozbudowa, modernizacja i doposażenie obiektów pełniących funkcje społeczne,
- dostosowanie oferty kulturalnej i sportowo-rekreacyjnej do potrzeb mieszkańców gminy i osób przyjezdnych,
- organizacja ogólnodostępnych wydarzeń.

Spójność z innymi dokumentami i programami:

Dokument	Cele/ priorytety
Strategia Rozwoju Kraju 2020	Obszar strategiczny III. Spójność społeczna i terytorialna. Cel III.2. Zapewnienie dostępu i określonych standardów usług publicznych III.2.1. Podnoszenie jakości i dostępności usług publicznych III.2.2. Zwiększenie efektywności systemu świadczenia usług publicznych

Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju - Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności	Obszar: Konkurencyjności i innowacyjności gospodarki Cel 6. Rozwój kapitału ludzkiego poprzez wzrost zatrudnienia i stworzenie „workfare state” Obszar: Efektywność i sprawność państwa Cel 11. Wzrost społecznego kapitału rozwoju
Strategia rozwoju społeczno- gospodarczego województwa warmińsko- mazurskiego do roku 2025	Cel strategiczny 2. Wzrost aktywności społecznej 2.1. Rozwój kapitału społecznego 2.2. Wzrost dostępności i jakości usług publicznych
Strategia Rozwoju Powiatu Piskiego 2013-2023	Cel strategiczny 1. Włączenie społeczne i przeciwdziałanie emigracji 1.5. Stworzenie warunków do dostępności nowych usług medycznych dopasowanych do potrzeb wynikających z zachodzących zmian demograficznych, również skierowanych do osób spoza powiatu.
Lokalna Strategia Rozwoju LGD „Mazurskie Morze na lata 2014-2020”	Cel ogólny 3 – Poprawa konkurencyjności obszaru jako miejsca wypoczynku, prowadzenia działalności gospodarczej i zamieszkania 3.2. Pobudzenie aktywności gospodarczej, społecznej i kulturalnej mieszkańców 3.3. Rozwój infrastruktury służącej zaspokajaniu potrzeb społeczności lokalnej i turystów

Cel operacyjny 1.4: Wspieranie organizacji pozarządowych

Kierunki działań:

- działania informacyjne popularyzujące aktywność obywatelską mieszkańców,
- umożliwienie organizacjom pozarządowym uczestnictwa w realizacji zadań publicznych,
- wsparcie finansowe i pozafinansowe dla organizacji pozarządowych.

Spójność z innymi dokumentami i programami:

Dokument	Cele/ priorytety
Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju - Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności	Obszar: Efektywność i sprawność państwa Cel 11. Wzrost społecznego kapitału rozwoju
Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego województwa warmińsko-mazurskiego do roku 2025	Cel strategiczny 2. Wzrost aktywności społecznej 2.1. Rozwój kapitału społecznego
Lokalna Strategia Rozwoju LGD „Mazurskie Morze na lata 2014-2020”	Cel ogólny 3 – Poprawa konkurencyjności obszaru jako miejsca wypoczynku, prowadzenia działalności gospodarczej i zamieszkania 3.2. Pobudzenie aktywności gospodarczej, społecznej i kulturalnej mieszkańców

Cel strategiczny 2: Konkurencyjna gospodarka

Cel operacyjny 2.1: Promocja gospodarcza gminy

Kierunki działań:

- współpraca z innymi jednostkami samorządowymi w zakresie pozyskiwania inwestorów,
- udział przedstawicieli gminy w targach,
- promocja gminy w środkach masowego przekazu, w tym za pomocą mediów społecznościowych,
- promocja turystyki, sportu i rekreacji jako gałęzi gospodarki.

Spójność z innymi dokumentami i programami:

Dokument		Cele/ priorytety
Strategia Rozwoju Kraju 2020		Obszar strategiczny II. Konkurencyjna gospodarka Cel II.2. Wzrost wydajności gospodarki II.2.4. Poprawa warunków ramowych dla prowadzenia działalności gospodarczej
Strategia Rozwoju Powiatu Piskiego 2013-2023		Cel strategiczny 2. Podniesienie atrakcyjności inwestycyjnej i turystycznej powiatu 2.1. Tworzenie przyjaznego środowiska administracyjnego dla inwestorów
Lokalna Strategia Rozwoju LGD „Mazurskie Morze na lata 2014-2020”		Cel ogólny 1 – Podniesienie standardu życia mieszkańców poprzez wsparcie trwałego zatrudnienia 1.2. Wzrost aktywności gospodarczej mieszkańców, poprzez wsparcie tworzenia i rozwoju firm Cel ogólny 3 – Poprawa konkurencyjności obszaru jako miejsca wypoczynku, prowadzenia działalności gospodarczej i zamieszkania 3.2. Pobudzenie aktywności gospodarczej, społecznej i kulturalnej mieszkańców

Cel operacyjny 2.2: Utworzenie atrakcyjnych terenów inwestycyjnych

Kierunki działań:

- kompleksowe uzbrojenie terenów inwestycyjnych w infrastrukturę techniczną,
- tworzenie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego dla terenów przeznaczonych na zabudowę usługową i produkcyjną,
- promocja terenów inwestycyjnych.

Spójność z innymi dokumentami i programami:

Dokument		Cele/ priorytety
Strategia Rozwoju Kraju 2020		Obszar strategiczny II. Konkurencyjna gospodarka Cel II.2. Wzrost wydajności gospodarki II.2.4. Poprawa warunków ramowych dla prowadzenia działalności gospodarczej

Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego województwa warmińsko-mazurskiego do roku 2025	Cel strategiczny 1. Wzrost konkurencyjności gospodarki 1.3. Wzrost liczby miejsc pracy
Lokalna Strategia Rozwoju LGD „Mazurskie Morze na lata 2014-2020”	Cel ogólny 1 – Podniesienie standardu życia mieszkańców poprzez wsparcie trwałego zatrudnienia 1.2. Wzrost aktywności gospodarczej mieszkańców, poprzez wsparcie tworzenia i rozwoju firm Cel ogólny 3 – Poprawa konkurencyjności obszaru jako miejsca wypoczynku, prowadzenia działalności gospodarczej i zamieszkania 3.2. Pobudzenie aktywności gospodarczej, społecznej i kulturalnej mieszkańców

Cel operacyjny 2.3: Rozbudowa infrastruktury teleinformatycznej, rozwój społeczeństwa informacyjnego

Kierunki działań:

- zwiększenie dostępności do Internetu,
- wykorzystanie nowoczesnych technologii w celu poprawy przepływu informacji pomiędzy samorządem gminnym a mieszkańcami,
- zwiększenie powszechnej dostępności do e-administracji dla mieszkańców, przedsiębiorców i inwestorów,
- szkolenia rozwijające kompetencje cyfrowe mieszkańców,
- wspieranie firm w zakresie budowy nowoczesnej infrastruktury telekomunikacyjnej.

Spójność z innymi dokumentami i programami:

Dokument	Cele/ priorytety
Strategia Europa 2020	Inteligentny rozwój – gospodarka oparta na wiedzy i innowacji Projekt przewodni: „Europejska agenda cyfrowa”
Strategia Rozwoju Kraju 2020	Obszar strategiczny II. Konkurencyjna gospodarka Cel II.5. Zwiększenie wykorzystania technologii cyfrowej II.5.1. Zapewnienie powszechnego dostępu do Internetu

	II.5.2. Upowszechnienie wykorzystania technologii cyfrowej II.5.3. Zapewnienie odpowiedniej jakości treści i usług cyfrowych
Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju - Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności	Obszar: Konkurencyjności i innowacyjności gospodarki Cel 5. Stworzenie Polski Cyfrowej Obszar: Efektywność i sprawność państwa Cel 10. Stworzenie sprawnego państwa jako modelu działania administracji publicznej
Strategia rozwoju społeczno- gospodarczego województwa warmińsko- mazurskiego do roku 2025	Cel strategiczny 3. Wzrost liczby i jakości powiązań sieciowych 3.1. Doskonalenie administracji Cel strategiczny 4. Nowoczesna infrastruktura rozwoju 4.1. Zwiększenie zewnętrznej dostępności komunikacyjnej oraz wewnętrznej spójności
Strategia Rozwoju Powiatu Piskiego 2013-2023	Cel strategiczny 2. Podniesienie atrakcyjności inwestycyjnej i turystycznej powiatu 2.1. Tworzenie przyjaznego środowiska administracyjnego dla inwestorów

Cel operacyjny 2.4: Kształtowanie postaw przedsiębiorczych u mieszkańców

Kierunki działań:

- organizacja szkoleń i warsztatów z zakresu zakładania i prowadzenia własnej działalności gospodarczej,
- edukacja dzieci i młodzieży w zakresie przedsiębiorczości,
- prowadzenie akcji informacyjnych dotyczących pozyskiwania dofinansowania ze źródeł zewnętrznych na prowadzenie działalności gospodarczej i inwestycje.

Spójność z innymi dokumentami i programami:

Dokument	Cele/ priorytety
Strategia Europa 2020	Rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu: wspieranie gospodarki o wysokim poziomie zatrudnienia, zapewniającej spójność społeczną i terytorialną. Projekt przewodni: „Program na rzecz nowych umiejętności i zatrudnienia”

Strategia Rozwoju Kraju 2020	Obszar strategiczny II. Konkurencyjna gospodarka Cel II.4 Rozwój kapitału ludzkiego II.4.2. Poprawa jakości kapitału ludzkiego
Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju - Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności	Obszar: Konkurencyjności i innowacyjności gospodarki Cel 4. Wzrost wydajności i konkurencyjności gospodarki
Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego województwa warmińsko-mazurskiego do roku 2025	Cel strategiczny 1. Wzrost konkurencyjności gospodarki 1.3. Wzrost liczby miejsc pracy
Strategia Rozwoju Powiatu Piskiego 2013-2023	Cel strategiczny 1. Włączenie społeczne i przeciwdziałanie emigracji 1.1. Przeciwdziałanie bezrobociu
Lokalna Strategia Rozwoju LGD „Mazurskie Morze na lata 2014-2020”	Cel ogólny 1 – Podniesienie standardu życia mieszkańców poprzez wsparcie trwałego zatrudnienia 1.1. Wspieranie przedsiębiorczości ukierunkowanej na tworzenie lub rozwijanie łańcucha dostaw produktów sektora rybołówstwa i akwakultury 1.2. Wzrost aktywności gospodarczej mieszkańców, poprzez wsparcie tworzenia i rozwoju firm Cel ogólny 3 – Poprawa konkurencyjności obszaru jako miejsca wypoczynku, prowadzenia działalności gospodarczej i zamieszkania 3.2. Pobudzenie aktywności gospodarczej, społecznej i kulturalnej mieszkańców

Cel strategiczny 3: Rozwój turystyki

Cel operacyjny 3.1: Tworzenie atrakcji turystycznych poza sezonem wakacyjnym

Kierunki działań:

- uzupełnienie oferty turystycznej o imprezy i wydarzenia kulturalne i sportowe,
- wspieranie rozwoju produktów lokalnych,

- wytyczanie szlaków turystycznych, które zimą mogą być wykorzystywane jako trasy do narciarstwa biegowego,
- wytyczanie szlaków konnych,
- promocja żeglarstwa lodowego,
- promowanie turystyki w strefie ciszy i środowisku roślinnym.

Spójność z innymi dokumentami i programami:

Dokument	Cele/ priorytety
Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju - Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności	Obszar: Równoważenie potencjałów rozwojowych regionów Cel 8. Wzmocnienie mechanizmów terytorialnego równoważenia rozwoju dla rozwijania i pełnego wykorzystania potencjałów regionalnych
Strategia Rozwoju Turystyki Województwa Warmińsko-Mazurskiego do roku 2025	Cel główny: Turystyka staje się wiodącą, synergiczną dziedziną gospodarki województwa warmińsko – mazurskiego, wywierając pozytywny wpływ na rozwój wielu innych sektorów gospodarki regionu Cele rozwojowe: 1. Rozwój regionalnych produktów turystycznych 2. Skuteczna promocja produktów turystycznych 3. Rozwój aktywności społecznej i zawodowej, doskonalenie kadr kreatywnych oraz branżowych struktur organizacyjnych 4. Przywiązywanie dużej wagi do jakości powstającej architektury oraz przestrzeni publicznych
Strategia Rozwoju Powiatu Piskiego 2013-2023	Cel strategiczny 2. Podniesienie atrakcyjności inwestycyjnej i turystycznej powiatu 2.3. Wspieranie rozwoju turystyki w regionie
Lokalna Strategia Rozwoju LGD „Mazurskie Morze na lata 2014-2020”	Cel ogólny 1 – Podniesienie standardu życia mieszkańców poprzez wsparcie trwałego zatrudnienia 1.1. Wspieranie przedsiębiorczości ukierunkowanej na tworzenie lub rozwijanie łańcucha dostaw produktów sektora rybołówstwa i akwakultury 1.2. Wzrost aktywności gospodarczej mieszkańców, poprzez wsparcie tworzenia i rozwoju firm

	<p>Cel ogólny 3 – Poprawa konkurencyjności obszaru jako miejsca wypoczynku, prowadzenia działalności gospodarczej i zamieszkania</p> <p>3.2. Pobudzenie aktywności gospodarczej, społecznej i kulturalnej mieszkańców</p> <p>3.3. Rozwój infrastruktury służącej zaspokajaniu potrzeb społeczności lokalnej i turystów</p>
--	--

Cel operacyjny 3.2: Skuteczna promocja turystyczna gminy

Kierunki działań:

- współpraca z przedsiębiorstwami turystycznymi w zakresie promocji gminy,
- współpraca z ościennymi gminami i organizacjami turystycznymi w celu rozwoju turystyki regionalnej,
- zwiększenie aktywności gminy w mediach społecznościowych i środkach masowego przekazu,
- udział w targach i innych imprezach promujących walory gminy.

Spójność z innymi dokumentami i programami:

Dokument	Cele/ priorytety
Strategia Rozwoju Turystyki Województwa Warmińsko-Mazurskiego do roku 2025	<p>Cel główny: Turystyka staje się wiodącą, synergiczną dziedziną gospodarki województwa warmińsko – mazurskiego, wywierając pozytywny wpływ na rozwój wielu innych sektorów gospodarki regionu</p> <p>Cele rozwojowe:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Rozwój regionalnych produktów turystycznych 2. Skuteczna promocja produktów turystycznych 3. Rozwój aktywności społecznej i zawodowej, doskonalenie kadr kreatywnych oraz branżowych struktur organizacyjnych 4. Przywiązywanie dużej wagi do jakości powstającej architektury oraz przestrzeni publicznych
Strategia Rozwoju Powiatu Piskiego 2013-2023	<p>Cel strategiczny 2. Podniesienie atrakcyjności inwestycyjnej i turystycznej powiatu</p> <p>2.1. Tworzenie przyjaznego środowiska administracyjnego dla inwestorów</p> <p>2.3. Wspieranie rozwoju turystyki w regionie</p>

Lokalna Strategia Rozwoju LGD „Mazurskie Morze na lata 2014-2020”	<p>Cel ogólny 1 – Podniesienie standardu życia mieszkańców poprzez wsparcie trwałego zatrudnienia</p> <p>1.1. Wspieranie przedsiębiorczości ukierunkowanej na tworzenie lub rozwijanie łańcucha dostaw produktów sektora rybołówstwa i akwakultury</p> <p>1.2. Wzrost aktywności gospodarczej mieszkańców, poprzez wsparcie tworzenia i rozwoju firm</p> <p>Cel ogólny 3 – Poprawa konkurencyjności obszaru jako miejsca wypoczynku, prowadzenia działalności gospodarczej i zamieszkania</p> <p>3.2. Pobudzenie aktywności gospodarczej, społecznej i kulturalnej mieszkańców</p> <p>3.3. Rozwój infrastruktury służącej zaspokajaniu potrzeb społeczności lokalnej i turystów</p>
---	---

Cel operacyjny 3.3: Rozwój infrastruktury turystycznej

Kierunki działań:

- wspieranie inicjatyw mieszkańców dążących do rozbudowy infrastruktury turystycznej,
- zagospodarowanie terenów nad jeziorami i dbanie o ich estetykę,
- wyznaczanie i promocja szlaków pieszych i rowerowych,
- utworzenie Centrum Turystyki i Rekreacji,
- doskonalenie zawodowe kadr dla rynku turystycznego,
- działania wspierające powstawanie wypożyczalni sprzętów sportowych, w szczególności do uprawiania sportów wodnych,
- budowa sanitariatów dla odwiedzających gminę turystów.

Spójność z innymi dokumentami i programami:

Dokument	Cele/ priorytety
Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju - Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności	<p>Obszar: Równoważenie potencjałów rozwojowych regionów</p> <p>Cel 8. Wzmocnienie mechanizmów terytorialnego równoważenia rozwoju dla rozwijania i pełnego wykorzystania potencjałów regionalnych</p>
Strategia rozwoju społeczno-	Cel strategiczny 4. Nowoczesna infrastruktura rozwoju

gospodarczego województwa warmińsko-mazurskiego do roku 2025	4.1. Zwiększenie zewnętrznej dostępności komunikacyjnej oraz wewnętrznej spójności
Strategia Rozwoju Turystyki Województwa Warmińsko-Mazurskiego do roku 2025	<p>Cel główny: Turystyka staje się wiodącą, synergiczną dziedziną gospodarki województwa warmińsko – mazurskiego, wywierając pozytywny wpływ na rozwój wielu innych sektorów gospodarki regionu</p> <p>Cele rozwojowe:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Rozwój regionalnych produktów turystycznych 2. Skuteczna promocja produktów turystycznych 3. Rozwój aktywności społecznej i zawodowej, doskonalenie kadr kreatywnych oraz branżowych struktur organizacyjnych 4. Przywiązywanie dużej wagi do jakości powstającej architektury oraz przestrzeni publicznych
Strategia Rozwoju Powiatu Piskiego 2013-2023	<p>Cel strategiczny 2. Podniesienie atrakcyjności inwestycyjnej i turystycznej powiatu</p> <p>2.3. Wspieranie rozwoju turystyki w regionie</p>
Lokalna Strategia Rozwoju LGD „Mazurskie Morze na lata 2014-2020”	<p>Cel ogólny 1 – Podniesienie standardu życia mieszkańców poprzez wsparcie trwałego zatrudnienia</p> <ol style="list-style-type: none"> 1.1. Wspieranie przedsiębiorczości ukierunkowanej na tworzenie lub rozwijanie łańcucha dostaw produktów sektora rybołówstwa i akwakultury 1.2. Wzrost aktywności gospodarczej mieszkańców, poprzez wsparcie tworzenia i rozwoju firm <p>Cel ogólny 3 – Poprawa konkurencyjności obszaru jako miejsca wypoczynku, prowadzenia działalności gospodarczej i zamieszkania</p> <ol style="list-style-type: none"> 3.2. Pobudzenie aktywności gospodarczej, społecznej i kulturalnej mieszkańców 3.3. Rozwój infrastruktury służącej zaspokajaniu potrzeb społeczności lokalnej i turystów

Cel strategiczny 4: Nowoczesna infrastruktura techniczna i funkcjonalna przestrzeń
Cel operacyjny 4.1: Rozbudowa i modernizacja infrastruktury komunikacyjnej i technicznej

Kierunki działań:

- budowa, przebudowa i modernizacja dróg i ulic,
- rozbudowa i modernizacja systemu oświetlenia ulicznego,
- budowa i modernizacja ciągów komunikacji pieszej,
- rozbudowa sieci ścieżek rowerowych,
- poprawa bezpieczeństwa komunikacyjnego,
- rozbudowa i modernizacja sieci wodociągowej i kanalizacyjnej, przydomowych oczyszczalni ścieków
- dostosowanie liczby miejsc parkingowych do potrzeb zgłaszanych przez mieszkańców i przedsiębiorców.

Spójność z innymi dokumentami i programami:

Dokument		Cele/ priorytety
Strategia Rozwoju Kraju 2020		Obszar strategiczny II. Konkurencyjna gospodarka Cel II.7. Zwiększenie efektywności transportu II.7.2. Modernizacja i rozbudowa połączeń transportowych
Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju - Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności		Obszar: Równoważenie potencjałów rozwojowych regionów Cel 9. Zwiększenie dostępności terytorialnej Polski poprzez utworzenie zrównoważonego, spójnego i przyjaznego użytkownikom systemu transportowego
Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego województwa warmińsko-mazurskiego do roku 2025		Cel strategiczny 4. Nowoczesna infrastruktura rozwoju 4.1. Zwiększenie zewnętrznej dostępności komunikacyjnej oraz wewnętrznej spójności 4.2. Dostosowana do potrzeb sieć nośników energii 4.3. Poprawa jakości i ochrona środowiska
Strategia Rozwoju Turystyki Województwa Warmińsko-Mazurskiego do roku 2025		Cel główny: Turystyka staje się wiodącą, synergiczną dziedziną gospodarki województwa warmińsko – mazurskiego, wywierając pozytywny wpływ na rozwój wielu innych sektorów gospodarki regionu Cele rozwojowe: 1. Rozwój regionalnych produktów turystycznych

	4. Przywiązywanie dużej wagi do jakości powstającej architektury oraz przestrzeni publicznych
Strategia Rozwoju Powiatu Piskiego 2013-2023	Cel strategiczny 2. Podniesienie atrakcyjności inwestycyjnej i turystycznej powiatu 2.4. Modernizacja i rozwój infrastruktury komunikacyjnej
Lokalna Strategia Rozwoju LGD „Mazurskie Morze na lata 2014-2020”	Cel ogólny 3 – Poprawa konkurencyjności obszaru jako miejsca wypoczynku, prowadzenia działalności gospodarczej i zamieszkania 3.1. Rozwój infrastruktury drogowej lokalnej 3.3. Rozwój infrastruktury służącej zaspokajaniu potrzeb społeczności lokalnej i turystów

Cel operacyjny 4.2: Rozbudowa i modernizacja infrastruktury sportowo-rekreacyjnej

Kierunki działań:

- budowa i rozbudowa miejsc rekreacji i wypoczynku np. place zabaw, siłownie zewnętrzne, amfiteatry, wiaty itp.,
- budowa i modernizacja boisk i obiektów sportowych,
- wspieranie rozwoju wodnej infrastruktury sportowo-rekreacyjnej,
- propagowanie różnych form sportu i rekreacji wśród mieszkańców.

Spójność z innymi dokumentami i programami:

Dokument	Cele/ priorytety
Strategia Rozwoju Kraju 2020	Obszar strategiczny III. Spójność społeczna i terytorialna. Cel III.2. Zapewnienie dostępu i określonych standardów usług publicznych III.2.1. Podnoszenie jakości i dostępności usług publicznych
Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju - Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności	Obszar: Konkurencyjności i innowacyjności gospodarki Cel 6. Rozwój kapitału ludzkiego poprzez wzrost zatrudnienia i stworzenie „workfare state” Obszar: Efektywność i sprawność państwa Cel 11. Wzrost społecznego kapitału rozwoju
Strategia Rozwoju Turystyki Województwa Warmińsko-Mazurskiego do roku 2025	Cel główny: Turystyka staje się wiodącą, synergiczną dziedziną gospodarki województwa warmińsko – mazurskiego, wywierając pozytywny wpływ na rozwój wielu innych sektorów gospodarki regionu Cele rozwojowe:

		4. Przywiązywanie dużej wagi do jakości powstającej architektury oraz przestrzeni publicznych
Lokalna Strategia Rozwoju LGD „Mazurskie Morze na lata 2014-2020”		Cel ogólny 3 – Poprawa konkurencyjności obszaru jako miejsca wypoczynku, prowadzenia działalności gospodarczej i zamieszkania 3.1. Rozwój infrastruktury drogowej lokalnej 3.3. Rozwój infrastruktury służącej zaspokajaniu potrzeb społeczności lokalnej i turystów

Cel operacyjny 4.3: Ochrona dziedzictwa kulturowego

Kierunki działań:

- monitoring stanu technicznego obiektów zabytkowych,
- oznakowanie zabytków kulturowych i przyrodniczych,
- remonty obiektów zabytkowych,
- promocja kultury regionu.

Spójność z innymi dokumentami i programami:

Dokument	Cele/ priorytety
Program Opieki nad Zabytkami Województwa Warmińsko-Mazurskiego na lata 2016-2019	Cel 2. Dążenie do utrzymania obiektów zabytkowych w jak najlepszym stanie, ze szczególnym uwzględnieniem obiektów i zespołów charakterystycznych dla województwa warmińsko-mazurskiego Cel 7. Praktyczne wykorzystanie zasobów dziedzictwa kulturowego
Strategia Rozwoju Turystyki Województwa Warmińsko-Mazurskiego do roku 2025	Cel główny: Turystyka staje się wiodącą, synergiczną dziedziną gospodarki województwa warmińsko – mazurskiego, wywierając pozytywny wpływ na rozwój wielu innych sektorów gospodarki regionu Cele rozwojowe: 4. Przywiązywanie dużej wagi do jakości powstającej architektury oraz przestrzeni publicznych
Lokalna Strategia Rozwoju LGD „Mazurskie Morze na lata 2014-2020	Cel ogólny 3 – Poprawa konkurencyjności obszaru jako miejsca wypoczynku, prowadzenia działalności gospodarczej i zamieszkania 3.1. Rozwój infrastruktury drogowej lokalnej

3.3. Rozwój infrastruktury służącej zaspokajaniu potrzeb społeczności lokalnej i turystów

Cel operacyjny 4.4: Kształtowanie funkcjonalnej i bezpiecznej przestrzeni publicznej

Kierunki działań:

- budowa nowych i poprawa stanu technicznego istniejących obiektów użyteczności publicznej,
- doposażenie obiektów użyteczności publicznej,
- rewaloryzacja parków i terenów zieleni,
- likwidowanie barier architektonicznych,
- dostosowanie przestrzeni publicznych do potrzeb osób dotkniętych niepełnosprawnościami (np. niewidomych, niedowidzących),
- adaptacja budynków do pełnienia nowych funkcji społeczno-gospodarczych,
- utrzymanie porządku i czystości przestrzeni publicznych,
- poprawa estetyki przestrzeni publicznych.

Spójność z innymi dokumentami i programami:

Dokument		Cele/ priorytety
Strategia Rozwoju Kraju 2020		Obszar strategiczny III. Spójność społeczna i terytorialna. Cel III.2. Zapewnienie dostępu i określonych standardów usług publicznych III.2.1. Podnoszenie jakości i dostępności usług publicznych
Strategia Rozwoju Turystyki Województwa Warmińsko-Mazurskiego do roku 2025		Cel główny: Turystyka staje się wiodącą, synergiczną dziedziną gospodarki województwa warmińsko – mazurskiego, wywierając pozytywny wpływ na rozwój wielu innych sektorów gospodarki regionu Cele rozwojowe: 4. Przywiązywanie dużej wagi do jakości powstającej architektury oraz przestrzeni publicznych
Lokalna Strategia Rozwoju LGD „Mazurskie Morze na lata 2014-2020		Cel ogólny 3 – Poprawa konkurencyjności obszaru jako miejsca wypoczynku, prowadzenia działalności gospodarczej i zamieszkania 3.1. Rozwój infrastruktury drogowej lokalnej 3.3. Rozwój infrastruktury służącej zaspokajaniu potrzeb społeczności lokalnej i turystów

Cel operacyjny 4.5: Rewitalizacja obszarów zdegradowanych

Kierunki działań:

- realizacja Lokalnego Programu Rewitalizacji.

Spójność z innymi dokumentami i programami:

Dokument	Cele/ priorytety
Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju - Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności	Obszar: Równoważenie potencjałów rozwojowych regionów Cel 8. Wzmocnienie mechanizmów terytorialnego równoważenia rozwoju dla rozwijania i pełnego wykorzystania potencjałów regionalnych
Lokalna Strategia Rozwoju LGD „Mazurskie Morze na lata 2014-2020	Cel ogólny 1 – Podniesienie standardu życia mieszkańców poprzez wsparcie trwałego zatrudnienia 1.1. Wspieranie przedsiębiorczości ukierunkowanej na tworzenie lub rozwijanie łańcucha dostaw produktów sektora rybołówstwa i akwakultury 1.2. Wzrost aktywności gospodarczej mieszkańców, poprzez wsparcie tworzenia i rozwoju firm Cel ogólny 2 – Ochrona zasobów naturalnych i utrzymanie atrakcyjności oraz różnorodności przyrodniczej obszaru 2.2. Wzmocnienie kapitału społecznego poprzez podniesienie świadomości ekologicznej i zwiększenie wiedzy mieszkańców Cel ogólny 3 – Poprawa konkurencyjności obszaru jako miejsca wypoczynku, prowadzenia działalności gospodarczej i zamieszkania 3.2. Pobudzenie aktywności gospodarczej, społecznej i kulturalnej mieszkańców 3.3. Rozwój infrastruktury służącej zaspokajaniu potrzeb społeczności lokalnej i turystów

Cel strategiczny 5: Zachowanie walorów środowiska przyrodniczego

Cel operacyjny 5.1: Podnoszenie świadomości ekologicznej mieszkańców

Kierunki działań:

- organizacja zajęć i konkursów dla dzieci i młodzieży,
- edukacja ekologiczna mieszkańców poprzez kampanie społeczne,
- monitoring porządku na terenie gminy.

Spójność z innymi dokumentami i programami:

Dokument	Cele/ priorytety
Strategia Europa 2020	Zrównoważony rozwój – wspieranie gospodarki efektywniej korzystającej z zasobów, bardziej przyjaznej środowisku i bardziej konkurencyjnej Projekt przewodni: „Europa efektywnie korzystająca z zasobów”
Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju - Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności	Obszar: Konkurencyjności i innowacyjności gospodarki Cel 7. Zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego oraz ochrona i poprawa stanu środowiska
Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego województwa warmińsko-mazurskiego do roku 2025	Cel strategiczny 4. Nowoczesna infrastruktura rozwoju 4.3. Poprawa jakości i ochrona środowiska
Strategia Rozwoju Turystyki Województwa Warmińsko-Mazurskiego do roku 2025	Cel główny: Turystyka staje się wiodącą, synergiczną dziedziną gospodarki województwa warmińsko – mazurskiego, wywierając pozytywny wpływ na rozwój wielu innych sektorów gospodarki regionu Cele rozwojowe: 1. Rozwój regionalnych produktów turystycznych 2. Skuteczna promocja produktów turystycznych
Strategia Rozwoju Powiatu Piskiego 2013-2023	Cel strategiczny 3. Ochrona środowiska naturalnego z zachowaniem istotnych funkcji społeczno-gospodarczych 3.3. Podnoszenie wiedzy i świadomości ekologicznej mieszkańców
Lokalna Strategia Rozwoju LGD „Mazurskie Morze na lata 2014-2020	Cel ogólny 2 – Ochrona zasobów naturalnych i utrzymanie atrakcyjności oraz różnorodności przyrodniczej obszaru 2.2. Wzmocnienie kapitału społecznego poprzez podniesienie świadomości ekologicznej i zwiększenie wiedzy mieszkańców

Cel operacyjny 5.2: Ochrona zasobów środowiska przyrodniczego

Kierunki działań:

- działania na rzecz ochrony wód powierzchniowych i podziemnych,
- działania na rzecz ochrony przyrody,
- oznakowanie miejsc szczególnie cennych przyrodniczo,
- kampanie dotyczące ochrony przyrody skierowane do turystów,
- likwidacja nielegalnych miejsc składowania odpadów,
- budowa punktów odbioru nieczystości z jachtów i łodzi.

W ramach wyżej wymienionych kierunków działań wypracowano następujące cele szczegółowe, które przyczynią się do ochrony środowiska przyrodniczego i wpłyną na ograniczenie degradacji jego komponentów:

- ochrona jakości wód (nie pogarszanie stanu JCWP oraz JCWPd),
- ochrona krajobrazu,
- ochrona gleb przed degradacją,
- prowadzenie gospodarki odpadami o obiegu zamkniętym (zakładającej zero odpadów),
- przeciwdziałanie negatywnym skutkom zmian klimatu,
- ochrona przed hałasem.

Spójność z innymi dokumentami i programami:

Dokument		Cele/ priorytety
Strategia Rozwoju Kraju 2020		Obszar strategiczny II. Konkurencyjna gospodarka Cel II.6 Bezpieczeństwo energetyczne i środowisko II.6.1. Racjonalne gospodarowanie zasobami II.6.4. Poprawa stanu środowiska
Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju - Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności		Obszar: Konkurencyjności i innowacyjności gospodarki Cel 7. Zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego oraz ochrona i poprawa stanu środowiska
Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego województwa warmińsko-		Cel strategiczny 4. Nowoczesna infrastruktura rozwoju 4.3. Poprawa jakości i ochrona środowiska

mazurskiego do roku 2025	
Strategia Rozwoju Turystyki Województwa Warmińsko-Mazurskiego do roku 2025	<p>Cel główny: Turystyka staje się wiodącą, synergiczną dziedziną gospodarki województwa warmińsko – mazurskiego, wywierając pozytywny wpływ na rozwój wielu innych sektorów gospodarki regionu</p> <p>Cele rozwojowe:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Rozwój regionalnych produktów turystycznych 2. Skuteczna promocja produktów turystycznych
Lokalna Strategia Rozwoju LGD „Mazurskie Morze na lata 2014-2020	<p>Cel ogólny 2 – Ochrona zasobów naturalnych i utrzymanie atrakcyjności oraz różnorodności przyrodniczej obszaru</p> <ol style="list-style-type: none"> 2.1. Zrównoważony rozwój gospodarki rybackiej 2.2. Wzmocnienie kapitału społecznego poprzez podniesienie świadomości ekologicznej i zwiększenie wiedzy mieszkańców

Cel operacyjny 5.3: Wdrożenie rozwiązań gospodarki niskoemisyjnej

Kierunki działań:

- realizacja założeń Planu Gospodarki Niskoemisyjnej,
- termomodernizacja budynków,
- wspieranie i promocja wykorzystania OZE,
- rozwój komunikacji publicznej.

Spójność z innymi dokumentami i programami:

Dokument	Cele/ priorytety
Strategia Europa 2020	<p>Zrównoważony rozwój – wspieranie gospodarki efektywniej korzystającej z zasobów, bardziej przyjaznej środowisku i bardziej konkurencyjnej</p> <p>Projekt przewodni: „Europa efektywnie korzystająca z zasobów”</p>
Strategia Rozwoju Kraju 2020	<p>Obszar strategiczny II. Konkurencyjna gospodarka</p> <p>Cel II.6 Bezpieczeństwo energetyczne i środowisko</p> <p>II.6.1. Racjonalne gospodarowanie zasobami</p> <p>II.6.2. Poprawa efektywności energetycznej</p> <p>II.6.4. Poprawa stanu środowiska</p>
Długookresowa Strategia Rozwoju	Obszar: Konkurencyjności i innowacyjności gospodarki

Kraju - Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności	Cel 7. Zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego oraz ochrona i poprawa stanu środowiska
Strategia rozwoju społeczno- gospodarczego województwa warmińsko- mazurskiego do roku 2025	Cel strategiczny 4. Nowoczesna infrastruktura rozwoju 4.2. Dostosowana do potrzeb sieć nośników energii 4.3. Poprawa jakości i ochrona środowiska
Strategia Rozwoju Turystyki Województwa Warmińsko- Mazurskiego do roku 2025	Cel główny: Turystyka staje się wiodącą, synergiczną dziedziną gospodarki województwa warmińsko – mazurskiego, wywierając pozytywny wpływ na rozwój wielu innych sektorów gospodarki regionu Cele rozwojowe: 1. Rozwój regionalnych produktów turystycznych 2. Skuteczna promocja produktów turystycznych 4. Przywiązywanie dużej wagi do jakości powstającej architektury oraz przestrzeni publicznych
Strategia Rozwoju Powiatu Piskiego 2013-2023	Cel strategiczny 3. Ochrona środowiska naturalnego z zachowaniem istotnych funkcji społeczno-gospodarczych 3.1. Wspieranie inwestycji proekologicznych i przyjaznych środowisku
Lokalna Strategia Rozwoju LGD „Mazurskie Morze na lata 2014-2020	Cel ogólny 2 – Ochrona zasobów naturalnych i utrzymanie atrakcyjności oraz różnorodności przyrodniczej obszaru 2.1. Zrównoważony rozwój gospodarki rybackiej 2.2. Wzmocnienie kapitału społecznego poprzez podniesienie świadomości ekologicznej i zwiększenie wiedzy mieszkańców

VI. Wieloletni Plan Inwestycyjny

Lp.	Nazwa inwestycji	Informacje dodatkowe	Czas realizacji	Szacunkowy koszt	Możliwe źródła finansowania
1.	Przebudowa drogi gminnej nr 172003N	W ramach projektu zrealizowany zostanie odcinek drogi gminnej 172003N na działkach o nr geod.195, 52, 53/1 w obrębie Wojnowo 0015 oraz 27 i 29 w obrębie Zameczek 0018, który przecina rzekę Krutynię i w związku z tym w zakresie jego realizacji jest także most na rzece Krutyń.	2017	2.774.350,00	PROW III.ROZWÓJ TERYTORIAL NY Usługi dla obszarów wiejskich 1. Poddziałanie: Inwestycje związane z tworzeniem, ulepszaniem lub rozbudową wszystkich rodzajów małej infrastruktury, w tym inwestycje w energię odnawialną i w oszczędzanie energii,

					obejmuje dwa typy operacji.
2.	Budowa promenady w Rucianem-Nidzie przy ul. Wiejskiej wraz z oświetleniem i infrastrukturą towarzyszącą	<p>Przedsięwzięcie będzie polegało na umocnieniu nabrzeża Jeziora Nidzkiego, wydzielenia przejścia dla pieszych i przebudowy 2 dróg dojazdowych, oraz budowy pomostów pływających i slipu, jak również budowy elementów małej architektury i oświetlenia w pobliżu ul. Wiejskiej i ul. Żeglarskiej w Rucianem-Nidzie. Teren objęty inwestycją to strome, zagrożone erozją brzegi, gdzie przejście możliwe jest tylko wąską ścieżką w bezpośrednim sąsiedztwie jeziora. Teren ten jest w znacznej części objęty miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego. Zaplanowane roboty budowlane mają na celu zabezpieczenie istniejącego nabrzeża przed destrukcyjnym wpływem czynników zewnętrznych takich jak wody powierzchniowe stojące, wody opadowe i ewentualne przemieszczanie mas gruntu od strony skarpy.</p> <p>Zakres rzeczowy inwestycji obejmuje:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Umocnienie nabrzeża palisadą drewnianą, – Zabezpieczenie skarpy siatką zabezpieczającą, – Wydzielenie i wykonanie przejścia dla pieszych, – Ustawienie ławek i koszy na śmieci, – Wykonanie oświetlenia wzdłuż linii brzegowej, – Wykonanie pomostów pływających z miejscami do cumowania łodzi, – Budowa slipu, – Wykonanie oświetlenia pomostów, – Przebudowa istniejących ciągów pieszo-jezdných, – Budowa zaplecza rekreacyjno-sanitarnego, składającego się z wiaty rekreacyjnej i WC. 	2017 – 2018	1.494.000,00	<p>RPO WiM 2014-2020</p> <p>Poddziałanie 6.2.3</p> <p>Efektywne wykorzystanie zasobów</p>

3.	Mazurska Pętla Rowerowa	Projekt realizowany we współpracy ze Stowarzyszeniem Wielkie Jeziora Mazurskie 2020 zmierzający do utworzenia pętli rowerowej dookoła Krainy Wielkich Jezior Mazurskich. Łączna długość trasy Mazurskiej Pętli Rowerowej w pasach dróg gminnych gminy Ruciane-Nida wyniesie 24,146 km. Trasa na terenie gminy Ruciane-Nida obejmuje także 2 odcinki w pasach dróg powiatowych o łącznej długości 0,852 km, które będą realizowane w ramach współpracy gminy Ruciane-Nida z powiatem piskim.	2017 – 2019	1.946.544,00	RPO WiM 2014-2020
4.	Poprawa jakości i dostępności cyfrowych usług administracji publicznej	Zwiększenie dostępności, stopnia wykorzystania i jakości technologii informacyjno-komunikacyjnych Urzędu Miasta i Gminy Ruciane-Nida	2018 – 2019	661.095,00	OŚ PRIORYTETOWA 3 CYFROWY REGION Działanie 3.1 Cyfrowa dostępność informacji sektora publicznego oraz wysoka jakość e-usług publicznych
5.	Budowa ogólnodostępnych niekomercyjnych obiektów rekreacyjnych w Rucianem-Nidzie	Projekt zmierza do poprawy konkurencyjności miejscowości Ruciane-Nida poprzez budowę obiektów, które umożliwią mieszkańcom dostęp do aktywnego wypoczynku na świeżym powietrzu oraz wpłyną pozytywnie na integrację międzypokoleniową. Zakres projektu obejmuje budowę 4 obiektów rekreacyjnych, w tym 2 obiektów składających się z siłowni zewnętrznych i placów zabaw dla dzieci, oraz 2 obiektów składających się z siłowni zewnętrznych i urządzeń	2017	150.000,00	RPO WiM 2014-2020 Poddziałanie 6.2.3 Efektywne wykorzystanie zasobów

		STREET WORKOUT. Inwestycja realizowana jest na następujących działkach będących własnością gminy Ruciane-Nida w obrębie geodezyjnym Ruciane-Nida: 238/2 (Stadion Miejski, ul. Słoneczna), 265 (ul. Kwiatowej), 135/6 i 139/13 (Aleja Wczasów), 206/23 (ul. Polna)			
6.	Zakup samochodu ratowniczo-gaśniczego średniego z funkcją do ratownictwa chemicznego dla OSP w gminie Ruciane-Nida	Przedmiotem projektu jest zakup 1 szt. samochodu ratowniczo-gaśniczego z wyposażeniem oraz 2 kompletów sprzętu wykorzystywanego przy akcjach ratowniczych. Zakupiony przez gminę pojazd zostanie przekazany do użytkowania dla OSP w Rucianem – Nidzie, a zakupiony sprzęt dla OSP w Rucianem-Nidzie oraz w Mikołajkach.	2017	800.000,00	RPO WiM 2014-2020 5.4 Zapobieganie i zarządzanie ryzykiem 5.4.1 Bezpieczeństwo Warmii i Mazur
7.	Adaptacja istniejącego budynku położonego na Stadionie Miejskim w Rucianem-Nidzie przy ulicy Słonecznej na Centrum Turystyki i Rekreacji	W wyniku realizacji projektu powstanie ogólnodostępny obiekt, łączący funkcje centrum obsługi turystyki i rekreacji oraz schroniska. Obiekt zostanie wyposażony w niezbędną infrastrukturę umożliwiającą skorzystanie z prysznic, przygotowanie sobie ciepłego posiłku, zorganizowania odpoczynku lub postoju w trakcie wędrówki, czy rajdu rowerowego. Ponadto, w obiekcie tym będzie można także przenocować. Powstanie też możliwość utworzenia wypożyczalni sprzętu rekreacyjnego. Zakres rzeczowy projektu: - wymiana pokrycia dachowego - wymiana instalacji odgromowej - wymiana rynien i rur spustowych - remont i modernizacja kotłowni	2018	400.000,00	RPO WiM 2014-2020 OŚ PRIORYTETO WA 8. Obszary wymagające rewitalizacji 8.1 Rewitalizacja obszarów miejskich

		<ul style="list-style-type: none"> - termomodernizacja budynku - remont schodów zewnętrznych - remont pomieszczeń w piwnicy, na parterze i na poddaszu - modernizacja instalacji elektrycznej - modernizacja sieci co, sieci kanalizacyjnej i sieci wodnej - zakup wyposażenia. 			
8.	Utworzenie obiektu rekreacyjnego na wolnym powietrzu przy Centrum Turystyki i Rekreacji w Rucianem-Nidzie	<p>W wyniku realizacji operacji powstanie ogólnodostępny obiekt rekreacyjny na wolnym powietrzu, gdzie mieszkańcy będą mogli skorzystać z urządzeń rekreacyjnych, lub wykorzystać go jako miejsce spotkań i odpoczynku w trakcie spacerów, wędrówek, czy wycieczek rowerowych.</p> <p>Zakres rzeczowy projektu:</p> <ul style="list-style-type: none"> - utwardzenie nawierzchni - budowa wiaty rekreacyjnej - montaż urządzeń rekreacyjnych - montaż ławek i koszy na śmieci. 	2019 – 2020	200.000,00	RPO WiM 2014-2020 Poddziałanie 6.2.3 Efektywne wykorzystanie zasobów
9.	Utworzenie amfiteatru	<p>W zakres projektu wchodzi budowa sceny oraz wydzielienia widowni i zamontowania ławek lub krzesełek.</p> <p>W wyniku realizacji operacji, w obrębie miejscowości Ruciane-Nida powstanie ogólnodostępny obiekt infrastruktury kulturalnej.</p>	2019 – 2020	200.000,00	RPO WiM 2014-2020 Poddziałanie 6.1.1 Dziedzictwo kulturowe
10.	Modernizacja budynku użyteczności publicznej (ul. Polna 1)	<p>Zakresu projektu obejmuje:</p> <ul style="list-style-type: none"> – termomodernizację budynku, – remont pomieszczeń i klatki schodowej, – przebudowę dysfunkcyjnych pomieszczeń, – wyposażenie świetlic w odpowiedni sprzęt. <p>W wyniku realizacji projektu obiekt stanie się bardziej funkcjonalny. Ponadto będzie możliwe poszerzenie prowadzonej w nim działalności społecznej i publicznej.</p>	2018 – 2020	1.500.000,00	RPO WiM 2014-2020 OŚ PRIORYTETO WA 8. Obszary wymagające rewitalizacji 8.1 Rewitalizacja

					obszarów miejskich
11.	Modernizacja stadionu MKS	<p>1. Modernizacja płyty boiska stadionu miejskiego oraz infrastruktury towarzyszącej - realizacja tego działania poskutkować ma poprawą komfortu korzystania ze stadionu, który stanie się miejscem spotkań mieszkańców podczas organizowanych na jego terenie wydarzeń kulturalnych i sportowych. Elementami składowymi projektu są:</p> <ul style="list-style-type: none"> – wymiana gruntu, – wykonanie drenażu, – wykonanie nowego systemu nawadniającego, – zmiana nawierzchni żwirowej bieżni, – wykonanie nowych siedzisk na trybunach. <p>2. Skate-park i miasteczko rowerowe na stadionie miejskim – drugim działaniem projektu będzie adaptacja pokrytego asfaltem placu przy boisku na skate-park z miasteczkiem rowerowym. Projekt obejmuje:</p> <ul style="list-style-type: none"> – wykonanie nowej nawierzchni placu, oświetlenia, ogrodzenia, drogi dojazdowej, parkingu i chodnika, – zamontowanie urządzeń do wyczynowej jazdy na deskorolce, rowerze i rolkach, – budowę placu zabaw, – utworzenie miasteczka rowerowego - wyposażenie placu w znaki drogowe poziome i pionowe, używane do celów edukacyjnych, wytyczenie ulic miasteczka. 	2019 - 2022	1.600.000,00	RPO WiM 2014-2020 OŚ PRIORYTETO WA 8. Obszary wymagające rewitalizacji 8.1 Rewitalizacja obszarów miejskich
12.	Zagospodarowanie terenu Szkoły Podstawowej nr 1 i Zespołu Szkół	<p>Elementy składowe projektu to:</p> <ul style="list-style-type: none"> – przebudowa ciągów komunikacyjnych i parkingów, – budowa placu zabaw i siłowni, – utworzenie bieżni lekkoatletycznej, 	2017 – 2020	700.000,00	RPO OŚ PRIORYTETO WA 8. Obszary

	Samorządowych im Agnieszki Osieckiej	<ul style="list-style-type: none"> – budowa niewielkiego amfiteatru w miejscu prowizorycznej sceny, – budowa „Zielonego przystanku” w formie skweru z nasadzeniami roślinnymi i małą architekturą lub infrastrukturą rekreacyjną, – montaż oświetlenia, – budowa ogrodzenia, – zagospodarowanie pagórka jako miejsca rekreacji i wypoczynku. 			wymagające rewitalizacji 8.1 Rewitalizacja obszarów miejskich
13.	Budowa i remont infrastruktury drogowej	Budowa, przebudowa i modernizacja dróg gminnych w gminie Ruciane-Nida	2017 – 2025	5.000.000,00	PROW 2014-2020 III.ROZWÓJ TERYTORIALNY Usługi dla obszarów wiejskich 1. Poddziałanie: Inwestycje związane z tworzeniem, ulepszaniem lub rozbudową wszystkich rodzajów małej infrastruktury, w tym inwestycje w

					energię odnawialną i w oszczędzanie energii, obejmuje dwa typy operacji.
14.	Adaptacja kolejowej wieży ciśnień na cele społeczne wraz z zagospodarowaniem terenu	Realizacja projektu obejmować będzie: – termomodernizację obiektu, w tym odnowienie pokrycia dachowego, – remont elewacji budynku – utworzenie na terenie przylegającym do budynku parku jordanowskiego – ustawienie ławek, koszy na śmieci, tablic informacyjnych, stojaków na rowery.	2019 – 2021	500.000,00	RPO WiM Działanie 4.3 Kompleksowa modernizacja energetyczna budynków Poddziałanie 4.3.1 Efektywność energetyczna w budynkach publicznych
15.	Termomodernizacja budynku Przedszkola Miejskiego w Rucianem-Nidzie	Ocieplenie ścian i stropu budynku, wymiana oświetlenia i instalacji c.o. – budynek dwukondygnacyjny (parter i piętro) – ul. Gwarna 2, 12-220 Ruciane-Nida	2018 – 2019	1.000.000,00	RPO WiM 2014-2020 Działanie 4.3 Kompleksowa modernizacja energetyczna budynków Poddziałanie 4.3.1 Efektywność energetyczna w budynkach publicznych

16.	Termomodernizacja budynku Szkoły Podstawowej nr 2 w Rucianem-Nidzie	Ocieplenie ścian i stropu budynku, wymiana pieca i instalacji c.o. – budynek dwukondygnacyjny (parter i piętro) – ul. Mazurska 15, 12-220 Ruciane-Nida	2018 – 2019	1.500.000,00	RPO WiM 2014-2020 Działanie 4.3 Kompleksowa modernizacja energetyczna budynków Poddziałanie 4.3.1 Efektywność energetyczna w budynkach publicznych
17.	Modernizacja oświetlenia ulicznego na terenie gminy Ruciane-Nida	Obszar miasta Ruciane-Nida i wsi na obszarze gminy – wymiana istniejącego oświetlenia na oprawy LED w ilości 848 sztuk	2019 – 2020	1.102.400,00	WFOŚiGW Olsztyn
18.	Remont budynku Izby Regionalnej w Wejsunach	Remont drewnianego budynku o powierzchni użytkowej 72 m2 składającego się z parteru i poddasza z uwzględnieniem potrzeb osób niepełnosprawnych	2017-2019	400.000,00	PROW 2014-2020

VII. Wdrażanie, monitoring i ewaluacja

Wdrażanie

Bardzo ważnym elementem wdrażania Strategii jest kontrola procesu oraz ciągła ocena osiąganych efektów. Za prawidłowe wdrożenie Strategii Rozwoju Gminy Ruciane-Nida na lata 2017-2025 odpowiedzialny jest samorząd gminny. Monitoring polega na ocenie stopnia realizacji zaplanowanych zadań i kierunków działań oraz na ich okresowej kontroli. W razie konieczności należy także wprowadzać w dokumencie stosowane zmiany wynikające z uwarunkowań zewnętrznych i wewnętrznych, które wpływają na rozwój społeczno-gospodarczy obszaru.

Aby podnieść sprawność procesu wdrażania założeń Strategii oraz monitoringu, powołany zostanie Zespół ds. Wdrażania i Monitoringu Strategii Rozwoju Gminy Ruciane-Nida. Głównym zadaniem zespołu będzie czuwanie nad poprawną i efektywną realizacją zaplanowanych kierunków działań oraz inwestycji. Zespół będzie składał się z przedstawicieli różnych środowisk występujących na terenie gminy. Przewodniczącym zespołu będzie Burmistrz Miasta i Gminy Ruciane-Nida, który będzie nadzorował prace powołanego zespołu. Do zadań zespołu będzie należało między innymi: zebranie danych obejmujących postępy wdrażania, udział w tworzeniu raportów z postępów realizacji działań zaplanowanych w Strategii, promocja Strategii a także przygotowanie, weryfikacja i aktualizacji planów inwestycyjnych gminy.

Monitoring

Monitoring realizacji założeń Strategii będzie polegał przede wszystkim na gromadzeniu i analizowaniu danych oraz porównywaniu ich z danymi prognozowanymi. W ramach monitoringu przewidziano także nadzór nad wydatkami poniesionymi w celu finansowania inwestycji zaplanowanych w dokumencie. Cele monitoringu będą następujące:

- ocena skuteczności przeprowadzonych działań,
- nadzór nad prawidłowym wydatkowaniem środków finansowych,
- wczesne wykrywanie nieprawidłowości oraz reagowanie na nie,
- uwzględnienie zmieniających się uwarunkowań i aktualizacja zapisów Strategii.

W aspekcie monitoringu istotne jest wypracowanie technik zbierania niezbędnych danych. Konieczne jest określenie odpowiednich wskaźników, które zagwarantują wysoką efektywność prowadzonych działań. Należy dokonać oceny stanu istniejącego, który przedstawiono w rozdziale dotyczącym diagnozy społeczno-gospodarczej gminy Ruciane-Nida i porównać stan wejściowy ze stanem po realizacji zaplanowanych inwestycji oraz

kierunków działań. Monitoring prowadzony będzie w oparciu o wskaźniki zawarte w ogólnodostępnych bazach danych oraz wewnętrznych zasobach gminy. Odpowiedni dobór wskaźników jest ważny w aspekcie oceny stopnia realizacji założeń Strategii. Konieczna jest współpraca Zespołu ds. Wdrażania i Monitoringu Strategii Rozwoju Gminy Ruciane-Nida z mieszkańcami oraz przedsiębiorstwami działającymi na obszarze gminy, a także z innymi podmiotami zaangażowanymi w realizację zaplanowanych projektów. W poniższej tabeli znajduje się wykaz wskaźników monitoringu. Wykaz ten nie stanowi katalogu zamkniętego i może być dowolnie modyfikowany.

Tabela 27. Katalog wskaźników monitoringu

Cel strategiczny 1. Aktywne społeczeństwo	
1.1. Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu	<ul style="list-style-type: none"> – Liczba osób korzystających z porad psychologa; – Liczba osób dotkniętych problemami społecznymi; – Liczba osób pozostających bez pracy; – Liczba nowych mieszkań socjalnych; – Liczba osób starszych korzystających z pomocy społecznej; – Wartość wypłaconych środków pomocowych; – Liczba przeprowadzonych akcji wśród dzieci i młodzieży podnoszących świadomość w kwestii wszelkiego rodzaju uzależnień; – Liczba utworzonych podmiotów ekonomii społecznej; – Ilość świadczeń niepieniężnych przekazanych potrzebującym.
1.2. Doskonalenie systemu kształcenia	<ul style="list-style-type: none"> – Liczba rozbudowanych i zmodernizowanych placówek oświatowych; – Wartość środków przeznaczonych na doposażenie szkół; – Liczba zajęć pozalekcyjnych w placówkach edukacyjnych; – Wartość środków przeznaczonych na stypendia dla uczniów; – Ilość przedsiębiorstw, z którymi szkoły nawiązały współpracę
1.3. Wysoka jakość usług społecznych, w tym kulturalnych, medycznych i sportowo-rekreacyjnych	<ul style="list-style-type: none"> – Liczba zmodernizowanych i rozbudowanych obiektów świadczących usługi społeczne; – Wartość środków przeznaczonych na doposażenie obiektów świadczących usługi społeczne; – Liczba zorganizowanych imprez o tematyce związanej z lokalnym dziedzictwem kulturowym; – Liczba zorganizowanych wydarzeń kulturalnych i sportowo-rekreacyjnych;
1.4. Wspieranie organizacji pozarządowych	<ul style="list-style-type: none"> – Liczba organizacji pozarządowych promujących lokalne tradycje; – Wartość środków przeznaczonych na wsparcie finansowe organizacji pozarządowych.
Cel strategiczny 2. Konkurencyjna gospodarka	
2.1. Promocja gospodarcza gminy	<ul style="list-style-type: none"> – Liczba pozyskanych inwestorów oraz/lub partnerów zagranicznych; – Liczba targów, w których udział wzięli przedstawiciele gminy; – Liczba akcji promujących gminę przy wykorzystaniu mediów społecznościowych; – Ilość kampanii promujących turystykę, sport oraz rekreację.
2.2. Utworzenie atrakcyjnych terenów inwestycyjnych	<ul style="list-style-type: none"> – Liczba terenów inwestycyjnych uzbrojonych w infrastrukturę techniczną; – Liczba terenów przeznaczonych pod zabudowę usługową i produkcyjną; – Liczba kampanii promujących tereny inwestycyjne.
2.3. Rozbudowa infrastruktury teleinformatycznej, rozwój społeczeństwa informacyjnego	<ul style="list-style-type: none"> – Liczba osób korzystających z internetu;

- Liczba zorganizowanych warsztatów i spotkań propagujących wykorzystanie nowoczesnych technologii;
- Liczba szkoleń rozwijających kompetencje cyfrowe mieszkańców;
- Liczba wspartych firm w zakresie budowy nowoczesnej infrastruktury telekomunikacyjnej.

2.4. Kształtowanie postaw przedsiębiorczych u mieszkańców

- Liczba zorganizowanych szkoleń i warsztatów w zakresie prowadzenia działalności gospodarczej;
- Liczba szkoleń i warsztatów dla dzieci i młodzieży w zakresie przedsiębiorczości;
- Liczba akcji informacyjnych dotyczących pozyskiwania dofinansowania ze źródeł zewnętrznych na prowadzenie działalności gospodarczej i inwestycje.

Cel strategiczny 3. Rozwój turystyki

3.1. Tworzenie atrakcji turystycznych poza sezonem wakacyjnym

- Liczba zorganizowanych wydarzeń i imprez turystycznych i sportowych;
- Ilość wspartych produktów lokalnych;
- Liczba wytyczonych szlaków turystycznych;
- Liczba wytyczonych szlaków konnych;
- Liczba zorganizowanych rajdów pieszych i rowerowych na szlakach turystycznych.

3.2. Skuteczna promocja turystyczna gminy

- Liczba przedsięwzięć turystycznych, z którymi współpracuje gmina;
- Liczba akcji promocyjnych gminy przy wykorzystaniu mediów społecznościowych;
- Ilość kampanii promujących turystykę, sport oraz rekreację.

3.3. Rozwój infrastruktury turystycznej

- Powierzchnia wyznaczonych terenów inwestycyjnych;
- Liczba terenów zagospodarowanych nad jeziorami;
- Liczba utworzonych szlaków pieszych i rowerowych;
- Liczba obiektów infrastruktury turystyczno-rekreacyjnej;
- Liczba szkoleń i kursów prowadzonych wśród osób prowadzących działalność turystyczną;
- Liczba powstałych wypożyczalni sprzętów sportowych;
- Liczba utworzonych punktów sanitarnych dla turystów.

Cel strategiczny 4. Nowoczesna infrastruktura techniczna i funkcjonalna przestrzeń

4.1. Rozbudowa i modernizacja infrastruktury komunikacyjnej i technicznej

- Długość zmodernizowanych dróg gminnych;
- Długość wybudowanych chodników;
- Ilość zmodernizowanych lub rozbudowanych opraw oświetleniowych;
- Liczba utworzonych ścieżek rowerowych;
- Powierzchnia wybudowanych parkingów;
- Liczba zdarzeń drogowych – wypadków i kolizji;
- Liczba wybudowanych zatoczek autobusowych przy szkołach;
- Długość wybudowanej lub zmodernizowanej sieci kanalizacyjnej i/lub wodociągowej.

4.2. Rozbudowa i modernizacja infrastruktury sportowo-rekreacyjnej

- Liczba powstałych obiektów służących do rekreacji i wypoczynku;
- Liczba utworzonych siłowni zewnętrznych/placów zabaw;
- Liczba wybudowanych i rozbudowanych boisk sportowych;
- Długość wybudowanej lub zmodernizowanej sieci kanalizacyjno-wodociągowej;
- Liczba kampanii edukacyjnych w zakresie promocji różnych form sportu i rekreacji wśród mieszkańców;

4.3. Ochrona dziedzictwa kulturowego

- Liczba budynków, w których przeprowadzono renowacje;
- Liczba utworzonych miejsc spotkań mieszkańców lub przedsiębiorców;
- Liczba oznakowanych zabytków i form ochrony przyrody.

4.4. Kształtowanie funkcjonalnej i bezpiecznej przestrzeni publicznej

- Liczba zmodernizowanych obiektów użyteczności publicznej;
- Wartość środków przeznaczonych na doposażenie budynków użyteczności publicznej;
- Powierzchnia utworzonych terenów zielonych;
- Długość utworzonych ciągów pieszo-rowerowych na terenie gminy;
- Liczba obiektów, którym nadano nowe funkcje.

4.5. Rewitalizacja obszarów zdegradowanych

- Liczba budynków, w których przeprowadzono renowację;
- Liczba zrewitalizowanych obiektów zabytkowych, jak również obiektów o wysokich wartościach kulturowych;
- Powierzchnia miasta/gminy objęta rewitalizacją;
- Liczba mieszkańców biorących udział w konsultacjach społecznych dotyczących procesu rewitalizacji na terenie miasta/gminy;
- Liczba obiektów lub powierzchnia obszaru, którym nadano nowe funkcje.

Cel strategiczny 5. Zachowanie walorów środowiska przyrodniczego**5.1. Podnoszenie świadomości ekologicznej mieszkańców**

- Liczba działań edukacyjnych wśród dzieci i młodzieży podnoszących świadomość ekologiczną;
- Liczba przeprowadzonych akcji „Sprzątanie świata”;
- Liczba zorganizowanych warsztatów plenerowych;

5.2. Ochrona zasobów środowiska przyrodniczego

- Liczba ogólnodostępnych pojemników do segregacji odpadów;
- Liczba akcji edukacyjnych w zakresie ograniczania ilości produkowanych odpadów przez gospodarstwa domowe;
- Liczba zlikwidowanych nielegalnych wysypisk śmieci;
- Liczba punktów odbioru nieczystości z jachtów i łodzi;
- Liczba kampanii edukacyjnych kształtujących świadomość ekologiczną turystów odwiedzających gminę;
- Ilość odpadów poddanych recyklingowi.

5.3. Wdrożenie rozwiązań gospodarki niskoemisyjnej

- Liczba budynków, w których przeprowadzono termomodernizację;
- Liczba kampanii informujących/zachęcających do stosowania energii odnawialnej;
- Liczba zamontowanych urządzeń OZE na budynkach użyteczności publicznej;
- Liczba osób korzystających z komunikacji publicznej lub rowerów;
- Liczba kampanii informacyjnych w zakresie udziału mieszkańców w realizacji Planu Gospodarki Niskoemisyjnej.

Źródło: Opracowanie własne

Ewaluacja

Kolejnym bardzo ważnym elementem w procesie planowania strategicznego jest ewaluacja, która polega na ocenie realizacji i rezultatów działań zaplanowanych w ramach dokumentu. Proces może zostać podzielony na trzy zasadnicze etapy: ocena przed rozpoczęciem realizacji Strategii (ex-ante), w połowie (ewaluacja bieżąca) oraz po zakończeniu realizacji (ex-post).

Ocena stanu aktualnego gminy została przeprowadzona poprzez wykonanie diagnozy społeczno-gospodarczej. Stan ten został także określony przez mieszkańców gminy, którzy wskazali kluczowe problemy zakłócające jej rozwój oraz oceniali różne obszary funkcjonowania gminy poprzez udział w konsultacjach społecznych. Zidentyfikowane zostały podstawowe potrzeby i oczekiwania osób zaangażowanych. W ramach tej oceny konieczne jest wskazanie potencjalnych trudności, które są związane z wdrażaniem Strategii. Kolejna ewaluacja powinna nastąpić w trakcie realizacji Strategii. Jednak realizacja założeń niniejszego dokumentu będzie monitorowana na bieżąco i oceniana w raportach

przygotowywanych przez powołany Zespół ds. Wdrażania i Monitoringu Strategii. W ramach tego etapu ewaluacji oceniana będzie jakość realizacji założeń oraz stopień zgodności z założeniami pierwotnymi. Umożliwi to obiektywny przegląd uzyskanych efektów, a w razie potrzeby nastąpi aktualizacja wskazanych działań.

Po zakończeniu realizacji Strategii dokonana zostanie ewaluacja końcowa, która będzie oceniała stopień realizacji założeń oraz skuteczność interwencji. Stanowi ona źródło informacji niezbędne do opracowania kolejnej Strategii.

Spis tabel

Tabela 1. Struktura użytkowania gruntów w gminie Ruciane-Nida w 2014 r.	8
Tabela 2. Największe jeziora w gminie Ruciane-Nida	12
Tabela 3. Zabytki w gminie Ruciane-Nida	17
Tabela 4. Liczba ludności sołectw gminy Ruciane-Nida w 2015 r.	19
Tabela 5. Liczba ludności w gminie Ruciane-Nida wg płci w latach 2010-2015.....	24
Tabela 6. Ruch naturalny w gminie Ruciane-Nida w latach 2010-2015	25
Tabela 7. Ruchy migracyjne w gminie Ruciane-Nida w latach 2009-2014	28
Tabela 8. Zasoby mieszkaniowe gminy Ruciane-Nida w latach 2010-2015	30
Tabela 9. Bezrobocie w gminie Ruciane-Nida w latach 2010-2015 (stan na 31.12.2015 r.).	31
Tabela 10. Podmioty gospodarki narodowej w gminie Ruciane-Nida wg sekcji.....	35
Tabela 11. Sieć wodociągowa w gminie Ruciane-Nida w latach 2010-2015.....	41
Tabela 12. Sieć kanalizacyjna w gminie Ruciane-Nida w latach 2010-2015	42
Tabela 13. Ilość odpadów komunalnych odebranych w 2015 r. w gminie Ruciane-Nida	43
Tabela 14. Wykaz placówek edukacyjnych funkcjonujących w gminie Ruciane-Nida	46
Tabela 15. Dane dotyczące placówek edukacyjnych w gminie Ruciane-Nida	46
Tabela 16. Dane o placówkach bibliotecznych w gminie Ruciane-Nida	49
Tabela 17. Liczba rodzin i osób w rodzinach objętych pomocą społeczną z powodów trudnej sytuacji życiowej	52
Tabela 18. Wsparcie udzielone przez Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w latach 2011-2015.....	53
Tabela 19. Stan budżetu gminy Ruciane-Nida w latach 2010-2015.....	55
Tabela 20. Wykaz zrealizowanych przez Gminę Ruciane-Nida projektów dofinansowanych z funduszy unijnych w perspektywie finansowej 2007-2013.....	57
Tabela 21. Frekwencja wyborcza.....	60
Tabela 22. Analiza SWOT dla sfery społecznej gminy Ruciane-Nida.....	61
Tabela 23. Analiza SWOT dla sfery gospodarczej gminy Ruciane-Nida.....	62
Tabela 24. Analiza SWOT dla sfery przestrzeni i infrastruktura gminy Ruciane-Nida.....	63
Tabela 25. Analiza SWOT dla sfery turystycznej gminy Ruciane-Nida	63
Tabela 26. Analiza SWOT dla sfery środowiskowej gminy Ruciane-Nida.....	64
Tabela 27. Katalog wskaźników monitoringu	99

Spis rysunków

Rysunek 1. Położenie gminy Ruciane-Nida	6
Rysunek 2. Podział gminy Ruciane-Nida na jednostki pomocnicze	7

Spis wykresów

Wykres 1. Struktura użytkowania gruntów w gminie Ruciane-Nida w 2014 r.	8
Wykres 2. Liczba ludności w gminie Ruciane-Nida w latach 2010-2015.....	19
Wykres 3. Liczba ludności gminy Ruciane-Nida z podziałem na miasto i obszar wiejski	20
Wykres 4. Struktura wiekowa ludności gminy Ruciane-Nida w latach 2010-2015.....	21
Wykres 5. Struktura wiekowa miasta i obszaru wiejskiego w latach 2010 i 2015	22
Wykres 6. Wskaźnik obciążenia demograficznego w gminie Ruciane-Nida	23
Wykres 7. Gęstość zaludnienia w gminie Ruciane-Nida w 2015 r.....	25

Wykres 8. Współczynnik przyrostu naturalnego w gminie Ruciane-Nida w 2015 r.	26
Wykres 9. Liczba zawartych małżeństw w gminie Ruciane-Nida w latach 2010-2015.....	27
Wykres 10. Liczba zawartych małżeństw na 1000 mieszkańców w latach 2010 i 2015	27
Wykres 11. Saldo migracji na 1000 mieszkańców w latach 2009 i 2014.....	29
Wykres 12. Porównanie stopy bezrobocia rejestrowanego w latach 2010-2015 w gminie Ruciane-Nida i jednostkach wyższego szczebla	33
Wykres 13. Struktura gruntów rolnych w gminie Ruciane-Nida w 2014 r.....	34
Wykres 14. Liczba przedsiębiorstw w gminie Ruciane-Nida w latach 2010-2015	35
Wykres 15. Struktura podmiotów gospodarczych gminy Ruciane-Nida ze względu na liczbę zatrudnionych pracowników w 2015 r.	37
Wykres 16. Liczba przedsiębiorstw przypadająca na 1000 mieszkańców w wieku produkcyjnym	37
Wykres 17. Wpływy z opłat klimatycznych oraz liczba turystów odwiedzających gminę Ruciane-Nida.....	40
Wykres 18. Liczba ludności przypadająca na jedną aptekę w 2015 r.....	49
Wykres 19. Wydatki budżetu gminy Ruciane-Nida na pomoc społeczną.....	50
Wykres 20. Dochody i wydatki budżetowe gminy przypadające na jednego mieszkańca gminy Ruciane-Nida w latach 2010-2015	56
Wykres 21. Środki pozyskane z Unii Europejskiej w latach 2010 - 2015	56

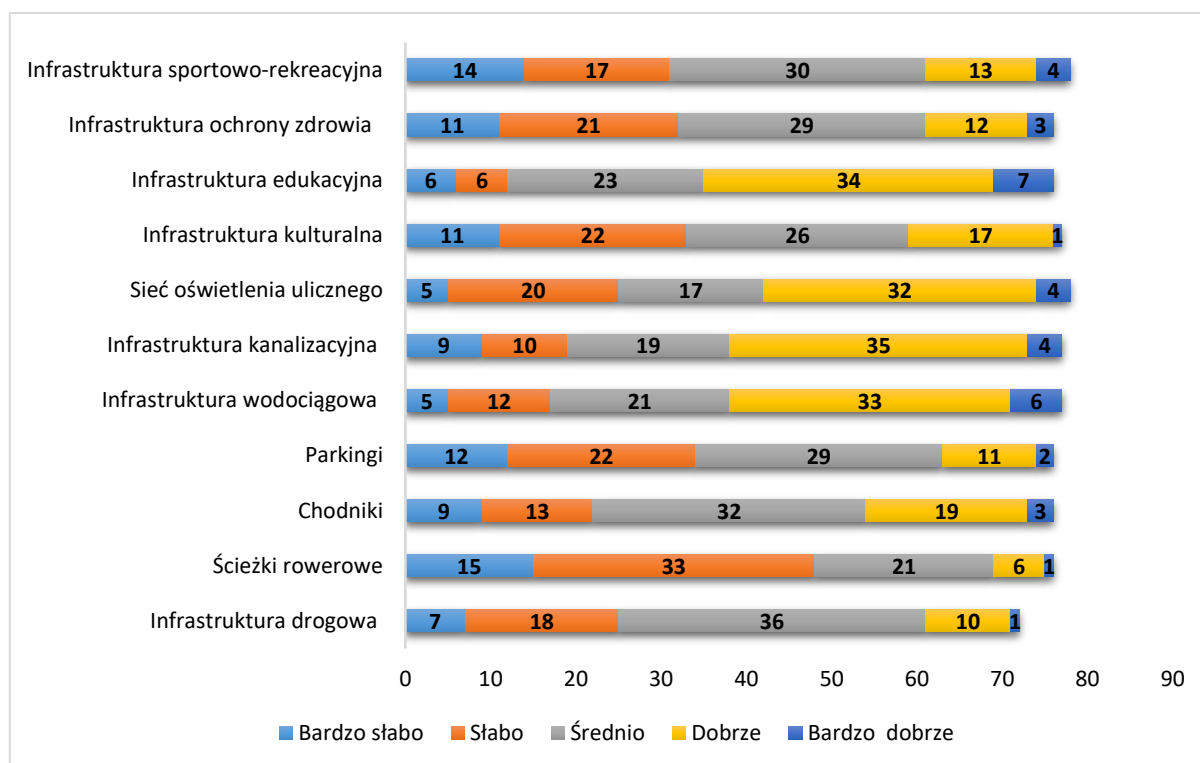
Załącznik 1. Raport z konsultacji społecznych

Najważniejszym dokumentem strategicznym przygotowywanym przez jednostkę samorządu terytorialnego jest Strategia Rozwoju Gminy. W dokumencie określa się cele oraz kierunki działań, których realizacja przyczyni się do poprawy warunków życia mieszkańców oraz rozwoju gminy.

Kluczową kwestią opracowania dokumentu jest zapewnienie udziału mieszkańców w jego przygotowaniu. Udział mieszkańców pozwala wypracować kierunki działań, które przyczynią się do rozwiązania problemów występujących na obszarze.

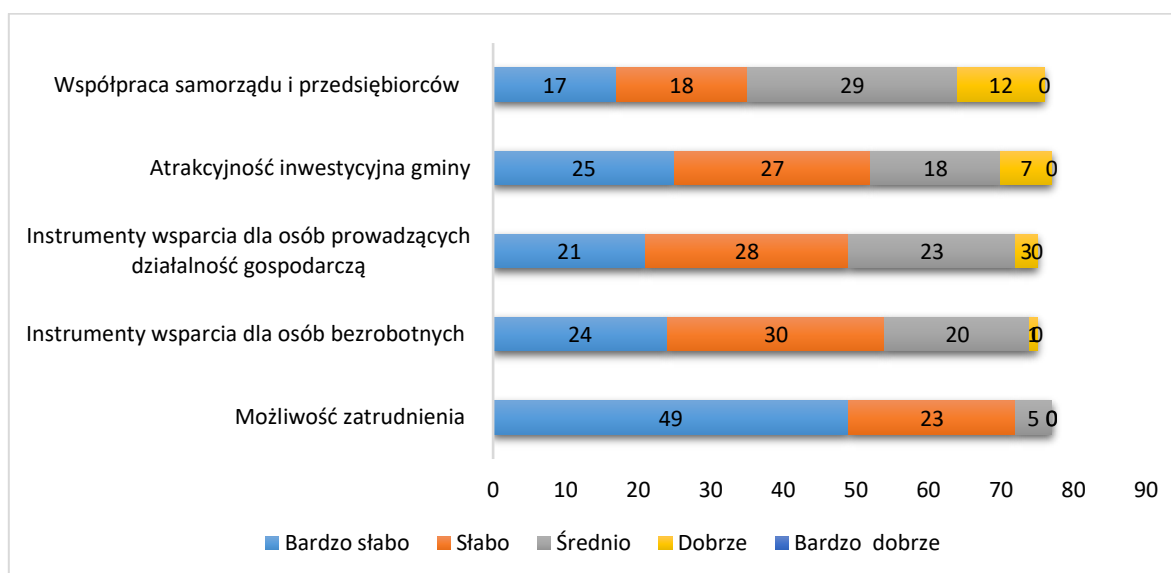
Konsultacje społeczne w ramach prac nad Strategią Rozwoju Gminy Ruciane-Nida na lata 2017-2025 odbyły się 15 grudnia 2016 r. w Sali sesyjnej Urzędu Miasta i Gminy Ruciane-Nida. W spotkaniu uczestniczyli przedstawiciele jednostek samorządu terytorialnego, jednostek organizacyjnych gminy, przedsiębiorcy, przedstawiciele wspólnot i spółdzielni mieszkaniowych oraz zainteresowani mieszkańcy gminy Ruciane-Nida. W pierwszej części spotkania przedstawione zostały podstawowe informacje dotyczące różnych sfer funkcjonowania gminy: społecznej, gospodarczej, środowiskowej oraz przestrzennej. Zostały one opracowane na podstawie danych przekazanych przez pracowników Urzędu Miasta i Gminy Ruciane-Nida, Ośrodek Pomocy Społecznej w Rucianem-Nidzie oraz Powiatowy Urząd Pracy w Piszcu.

Podczas drugiej części spotkania przeprowadzone zostały warsztaty, podczas których osoby uczestniczące w spotkaniu zostały podzielone na cztery grupy tematyczne: społeczeństwo, turystyka, gospodarka, przestrzeń i infrastruktura oraz środowisko. Każdy zespół analizował problemy zakłócające rozwój gminy i wskazywał propozycje ich rozwiązania. Wypracowane zostały także kierunki, w których powinna się rozwijać. Po zakończeniu warsztatów, każdy uczestnik spotkania wypełnił ankietę, w której ocenił jakość życia w gminie Ruciane-Nida, wskazał na jej mocne i słabe strony, odpowiedział na pytania dotyczące uczestnictwa w wydarzeniach kulturalnych, odbywających się na terenie gminy. Ankieta przekazana została także sołtysom, w celu rozdystrybuowania ich wśród mieszkańców oraz została udostępniona na stronie internetowej gminy. Mieszkańcy gminy Ruciane-Nida zostali włączeni do aktywnego udziału w tworzenie Strategii Rozwoju Gminy. Na poniższych wykresach przedstawione zostały wyniki ankiet.

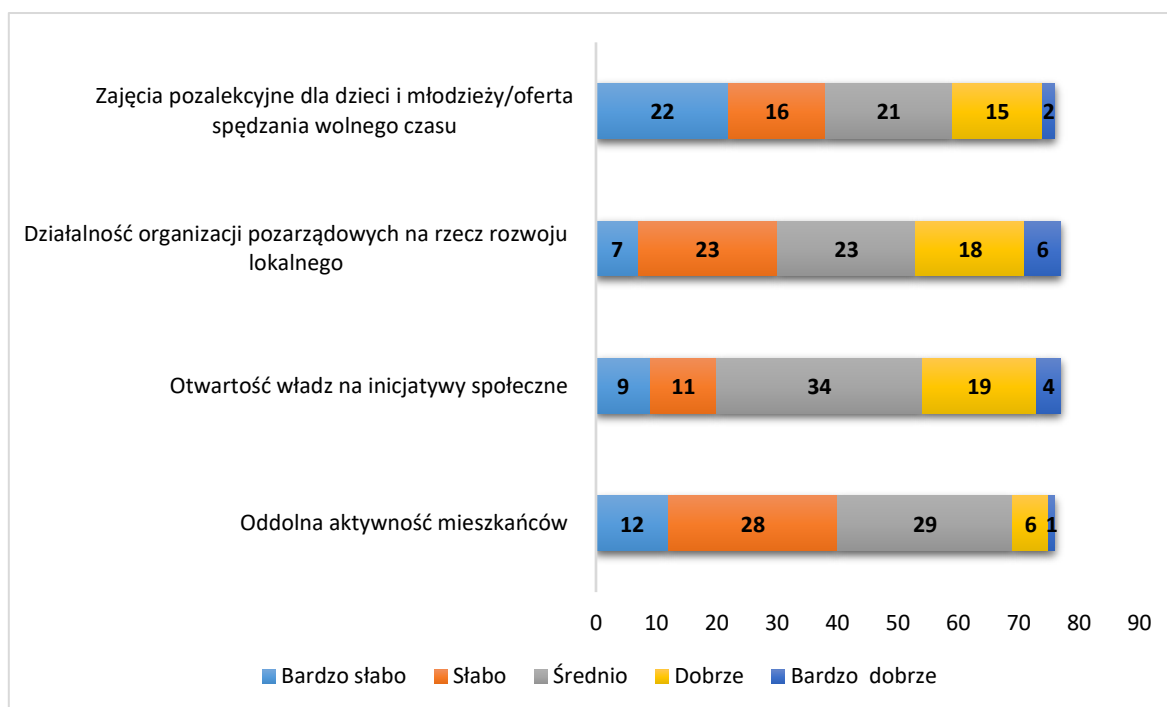
Wykres 1. Ocena stanu infrastruktury na terenie gminy Ruciane – Nida

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badania ankietowego

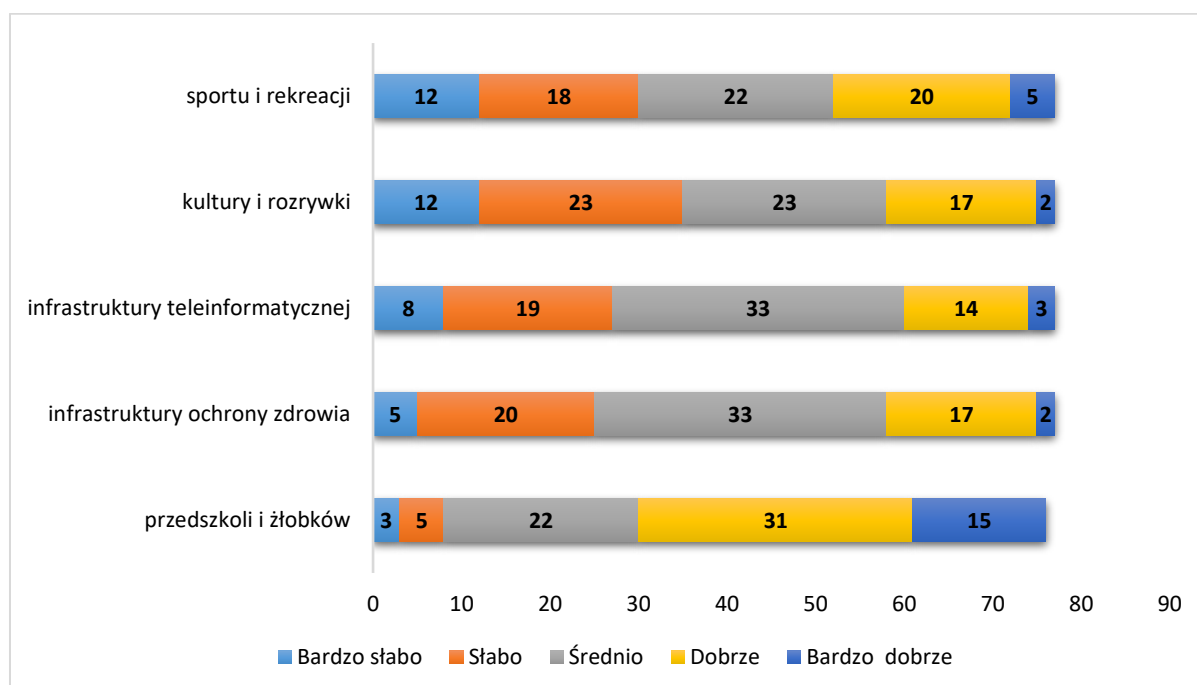
Wykres 2. Ocena sytuacji gospodarczej i lokalnego rynku pracy na terenie gminy Ruciane – Nida

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badania ankietowego

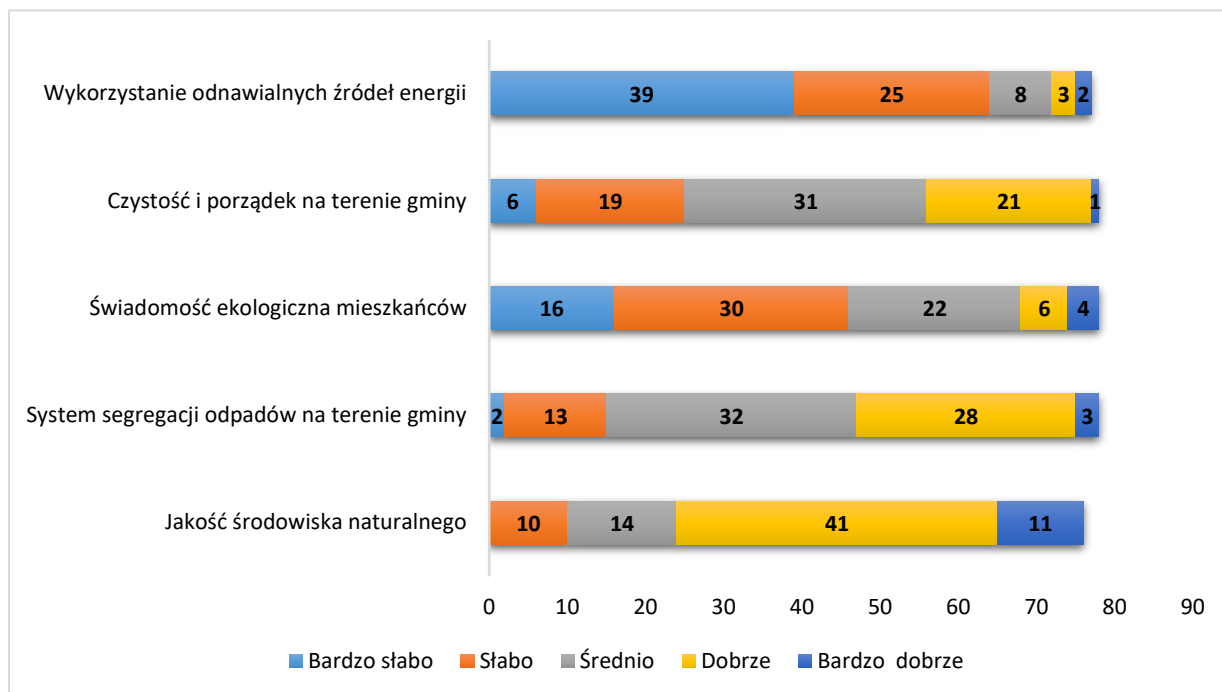
Wykres 3. Ocena aktywności mieszkańców i współpracy społecznej na terenie gminy

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badania ankietowego

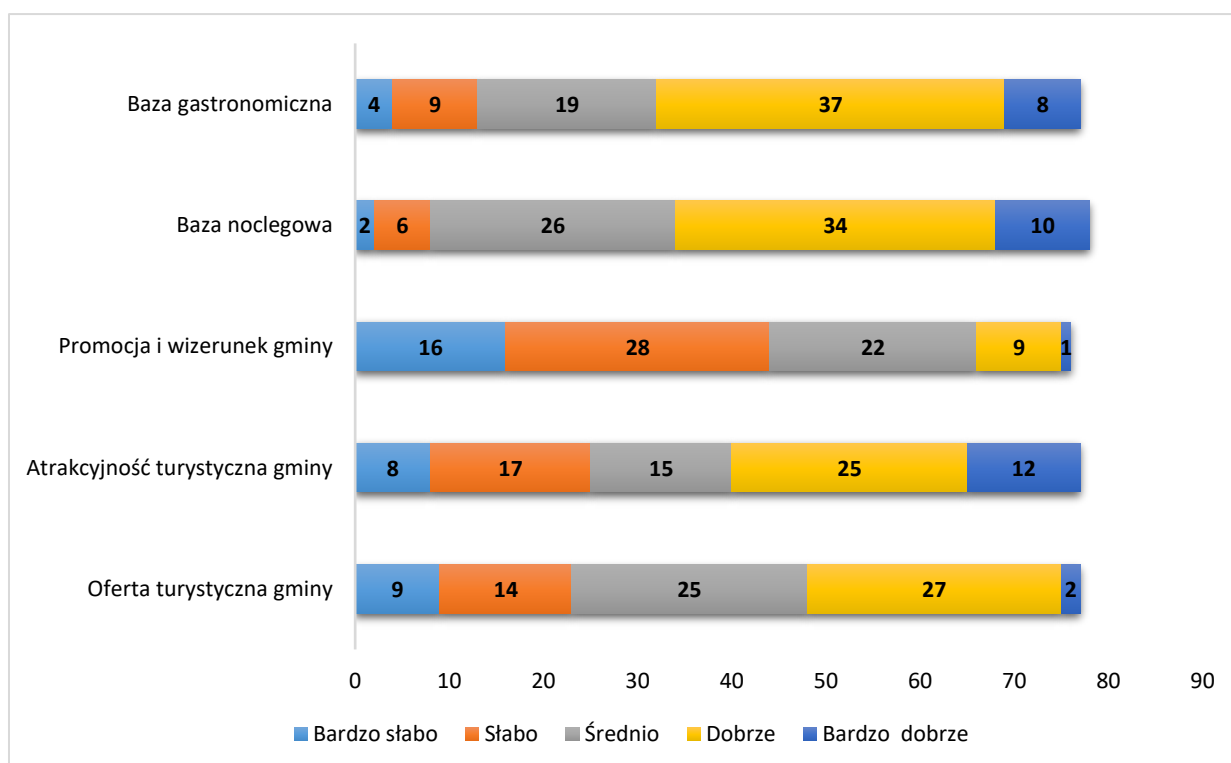
Wykres 4. Ocena stopnia dostępności do różnych usług w gminie

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badania ankietowego

Wykres 5. Ocena stanu środowiska naturalnego na terenie gminy Ruciane-Nida

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badania ankietowego

Wykres 6. Ocena sfery turystycznej na terenie gminy Ruciane-Nida

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badania ankietowego

Wnioski z przeprowadzonych ankiet:

1. Respondenci wskazali, że w najlepszym stanie technicznym jest infrastruktura kanalizacyjna, wodociągowa, edukacyjna oraz sieć oświetlenia ulicznego. Naj słabiej oceniono stan ścieżek rowerowych, parkingów oraz infrastruktury ochrony zdrowia.
2. W sferze dotyczącej sytuacji gospodarczej oraz lokalnego rynku pracy, najlepiej oceniono współpracę samorządu z przedsiębiorcami. Ankietowani najgorzej ocenili możliwość zatrudnienia, atrakcyjność inwestycyjną gminy oraz instrumenty wsparcia dla osób bezrobotnych.
3. Ocenie podlegały także kwestie związane z aktywnością mieszkańców i współpracą społeczną. Respondenci naj słabiej ocenili jakość oferty spędzania wolnego czasu i zajęć pozalekcyjnych dla dzieci i młodzieży. Najlepiej oceniono otwartość władz na inicjatywy społeczne oraz działalność organizacji pozarządowych na rzecz rozwoju lokalnego. W ramach tego obszaru ankietowani ocenili także dostępność do usług publicznych. Naj słabiej oceniono dostępność sportu i rekreacji oraz kultury i rozrywki, a najlepiej dostępność do przedszkoli i żłobków.
4. Ankietowani oceniali także stan środowiska na terenie gminy Ruciane-Nida. Najlepiej oceniono stan środowiska przyrodniczego oraz system segregacji odpadów, natomiast naj słabiej wykorzystanie odnawialnych źródeł energii.
5. W obszarze turystyki naj słabiej oceniono promocję oraz wizerunek gminy, natomiast najlepiej bazę gastronomiczną i bazę noclegową.

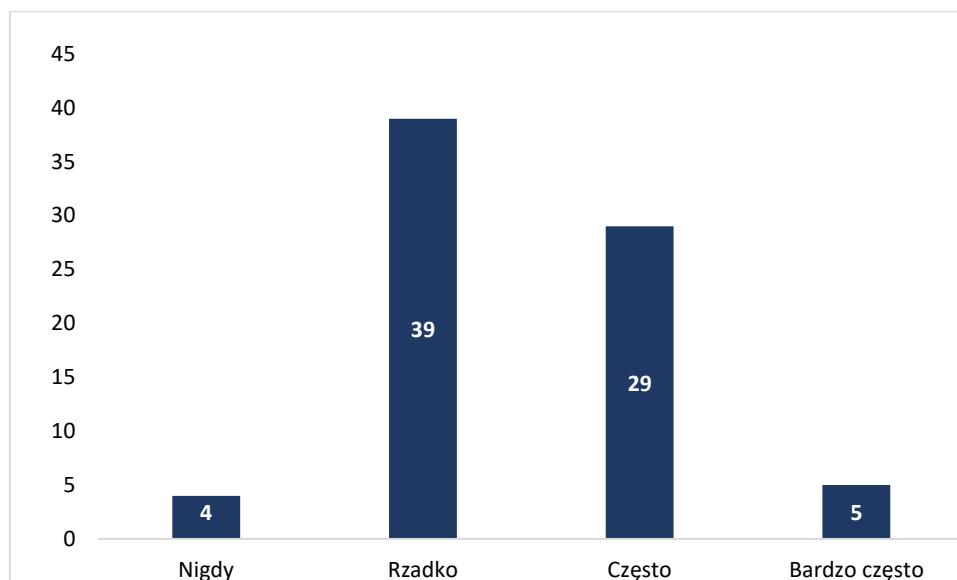
Mieszkańcy wskazali także mocne i słabe strony gminy. Najczęściej powtarzające się odpowiedzi zostały przedstawione w poniższej tabeli.

Tabela 1. Mocne i słabe strony gminy Ruciane-Nida

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> • Walory przyrodnicze (las, jeziora, ukształtowanie powierzchni); • Czyste powietrze; • Atrakcje turystyczne; • Baza noclegowa i gastronomiczna; • Szlaki żeglarskie oraz szlaki rowerowe; • Dostępność do obiektów sportowych; • Oferta kulturalna („Dni Rucianego-Nidy”); • Położenie gminy.	<ul style="list-style-type: none"> • Wysokie bezrobocie; • Brak plaży miejskiej; • Brak ścieżek turystycznych; • Obszary chronione ograniczające rozwój gminy; • Zły stan infrastruktury transportowej (drogi, przystanki, parkingi, dworca PKP); • Brak oświetlenia ulicznego we wszystkich miejscowościach gminy; • Brak zajęć pozalekcyjnych dla dzieci i młodzieży; • Słaba dostępność do lekarzy specjalistów; • Niewielkie wykorzystanie odnawialnych źródeł energii; • Słaba promocja gminy;

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
	<ul style="list-style-type: none"> Brak poszanowania środowiska przez lokalnych inwestorów.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badania ankietowego

Wykres 7. Częstość uczestnictwa w wydarzeniach kulturalnych na terenie gminy Ruciane-Nida

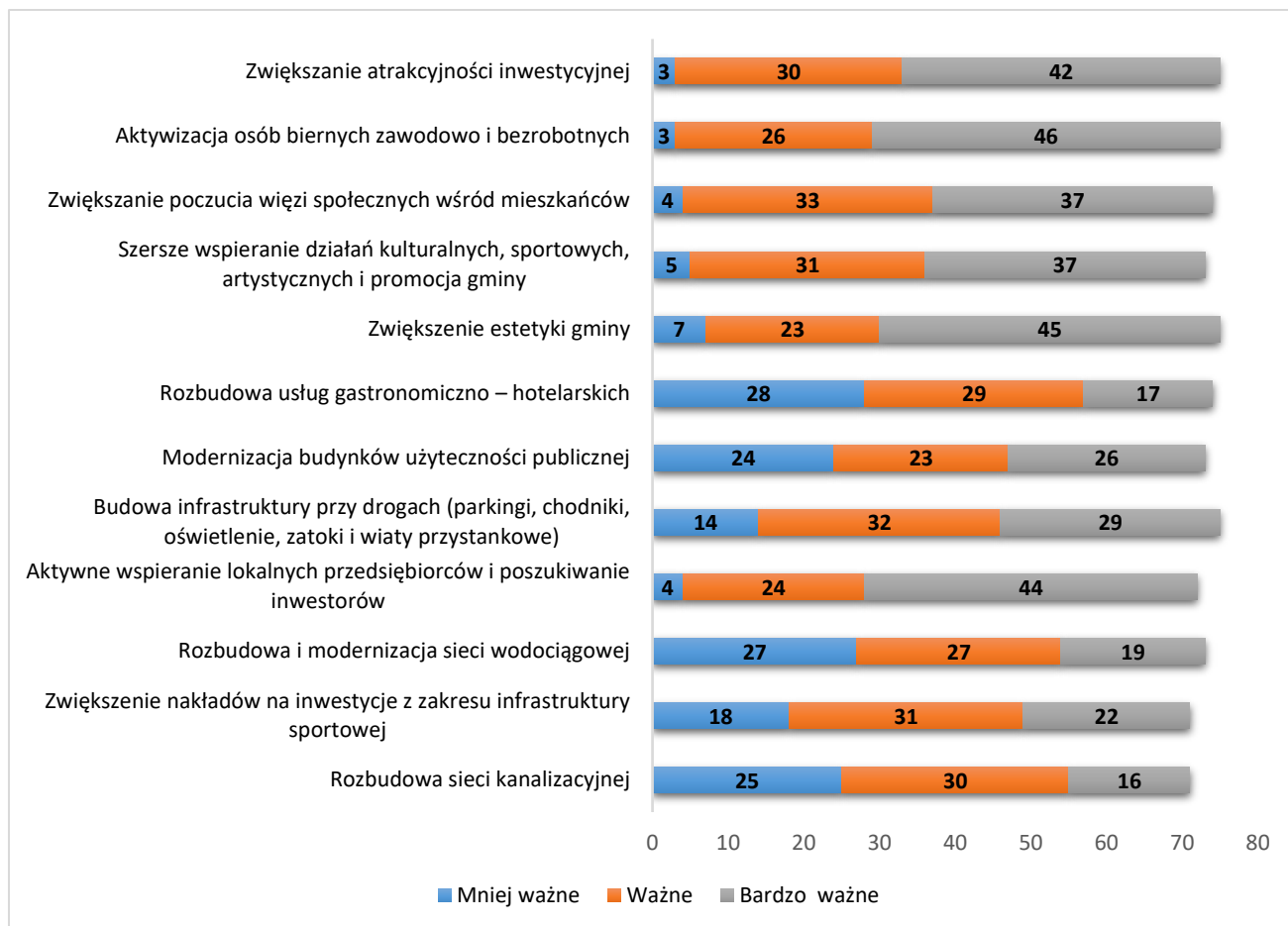
Źródło: Opracowanie własne na podstawie badania ankietowego

Ankietowani odpowiedzieli również na pytanie dotyczące tego, jak często uczestniczą w wydarzeniach kulturalnych odbywających się na terenie gminy. Najwięcej ankietowanych (50,6% oraz 37,7%) odpowiedziało, że uczestniczą rzadko lub często w wydarzeniach kulturalnych. Ponad 5% ankietowanych nigdy nie uczestniczyło w wydarzeniach, natomiast ponad 6% uczestniczy w nich bardzo często. Ankietowanych zapytano także, w jakich wydarzeniach kulturalnych uczestniczą i jakich w gminie brakuje. Przedstawiono to w poniższej tabeli.

Tabela 2. Wydarzenia kulturalne w gminie

W jakich wydarzeniach kulturalnych Pani/Pan uczestniczy?	Jakich wydarzeń kulturalnych brakuje?
<ul style="list-style-type: none"> Festyny; Dni Rucianego-Nidy; Imprezy plenerowe; Imprezy organizowane przez Dom Kultury; Regaty. 	<ul style="list-style-type: none"> Koncerty; Kino letnie; Kabarety, imprezy teatralne; Wieczory poetyckie.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badania ankietowego

Wykres 8. Ocena istotności działań dla mieszkańców i rozwoju gminy

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badania ankietowego

Najistotniejszym działaniem dla mieszkańców i rozwoju gminy wskazanym przez respondentów jest aktywizacja osób biernych zawodowo i bezrobotnych, aktywne wspieranie lokalnych przedsiębiorców i poszukiwanie inwestorów, zwiększenie estetyki gminy oraz zwiększenie atrakcyjności inwestycyjnej. Jako najmniej istotny element wpływający na poprawę jakości życia mieszkańców oraz rozwój gminy wskazano rozbudowę i modernizację sieci wodociągowej oraz kanalizacyjnej.